

Eseménytár
a 2006. év zsidó vonatkozású krónikája

január hónap

január 1.

1. Januártól a kaposvári születésű Meir Beck vezeti a Szohnut Közép- és Kelet Európai irodát, mivel Tova Pinto asszony megbízatása lejárt. Az új vezetőt az Erec 2006/Januári számában Breuer Péter mutatta be „Változás a Szohnut élén” című írásában (8. p.).

2. Az Új Élet 2006/1 számában „Elekék a páston” címmel Molát Ferenc írt emlékező cikket Elek Ilona és Margit olimpiai bajnok vívónőkről (7. p.). Az íráshoz felhasználta Elek Ilona és Margit „Így vívtunk mi” címmel, 1968-ban a sport kiadónál megjelent visszaemlékezéseit.

január 4.

Révész T. Mihály jogtörténész nyitotta meg „A főügyész és a sajtó” című kiállítást a MÚOSZ székházában Kozma Sándor, a tiszaezlári per főügyésze tiszteletére. A kiállítás szervezésében részt vett a Kozma Sándor Emlékbizottság is, amelyet az ország első főügyésze 180. születésnapja alkalmából 2005-ben hoztak létre. Szoboravatással, emléküléssel, és „Kozma Sándor és a tiszaezlári per” című kiállítással tisztelegtek emléke előtt. Az ország több településén - a Budakörnyéki Ügyészség székházában, Debrecenben, Hajdúböszörményben, Kaposváron, Kőröshegyen, Pápán és Tatán – is bemutatatták a kiállítást.

január 6.

Az ÉS 2006. január 6-i számában Bauer Tamás tanulmánya foglalta össze az egyházak finanszírozásának változását a rendszerváltozás óta „Ami nem jár, az nem jár” címmel (8-9. p.).

január 7.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban „storytelling” formában emlékeztek halálának évfordulóján a kismárai születésű Reb Mojse Moskovits professzorra tanítványai és barátai.

január 12.

A Mazsike Festészetet Kedvelők Klubja a Bálint Zsidó Közösségi Házban rendezte meg „Élő klasszikusok” sorozatát, amelyre egy-egy jelentős kortárs művészt hívtak meg. Ezen a napon vendégük volt Maurer Dóra, január 26-án pedig és Bak Imre festőművész.

január 13.

A Prágai Zsidó Múzeum alapításának századik évfordulójáról több mint száz eseménnyel emlékeztek Csehország szerte, ezeken a zsidó művészet fontos alkotásait mutatták be 2006-ban. A brnói Nemzeti Színház társulata novemberben adta elő Hans Krasa „Brundibar” című operáját, a volt theresienstadti koncentrációs tábor helyén. Májusban ugyanitt Verdi Rekviemjét szólaltatta meg egy amerikai kórus és zenekar Murry Sidlin vezényletével. Ez a művet a táborban is többször előadták a foglyok a háború idején. A májusi koncerten túlélők visszaemlékezései is elhangzottak, többek között a táborban felcsendült gyászmiséről is.

január 14.

1. A Népszava 2006. január 14-i számának Szép Szó mellékletében közölte azt a frissen felbukkant kéziratot, amelyet Kulcsár István pszichológus készített 1961 januárjában Adolf Eichmann analízise során. A cikk címe: „Adolf Eichmann pszichiátriai vizsgálat” (ford.: Yehuda Lahav.) (1. p.). Ugyanebben a mellékletben jelent meg interjú a Londonban élő Pauk György hegedűművésszel, amelyet Nádor Tamás készített „A hegedű szépsége és szabadsága” címmel (8. p.). Az ügyvezető

izraeli miniszterelnök, Ehud Olmer pályaképét Rózsahegyi Péter rajzolta meg „Aki alulmaradt Saronnal szemben” címmel (3. p.).

2. A Mazsike Klub vendége volt dr. Sági György ügyvéd, aki a Mazsihisz elnökévé választott Feldmájer Péter helyére állított a Mazsike január 8-án tartott rendkívüli közgyűlése. A verseny Kirschner Péter és Sági György között dőlt el 21:32 arányban. A megválasztott elnök megbízatása a ciklus végéig tart. A Mazsike 2006/februári Hírlevelében Rick Zsófi mutatta be az új elnököt „Fogjuk össze a zsidó irányzatokat” című írásában (6-7. p.).

január 16.

1. Raoul Wallenberg emléktáblát állított a svéd embermentő nevét viselő egyesület a diplomata eltűnésének évfordulóján az egykori Józsefvárosi pályaudvar falán.

2. A legnagyobb élő zeneszerzőnek nevezte Ligeti Györgyöt a The New York Times zenekritikusa, aki a magyar mester műveinek New York-i koncertsorozatáról írt méltatást. A három előadásból álló sorozatot a Lincoln Center kamarazenei társasága szervezte. A cikk kitér arra, hogy Ligeti 1923-ban született zsidó családban.

3. Az osztrák illetékes bíróságának döntése értelmében az osztrák államnak öt Klimt képet kell visszaszolgáltatnia kárpótlásként az Amerikában élő 89 éves Maria Altmannak, aki Ferdinand Bloch-Bauer örökösöként megnyerte a hat éve tartó pert. Az ítélet szerint az örökösnek visszajár Klimt: Adele Bloch-Bauer I-es és II-es portréja, „Az almafa”, a „Bükkfaerdő”, a „Házak az attersee-i Unterachban” című képe.

január 17.

A Mazsihisz tárgyalta az „aranyvonathoz” kapcsolódó kárpótlási igényekről, s közülük 35-ről döntött is. Az Amerikai Egyesült Államok kormánya egy floridai bíróság előtt születt peren kívüli egyezség keretében 2005 őszén vállalta, hogy 25,5 millió dollár kártérítést fizet a magyar zsidók javaiért. Az összegből 21,2 millió dollárt szántak szociális célokra. Becslések szerint 62 ezer lehet a magyar holocaust-túlélők száma világszerte. A megállapodás szerint a pénzt nem a károsultak kapták egyéni kártérítésként, hanem szétosztották a magyar holocaust-túlélőkről gondoskodó izraeli (42,5%), magyarországi (22,7%), Egyesült Államok-béli (20,1%), kanadai/(6,1%) és egyéb (8,6%) karitatív szervezetek között. Így öt év alatt mintegy ötmillió dollár (kb. egymilliárd forint) jut Magyarországnak. Az összeg szétosztására „Aranyvonal Iroda” létesült a Mazsihisz Síp utcai központjában. A támogatások odaítéléséről erre a célra létrehozott bizottság döntött, lebonyolítása a MAZS Alapítvány feladata Háberman Zoltán, a szociális programok igazgatója vezetésével. A jogosultak első listáját 2006. június 28-án tették közzé, a kárpótlás mértékét és az elosztás szempontjait azonban éles vita kísérte. A Claims Conference Randolph L. Braham professzort kérte fel 2005. januárjában az érintett kör becslésére. A Népszabadság 2006. augusztus 4-i számában Ahogy Braham professzor számol – „Az aranyvonal kincseiért járó kárpótlás arányos része jutott Magyarországra” címmel Tibori Szabó Zoltán készített interjút a professzorral (5. p.). A Munkaszolgálatosok Országos Egyesülete nevében Sessler György elnök ugyanitt „Ahogy Magyarországon kalkulálják az aranyvonal utáni kárpótlást” címmel foglalta össze véleményét. Ennek lényege, hogy Braham professzor számításainál a jogosultak nagyobb része él Magyarországon, ezért a magyarországi részesedést fel kell emelni a külföldön élő kisebb hányad rovására.

január 18.

A budapesti gettó felszabadításának 61. évfordulóján rendezett emlékező istentiszteletet Frölich Róbert főrabbi és Fekete László főkántor vezette. A Dohány utcai templomban - mint minden évben, ebben az évben is - megjelentek a Mazsihisz és a Bzsh vezető tisztségviselői, a fővárosi és a vidéki hitközségek elnökei és elöljárói, rabbijai. Az istentiszteleten megjelent közjogi méltóságok között volt Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, a kormány tagjai közül Kiss Péter, Göncz Kinga, Petrétei József, Lamperth Mónika, Petrétei József és Kóka János miniszterek, valamint Demszky Gábor, Budapest főpolgármestere, és a kerületek első emberei. Az ellenzéket Dávid Ibolya az MDF

elnöke, Orbán Viktort, a Fidesz-MPP elnökét Fónagy János képviselte. A katolikus egyház nevében Kiss-Rigó László püspök jelent meg, részt vettek az eseményen az unitárius egyház és a Hit gyülekezetének vezetői is. Izrael Államot David Admon nagykövet, az USA-t Tom Lantos szenátor képviselte, jelen voltak Svédország, Ausztrália, Argentína, Lengyelország, Svájc és Németország Budapesten akkreditált diplomatái is. A Nemzetközi Vöröskereszt delegáltjaként Habsburg György elnök, a Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékmúzeum képviselőjében Székely Gábor és Martinkovics Judit, az Ügyvédi Kamarában Réthy László vett részt az ünnepségen. A Munkáspártot Kolláth Pál képviselte, több parlamenti képviselő is megjelent – köztük Szabó Zoltán, a VII. kerület korábbi polgármestere.

január 21.

1. A Budai Micve Klubban Haraszi György történésszel és Kovács András szociológussal „A kéznél lévő idegen” című frissen megjelent kötetéről beszélgetett Lengyel Nagy Anna.
2. Az Oneg Sabbath Klubban Polnauer Sándor főrabbi hanganyaggal dúsított előadást tartott a zsidó költészetéről.

január 21-22.

A Szombat folyóirat a Bálint Zsidó Közösségi Házban tartott kétnapos konferenciát „Új antiszemitizmus: holocaust-relativizálás, anticionizmus, Izrael-ellenesség” címmel. (A konferencia anyagát kötetben is megjelentette a szerkesztőség 2007-ben.) A tanácskozást Szántó T. Gábor nyitotta meg, Heller Ágnes filozófus „Gondolatok a baloldali antiszemitizmusról”; Kovács András szociológus „Az elveszett szerződés: Európa és a zsidók”; Bencze György filozófus „Holocaust Emléknep mindenkinek. Lehetnek-e az univerzális elvek diszkrimináció eszközei?”; Kende Péter politológus „A kettős identitás csapdája”; Karády Viktor történész „Zsidó identitás-dilemmák és új antiszemitizmus a 21. században Nyugaton és nálunk”; Gadó János szociológus „A dzsenini vérvád”; Novák Attila „Anticionizmus és Amerika-ellenesség Magyarországon (esettanulmány)”; Tatár György filozófus „Politikai gnózis”; Gereben Ágnes „A zsidókép változásai az 1945 utáni Szovjetunióban”; Valki László nemzetközi jogász „Izrael és az ENSZ”; Bányai László nemzetközi jogász „Közel-Kelet – Politikai vagy civilizációs konfliktus?”; Seres László „Holocaust-relativizálás és Izrael-ellenesség a nyugati sajtóban”; Eperjesi Ildikó „A Holocaust-nyelv használata Izraellel szemben a magyarországi jobboldali sajtóban” címmel tartott előadást. Az ÉS 2006. február 17-i számában jelent meg Tatár György előadásának szerkesztett változata „Politikai gnózis” címmel (5. 10. p.). Kaposi Dávid erre reagáló cikkét az ÉS július 14-i száma közölte „Mi, cionisták” címmel (13. p.). Bence György előadásának szövege a Szombat 2007/Januári számában (9-12. p.), Heller Ágnesé a Szombat 2007/februári számában (9-12. p.), Gadó Jánosé a Szombat 2007/márciusi számában (8-10. p.), Seres Lászlóé a Szombat 2007/áprilisi számában olvasható (14-16. p.), Valki Lászlóét a Szombat 2007/májusi száma közölte (6-10. p.).

január 26.

1. A Duna TV bemutatta Sipos András „Komorok” című filmjét, amely Komor Marcell építész és Komor András író pályájáról készített. Komor Marcell építész Marosvásárhelyen álló épületeiről Bacher Iván „mesélt” a Népszabadság 2006. február 11-i számának Hétvége mellékletében „Vásárhelyi palota” című írásában (11. p.).
2. A Füst Milán Szellemi Páholy vendége volt Jancsó Miklós filmrendező, akinek Elie Wiesel írásából készült „Hajnal” című (betiltott) filmjét levetítették a Goldmark teremben.

január 27.

Először emlékeztek a holocaustra világszerte azóta, hogy az ENSZ 2005-ben ezt a napot a holocaust-nemzetközi emléknapjává nyilvánította. Az ünnep előkészületeiről Czene Gábor összeállítása jelent meg a Népszabadság 2006. január 12-i számában „Gyászünnep vagy hétköznapi vita? – a giccses közbeszéd és a politika áldozatává válhat a holocaust emléke” címmel (3. p.). A magyarországi ünnepség keretében holocaust-megemlékezést tartottak az Országház Felsőházi

termében. Beszédet mondott a köztársasági elnök, a miniszterelnök és a házelnök. A Parlament előtt rendezett ünnepséget az Élet Menete Alapítvány szervezte. Hegedűs D. Géza elmondta Radnóti Miklós „Erőltetett menet” című versét, beszédet mondott Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Erdő Péter bíboros, prímás Esztergom – budapesti érsek és Domszky Gábor főpolgármester. (A beszédek szövege megjelent az Új Élet 2006. február 15-i számában (4-5. p.). Pege Aladár Quartett népdal feldolgozást szólaltatott meg, Boros Máttyás hegedűművész játszott. A hatmillió áldozat emlékére hat gyertyát gyújtunk meg. Az első gyertyát Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, Szili Katalin házelnök és Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke gyújtotta meg. A második gyertyát a parlamenti pártok vezetői - Dávid Ibolya nevében Herényi Károly, a MDF parlamenti frakciójának vezetője, Hiller István a MSZP elnöke, Kuncze Gábor a SZDSZ elnöke és Orbán Viktor a Fidesz elnöke – gyújtották meg. A harmadik gyertyát a nagykövetek - Lloyd Dakin, az ENSZ regionális képviselője, David Admon Izrael Állam magyarországi nagykövete, Philip T. Reekerr, az Amerikai Egyesült Államok nagykövetségének ideiglenes ügyvivője és Voznuk Alexander, Oroszország nagykövetségének ideiglenes ügyvivője - gyújtotta meg. A negyedik gyertyát a történelmi egyházak képviselői - Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Erdő Péter bíboros, prímás érsek, Szabó István püspök a Református Egyház képviselőjében, Szabik Imre evangélikus püspök – gyújtották meg. Az ötödik gyertyát a túlélők, a hatodikat Domszky Gábor főpolgármester, Székely Gábor, a Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány elnöke, roma és zsidó fiatalok, valamint Verő Tamás rabbi, Gordon Gábor az Élet Menete Alapítvány vezetője gyújtották meg. A megemlékezés végén, hatszáz fehér léggömböt eresztettek szabadon, bennük egy-egy áldozat nevével. A csepeli temetőben a Csepel-szigetről elhurcoltak emlékművénél az áldozatokra emlékeztek a hitközség tagjai, a Csepeli Lelkész Kör és Hantos Jenő református lelkész. A rendezvény moderátora Balázsovits Lajos színművész volt. A Centrális Galériában (V. Arany J. 32.) Göncz Kinga esélyegyenlőségi miniszter nyitotta meg a „Roma holocaust és rasszizmus a mai Európában” című kiállítást. A Német és Roma Dokumentációs Központ, valamint a Páva utcai Holocaust Emlékgyűjtemény közösen rendezte a kiállítást. Sólyom László államelnök levelét Gulyás András külpolitikai tanácsadó olvasta fel, köszöntötte a résztvevőket Székely Gábor a magyar, valamint Romani Rose a német rendezők nevében. Ugyanitt rendezett nyilvános vitát 2006. február 20-án „Névtelenek és holtak – Roma Holocaust Magyarországon” címmel az Open Society Archives. A vitán résztvett Michael Stewart antropológus, Bársony János, Karsai László és Mink András történészek, valamint Daróczi Ágnes szociológus-újságíró is. Bukarest központjában Traian Basescu román államfő helyezte el a létesítendő emlékmű alapkövét. Az Elie Wiesleről elnevezett Holocaust Kutatási Központban „Megölték őket, mert zsidónak születtek” címmel nyílt kiállítás, levetítették „Az elfelejtett Holocaust” című dokumentumfilmet is.

január 28.

Suchman Tamás Mazsihisz alelnök volt az Oneg Sabbath Klub vendége.

január 29.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a „Mesterségem címere” sorozatban a könyves szakma képviselői mutatkoztak be. A nagysikerű „Nagy könyv” című TV vetélkedő sorozat mintájára megrendezték a „Zsidó Nagykönyv” vetélkedőt is.

január 30.

Az Alkotmánybíróság hitelesítette a zsidóság nemzeti kisebbséggé nyilvánítását kezdeményező aláírásgyűjtés mintapéldányát, ezzel elindult a nemzetiségi törvény módosításáért az aláírásgyűjtés. 2006. február 14-én a „Társaság a Magyarországi Zsidó Kisebbségért” szervezésében elkezdtek az aláírásgyűjtést. (A társaságot 2005. december 12-én 11 magánszemély alapította. Elnök: Szegő Péter, elnökségi tagok: Deák Gábor, Máttyás Mária.) A Kritika című folyóirat 2006/februári számában Oberlander Baruch rabbinikus állásfoglalása jelent meg „Legyen-e nemzeti kisebbség a magyar zsidóság?” címmel (ne legyen.). Június 1-től az Újlipótvárosi Klubgalériában (Bp.

XII. Tátra u. Radnóti Miklós u. sarok) is lehetett aláírásokat leadni. Az országgyűlés akkor dönthetett volna a törvény módosításáról, ha 2006. július 3-ig sikerült volna ezer aláírást gyűjteni, ám ennyi aláírás nem jött össze. Novák Attila az ÉS 2006. február 24-i számában „Zsidó vagy izraelita? Érvek és ellenérvek a zsidóság kisebbségi státuszáról” című írásában foglalta össze az ügyben addig történeteket (17. p.). A Szombat 2006/áprilisi száma Vári György és Lányi András véleményét közölte „Vita a zsidóság nemzetiséggé válásáról” címmel (9-11. p.). A „Társaság a Magyarországi Zsidó Kisebbségekért Egyesület” a MÚOSZ székházában 2006. május 11-én rendezett vitát „Párbeszéd a zsidó közösségről” címmel. Bejelentették, hogy az őszi kisebbségi önkormányzati választásokon indítani szeretnék jelöltjeiket. Komoróczy Géza az ÉS 2006. június 16-i számában foglalta össze a zsidóság nemzetiségként való felfogásának történetét „Zsidó nép, zsidó nemzet, zsidó nemzetiség” című tanulmányában (6, 13-14. p.) Ungvári Tamás „A walesi bárdolatlanok” címmel marasztalta el az aláírásgyűjtést az ÉS 2006. június 23-i számában (14. p.) Kozma György „Nemzetiség? Minek is?” és Szegő Péter „A zsidóság kisebbség is” című írásaikban vitatkoztak Ungvári Tamással (ÉS 2006. július 7. 14. p.) Gellért Andor a „kisebbség biznysz” ellen foglalt állást „Minek is?” (ÉS 2006. július 21. 2. p.) címmel. Ungvári Tamás „A puding próbája” című válaszcikke az ÉS 2006. július 14-i számában jelent meg (2. p.). Majtényi Balázs – Pap András László „Sokasodó kisebbségek?” című tanulmányát a „Fundamenta” című folyóirat 2006/2 száma közölte, a cikk rövidített változata az ÉS 2006. július 21-i számában olvasható (6,14. p.). Szegő András, a „Társaság a Magyarországi Zsidó Kisebbségért” elnöke, az aláírásgyűjtés egyik kezdeményezője az ÉS 2006. június 30-i számában „Egy bárdolatlan vállalkozó gondolatai” címmel szállt vitába Ungvári Tamással (13. p.). Kunstár Csaba a Népszabadság 2006. július 3-i számában „Aláírások híján felhívás” (3. p.) című tudósításában arról számolt be, hogy Szegő András, az aláírásgyűjtés egyik kezdeményezője felhívást intézett a parlamenti képviselőkhez. Indítványozta, hogy az országgyűlés kellő mennyiségű aláírás nélkül is tűzze napirendre a kérdést. Szegő azt sem tartotta kizártnak, hogy a törvényben előírt két év elteltével ismét aláírásgyűjtésbe kezdenek a nemzetiséggé nyilvánítás ügyében. Dési Tamás a Szombat 2006/szeptemberi számában a zsidó nemzetiségi kezdeményezés újabb kudarcáról készített összefoglalót „Nemzetiségiék vagy „titokzsidók”?” címmel (15-16. p.). Az aláírásgyűjtés kudarcáról Gadó János „Életet a papíron kívül” címmel közölt írást a Szombat 2006/ szeptemberi számában (16-17. p.).

Január végén mutatták be Steven Spielberg részben Budapesten forgatott „München” című filmjét. A mozi az izraeli titkos szolgálat akcióját mutatta be, ahogy felkutatják és likvidálják azokat az arab terroristákat, akik az izraeli sportolókat ejtették túszul, és öltek meg az 1972-es müncheni olimpián.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban rendezték meg a B,nai B,rith által középiskolásoknak hirdetett „Visszatérés és fogadtatás” című pályázat döntőjét. A nevezőknek holocaust túlélőkkel készített interjúk alapján kellett bemutatniuk a visszatértek fogadtatását. A felkészítő tanárok díjazására felajánlott 50 ezer forintot és az 50-100 ezer forintos díjakat az Amerikában élő Csillag János fedezte. A 22 pályázat közül hét Budapestről érkezett. A zsűri – Varga László történész, Hosszú Gyula történelemtanár és Csillag János szponzor - a dombóvári Illyés Gyula Gimnázium csapatának ítélte az első, a zalaegerszegi Kölcsey Ferenc Gimnázium három interjúból álló pályázatának a második, a kárpátaljai Nagyberég Református Liceum pályázatán a harmadik helyet. Különdíjat kapott a nyíregyházi Inczedy György szakközépiskola Tiszaeszlárig visszanyúló pályázata. 2006. november 21-én ugyanerről a témáról nyílt kiállítás a Páva utcai Holocaust központban „Visszatérés – újrakezdés” címmel. A Népszabadságban Czene Gábor beszélgetett a kiállítás egyik rendezőjével, Szécsényi Andrással „A haláltáborból a közönybe – Mi várt a túlélőkre a háború uráni Magyarországon?” című írásában. A 168 Óra 2007. január 4-i számában pedig a másik rendezőjével, Kovács Tamással közösen Krausz Viktória mutatta be a kiállítást (21-23. p.)

A Váci Hitközség előjárósága tiszteletbeli örökös taggá fogadta Tom Lantost (Lantos Tamást), az amerikai szenátus külügyi bizottságának elnökét, aki a holocaust idején a Dunakanyarba rendelt munkaszolgálatra.

A Wallenberg Parkban a Világ Igazainak nevét feltüntető márványtáblára a jeruzsálemi Yad Vasem Intézet döntése nyomán felkerült Henryk Slawik neve is, aki a második világháború idején

Budapesten üldözötteket mentett. A januári koszorúzáson a Mazsihisz és az Emánuel Alapítvány képviselőin kívül megjelentek a Lengyelország és Izrael magyarországi nagykövetei, az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat elnöke: Sutarski Konrád, aki könyvet írt és filmet forgatott Henryk Slawikról. A koszorúzást követően a Mazsihisz Dísztermében rendezett ülés témája a magyar és a lengyel embermentő tevékenységről tartott előadást Hídvégi György, Joanna Stempinska lengyel, és David Admon izraeli nagykövet, valamint Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató.

A Síp utcai Székházban ünnepélyes keretek között köszöntötték Streit Sándort, a Bzsh elnökét 55 születésnapja alkalmából a Rabbitestület vezetői és az osztályvezetők jelenlétében.

A Dohány utca 1/A szám alatt MIZRACH néven nyílt meg egy zsidó ajándékbolt.

Az Or-zse „Zsidó vallási közösségek vezetése” címmel négy részes tanfolyamot indított elsősorban hitközségi elnökök és alelnökök számára.

A Cfáti Emlékmúzeum Tel-Aviv-i közgyűlésén Josef Lustig igazgató és Ruti Gilad pedagógiai szakértő beszámolója után új elnököt, igazgatósági és rendes tagokat választottak. Az elnök Chava Jablonka (Givajatom), a Ben Gurion Egyetem történésze lett. Az igazgatóság két új tagja Jichák Livna (Kiron) és Steven R. Koltai (Los Angeles) üzletemberek lettek. A testület arról határozott, hogy Koltai úr segítségével megszervezik a Múzeum Amerikai Baráti Körét is. Az alapítvány rendes tagjai: Mose Golan (Natanja), Eliezer Haupt (Cfát), Jichák Frolinger (Tel-Aviv), Tuvia Klein (Ramat Gan) és Joav Tibon (Kibuc Corá). Az ellenőrző bizottság elnöke Jiszráel Lóbl (Mosáv Márton) lett.

A Szombat című folyóirat 2006/ januári számában Csáki Márton készített interjút Tábor Ádám íróval „A szó primátusa” címmel (30-33. p.). Popper Péterrel Várnai Pál beszélgetett „Odaszagolok szellemi mozgalmakhoz ...” címmel (16-18. p.). A lap Novák Attila kísérő tanulmányával közölt részleteket Szilágyi Ernő visszaemlékezéseiből, amelyek kéziratát a Yad Vasem Intézetben lelte fel, és készítette elő az Akadémiai Kiadónál a 2005-ös kiadásra (22-29.p.). Peremiczky Szilvia Láncki András filozófiatörténész egyetemi tanárral beszélgetett „A magyarországi antiszemitizmus nem csak a jobboldal problémája” címmel (10-12. p.).

február hónap

február 1.

1. A Műcsarnokban és a Godot Galériában rendezték meg a két Rotterdamban élő, izraeli származású művész, Gil és Moti homoszexuális pár formabontó kiállítását. Legtöbb munkájuk a másság, a társadalmi együttélés szabályairól folytatott kortárs viták része.

2. Az Új Élet 2006. február elsejei számában Halmos Sándor „Csíkszereda – egy kisváros egykori zsidósága” címmel (5. p.) ismertette a hitközség történetét.

február 3.

Az ÉS 2006. február 3-i számában Török Tamás készített interjút Malte Ludin filmrendezővel „Tipikus német történet” címmel (7. p.). A „2 vagy 3 dolog, amit tudok róla” című filmben a rendező Hans Ludin a szlovákiai zsidó deportálás egyik szervezőjének emlékével, és annak családi feldolgozásával viaskodik.

február 4.

A Népszabadság 2006. február 4-i számának Hétféje mellékletében Ránki Péter „A mesterember művészete” címmel írt Egri István színész-rendezőről születésének 101. évfordulója alkalmából (10. p.). Gömöri Endre a 2006 január végén tartott palesztin választásokon a terrorista Hamasz földrengésszerű győzelme utáni helyzetről írta „Hamasztán-vízió” című cikkét (1. p.). Zalán Eszter ugyanerről „Egy választási győzelem díszletei” (2-3. p.) címmel tudósított a helyszínről. Az Élet és Irodalomban Buda Péter „Hamasz (félhold) fényes győzelem” című írása 2006. február 10-én jelent meg.

február 5.- április 28.

A Zsidó Tudományok Szabadegyeteme tavaszi szemeszterén vasárnaponként 10-16 óra között tartottak foglalkozásokat.

február 5-7.

Magyarországról Lányi Eszter vett részt azon a továbbképzésen, amelyet a ZSVK indított 25 meghívott fiatal zsidó közösségi munkás diplomáciai továbbképzésére Jeruzsálemben. A program elnevezése „Zsidó Diplomácia: Álmodások, Dilemmák, és Döntések.

február 6.

1. A Népszava 2006. február 6-i számában Lazarovits Ernő, a Mazsihisz nemzetközi kapcsolatokért felelős vezetője „Meglátni, ami közös” című írásában (7. p.) vetette fel, hogy a II. Vatikáni Zsinat Nostra Aetate (A mi korszakunk) kezdetű enciklikájának 2006-ban esedékes 40. évfordulóján Erdő Péter bíboros lehetővé tehetné, hogy a hívek megismerjék a korszakos jelentőségű dokumentum tartalmát.

2. A 37. Magyar Filmszemlén mutatták be „Az apokalipszis képköltője” című dokumentumfilmet, amelyet Kőbányai János Ámos Imre festőművész élete dokumentumainak felhasználásával készített. A Dunatáj Produkció gyártásvezetője Szederkényi Miklós, az operatőr Kurucz Sándor volt. Ámos Imre verseit Kathy Horváth Lajos zenésítette meg, Bálint András adta elő. A filmet áprilisban műsorára tűzte a Duna TV is.

3. Az 1945-ös nyilas vérengzésre emlékeztek a Jókai utca 1. szám alatt egykori védett házban, ahol márványtáblát avattak a 170 áldozat emlékére. Beszédet mondott Parti Nagy Lajos író, a szertartást Lazarovits Ernő és Fekete László főkéntor végezte. Az avatáson megjelent Verók István, Terézváros polgármestere, Rabin László alpolgármester, valamint László Miklós, a Hunyadi téri körzet elnöke.

február 8.

„Mazel, tov és Klezdance” című lemezük bemutató koncertjét tartotta a Davis Klezmer Quintet a Széchenyi utcai Retorta Galériában.

február 10.

A Tárki idegenellenesség-vizsgálatának legfrissebb megállapításáról tudósított Czene Gábor a Népszabadság 2006. február 10-i számában „Rejtőzködő idegenellenesség – Még nem létező népcsoportokat is képesek vagyunk elutasítani” című írásával (4. p.).

február 11.

A Mazsike Garay utcai Klubjának vendége volt az egykori nyilas vezetőből embermentővé lett Ara Veresyán, akivel Sarlós Júlia beszélgetett az „Egy magyar Schindler” címmel rendezett esten.

február 13.

1. Budapest felszabadulásának évfordulóján a Measz a vizafogói emlékműnél tartott megemlékezést, a szónok Kiss Péter kancelláriaminiszter volt. Az ünnepségen koszorút helyezett el az ukrán és a horvát nagykövetség, a Belügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium, a XIII. kerületi Polgármesteri Hivatal, a Muszoe, a NÜB, a Measz, a Mazsihisz és a Bzsh képviselői.

2. A betiltott „Vér és Becsület” neonáci szervezet egykori vezetőjének felhívására több száz fekete ruhába öltözött bakancsos szimpatizáns árpádsávos zászlókkal emlékezett a Hősök terén.

február 14-17.

Az Or-zse-n mesterkurzust tartott Giora Sharon (Sándor György), magyar származású amerikai főkéntor. Énekelt a Rabbiképző zsinagógájának pénteki istentiszteletén is.

február 15.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Raj Tamás főrabbi tartott előadást „A zsidó időszámítás története, kultúrtörténeti háttere” címmel.
2. A hetvenedik születésnapját ünneplő Léner Péterrel, a József Attila Színház igazgatójával készített interjút Rick Zsófi a Mazsike Hírlevél 2006/márciusi számában „Örömpárti vagyok” címmel (12-13. p.)
3. Az Új Élet 2006. február 15-i számában B. Turán Róbert igazgatóval beszélgetett Szilágyi Iván Péter „Gondok és örömök – Kilencvenéves a Zsidó Múzeum” címmel (1. p.). A Budapesti Zsidó Múzeum négy időszaki kiállítással ünnepelte alapításának 90. évfordulóját. A két háború közötti zsidó színházművészetről szólt a „Mulattattam, de nem mulattam” című kiállítás, majd egy képzőművészeti tárlat következett. A parfümkészítés három nagyasszonyáról, Helena Rubensteinről, Estée Lauderről és Judith Müllerről készült az „Illatos kiállítás”. Az év vége felé a Vörös Hadsereg fotósát, L. Haldejt mutatta be egy összeállítás.

február 16.

1. Győrben is bemutatták a Marc Chagall 43 litográfiájából és három olajfestményéből rendezett „Odüsszeia” című vándorkiállítást a Városi Művészeti Múzeumban. A gyűjtemény a nizzai Marc Chagall Bibliai Üzenet Nemzeti Múzeum baráti társaságának tulajdonában van. A tárlat anyagának magyarországi bemutatását a budapesti Francia Intézet és az Alliance Francaise, francia kulturális társadalmi egyesület támogatta. Szegeden 28 ezren látták, Pécsen és Debrecenben tízezen látták a kiállítást, a győri bemutató az utolsó magyarországi állomás.
2. A Füst Milán Szellemi Páholy vendége Ungváry Krisztián történész volt, akivel a budapesti gettó felszabadulásáról, benne Gerhard Schmidhuber német hadosztályparancsnok szerepéről cseréletek eszmét a jelenlévők.

február 18.

A Népszava 2006. február 18-i számának Szép Szó mellékletében Csapody Tamás írása jelent meg „Bori munkaszolgálatosok Baján” című írása (1. p.)

február 20.

1. A Magyar Jezsuita Rendtartomány kezdeményezésére minden hónap harmadik hétfőjén közös „Bibliaolvasást” tartottak neves zsidó és keresztény teológusok vezetésével. A Faludi Ferenc Akadémia Párbeszéd termében (Bp. VIII. Horánszky u. 20.) a tavaszi szemeszterben Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Pásztor János református teológiai tanár és Nemeshegyi Péter jezsuita szerzetes vezetésével értelmezték a Bibliát. Március 20-án, április 24-én és május 15-én is sor került közös Bibliaolvasására.
2. Bécsi bíróság három év börtönbüntetésre ítélte holocausttagadásért David Irving brit történészt, aki a tárgyaláson maga is bűnösnek vallotta magát.
3. A Mai Manó Házban „A pillanatból élek” címmel nyílt meg Friedmann Endre fotókiállítása.
4. A Petőfi Irodalmi Múzeumban Spiró György volt az „Irodalmi Díjasok” című beszélgetés sorozat vendége. Az íróval Margócsy István irodalomtörténész beszélgetett.
5. A Páva utcai körzet elnökségéről korára és egészségi állapotára hivatkozva lemondott Szedő-Neuwirth Sándor. Helyére a 2007-ben esedékes hitközségi választásokig a Zsidó Ifjúság Központja Kht Alapítvány kuratóriumának elnökét, a 31 éves Gádor Györgyöt választották. Az új vezetőség: Gádor György ügyvezető elnök, Oláh György és Lukács László alelnökök.

február 21.

Ünnepi beszédek nélkül nyitották meg a Páva utcai Holocaust Emlékközpontban az állandó kiállítást, amelynek címe „Jogfosztástól népiértésig”. A kiállítást még február folyamán meglátogatta Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, akit Molnár Judit történész, a kiállítási programiroda vezetője vezetett végig a tárlaton. Az eseményen jelen volt Ács Tamás, a kulturális tárca helyettes államtitkára, Harsányi László miniszteri biztos, Székely Gábor, a közalapítvány kuratóriumi elnöke, valamint Martinkovits Judit adminisztratív igazgató is. A tárlat megnyitása alkalmából a

köztársasági elnök Reuveni Sári holocaustkutató történészt a Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjével tüntette ki. A díjat háromszáz meghívott jelenlétében Gyenge András magyar nagykövet adta át a herclijai gyógyintézetben, ahol a történész jelenleg pihen. A kitüntetésen jelen volt Reuveni Sári unokaöccse, Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke is. Bozóki András kulturális és Göncz Kinga esélyegyenlőségi miniszter együtt nézték meg a kiállítást. A Szombat 2006/áprilisi számában Novák Attila írt elmarasztaló, elemző kritikát „Egydimenziós holocaust-kiállítás” címmel (8-10. p.).

február 22.

1. Konrad Adenauer születésének 130. évfordulója alkalmából „Németország és Európa kapcsolata Izrael állammal” címmel Ernst-Ludwig Ehrlich tartott előadást az Andrássy Gyula Német Nyelvű Egyetemen (Bp. VIII. Pollack M. tér 3.). A jubileumra kiállítást is rendezett a Bnai B'rith és a Konrad Adenauer Stiftung a jubileumra.

2. Frojimovics Kinga készülő könyvéből tartott előadást az ELTE Tanári Klubjában „Külföldi zsidó menekültek Magyarországon 1933-1945” címmel a jeruzsálemi Yad Vasem Intézetben és magyarországi levéltárakban folytatott kutatásaiból. Az MTA Judaisztikai Kutatócsoportjának rendezvényén megjelent Karsai László és Bácskai Vera történész is.

február 23.

Az Írók Könyvesboltjában mutatta be a Büchler Sándor Baráti Társaság és a Judaika Alapítvány „Új idea, új cél keresésére szorítanak bennünket - Tanulmányok a zsidó történetírásról” című új könyvét, amely a 2004-ben rendezett konferencia előadásainak szerkesztett változata. A bemutatón megjelent Schweitzer József, nyugalmazott országos főrabbi, Czoma László, a keszthelyi Helikon Kastélymúzeum igazgatója, Gyáni Gábor történész és Karády Viktor szociológus.

február 25.

Efraim Halévyvel, a Moszad vezetői posztját 1998-2002 között betöltő, jelenleg a Héber Egyetem Stratégiai és Politikai Központjának vezetőjével, készített interjút a Népszabadság 2006. február 25-i számának Hétvége mellékletében Böhm Ágnes. Az interjú „Mr. Incognito kilépett az „árnyékból – Beszélgetés az izraeli titkos szolgálat, a Moszad egykori főnökével, aki könyvet írt” címmel jelent meg (6. p.). Halévy közel-keleti válságról írt első könyve most jelent meg angolul.

február 26.

1. A tokaji kóser bor készítői mutatkoztak be a Bálint Zsidó Közösségi Ház „Mesterségem címere” sorozatában.
2. A Budai Micve Klub vendége Bánsági Ildikó színművésznő volt.

február 25-26.

A Dobogókőn rendezett Hasbara Szeminárium a közlegő izraeli választások jegyében telt. A szemináriumon megjelent Neil Lazarus izraeli kommunikációs szakember, valamint Avi Benyahu, az izraeli katonai rádió főszerkesztője is.

február 27.

A Magyar Sajtó Házában (Bp. VI. Andrássy u. 101.). „A sajtószabadság korlátairól és az érzékenyég határaitól” sorozatban rendeztek nyilvános vitát az iszlámról. Meghívott résztvevők voltak: Vörös T. Károly, Szombathy Pál, Sulyok Zoltán, Bolek Zoltán, Haraszi Miklós, György Péter, Bajomi-Lázár Péter, Vásárhelyi Mária, Gábor György és Halász Géza. Az ÉS 2006. március 5-i számában Gadó János „Gyűlölni jó” című írásában fejtette ki véleményét (13. p.). az iszlám fundamentalisták gyűlöletességéről, amelynek friss példája az év elején a Jyllands-Posten dán lapban megjelent karikatúrák körüli őrjöngés, amellyel kapcsolatban az iszlám vallás meggyalázásáról beszéltek az abban érdekelt csoportok. Niedermüller Péter az ÉS 2006. február 11-i számában „Karikatúra-háború” című cikkében foglalta össze a dán lap keltette indulatokat. Tamás Gáspár Miklós „Miért

háborúznak a muzulmánok?” az ÉS 2006. március 3-én megjelent cikkében elítéli a múlt antiszemitizmusát, de a mai anticionistáknak – a Hámásznak és az al-Kaidának is - mentséget talál. Sajó András az ÉS 2006. április 7-i számában „(Ön)cenzort akarunk!” című írásában (9-11.p.) foglalta össze a vallásszabadság és a sajtószabadság alkotmányjogi kérdéseit az ügy kapcsán. A dániai aarhusi városi bíróság 2006. október 26-án mentette fel első fokon a Jyllands Posten című dán napilap vezetőit a 2005 szeptemberében közölt Mohamed karikatúrák miatt az iszlám világ által indított vád alól. A bíróság indoklása szerint „a rajzoknak nem volt céljuk a muzulmán világ lealacsonyítása”.

február 28.

Vácott a Walldorfba elhurcolt és ott elpusztított zsidó lakosokra emlékeztek a Városi Művelődési Központban. Emlékbeszédet mondott Bóth János polgármester, országgyűlési képviselő. Levetítették a „Kifutópálya” címmel a váci zsidóság sorsáról készült dokumentumfilmet. A megemlékezésre a világ minden tájáról érkeztek túlélők, jelen volt film egyik alkotója, Walldorf város és a Frankfurti repülőtér képviselője.

Brüsszelben a Magyar Kulturális Intézetben magyar-zsidó bemutatót szervezett Petőcz György igazgató és Vadas Vera, a Zsidó Nyári Fesztiválok vezetője. Ennek keretében láthatóak voltak Villányi András fotói, Gergely András történész tartott előadást a magyarországi zsidók történetéről. Levetítették Szabó István „A napfény íze” című filmjét, fellépett Horgas Eszter fuvola-, Szenthelyi Miklós hegedű-, és Vukán György zongoraművész, valamint Fekete László főkantor. Szenthelyi Miklós ezen kívül koncert körutat kezdett Európa zsinagógáiban.

Tel-Avivban négy napig tartotta éves konferenciáját az idén 85 éves Wizo, női karitatív és jogvédő szervezet. A magyarországi szervezetet Simon Erzsébet elnök és Handelsmann Mária nemzetközi felelős képviselte.

Csepeli György politikai államtitkár Washingtonban Andrew Bakerrel, az American Jewish Committee igazgatójával tárgyalt a www.degob.hu honlap angol nyelvű változatának elkészítéséről.

Február végén „Kitelepítések és más népmozgások Közép-Kelet-Európában 1939-1950” címmel rendezett konferenciát a Magyar Tudományos Akadémia és a Budapesti Európa Intézet.

A Mozgó Világ 2006/februári számában Standeisky Éva „Erkölcsök 1945-ben” című írása jelent meg.

A Szombat 2006/februári száma „A kommunizmus áldozatainak emlékére” címmel készített összeállítást Dalos György, Kovács András, Koós Anna, Novák Attila és Szalai Ágnes írásaiból, valamint Várnai Pál Domonkos Istvánnal készült interjújából (14-34. p.).

március hónap

március 3.

1. A 85. születésnapját ünneplő Kaján (Klein) Tibor karikaturistát köszöntötte a Népszabadság 2006. március 3-i számában Trencsényi Zoltán (11. p.)

2. Az ÉS 2006. március 3-i számában Cserháti Éva „Mesterien megírt tanmese - Válogatás Pap Károly „Azarel” című regényének spanyol kritikáiból” című összeállítását (28. p.) Kőbányai János az ÉS 2006. március 10-i számában „Pap Károly világnyelveken” című írásával egészítette ki (2. p.)

3. A 2006. évi Scheiber Sándor díjat Pinchas Artzi /Landler Péter/ és Karády Viktor professzorok, valamint Jakubinyi György gyulafehérvári érsek vehették át a Mazsihisz Székházában. A betegsége miatt távollevő Pinchas Artzi (Bar Ilan Egyetem) köszönő levelét Slomo Spitzer olvasta fel, majd Komoróczy Géza professzor méltatta a kitüntetett munkásságát. Jakubinyi György laudációját Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Karády Viktorét Voigt Vilmos mondta el. Az átadáson jelen volt Gulyás Kálmán államtitkár, Erdő Péter bíboros-érsek, valamint Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető igazgató is.

március 4.

1. A Mazsike vendége Horn Gábor politikai államtitkár, az SZDSZ kampányfőnöke volt, akivel Garai Péter beszélgetett az Erzsébetvárosi Községi Házban /Bp. VII. Wesselényi u. 17.) a közelgő 2006-os parlamenti választásokról. A Szombat című folyóirat 2006/márciusi számában Novák Attila készített interjút Horn Gáborral „Az embernek vállalnia kell önmagát” címmel (13-14. p.). A lapban Szegő Péter „Mit kínál az ön pártja a zsidóknak?” címmel interjút készített Szekeres Imrével, az MSZP elnökhelyettesével, Pokorni Zoltánnal, a Fidesz alelnökével és Herényi Károllyal, az MDF frakcióvezetőjével (10-12. p.) Gadó János a Szombat 2006/májusi számában írt „Jobboldal – antiszemitizmus nélkül?” című cikkében üdvözli, hogy a választások után a MIÉP már nem került be a parlamentbe (4-5. p.).

2. Az angliai Zsidó Könyvhét vendége volt Kertész Imre Nobel-díjas író. A könyvhetet mintegy ötven író és kiadó részvételével rendezték meg március első hetében.

március 6.

1. Másfél napig Budapesten tartózkodott a Szochnut elnöke, Zeev Bielsky abból az alkalomból, hogy a Claims Conference a Németországgal szembeni zsidó követelésekről Magyarországon rendezett konferenciát. A tanácskozásra Israel Singer, a ZSVK elnöke ugyancsak Budapestre látogatott. Mindkettőjüket fogadta Szili Katalin, az országgyűlés elnöke. A Mazsihisz fogadást rendezett a Síp utcai Díszteremben, amelyre meghívták Israel Singer elnököt és Mose Sanbart, a végrehajtó bizottság elnökét, Kiss Péter kancelláriaminisztert, a társegyházak vezetőit. Megjelent a fogadáson Erdő Péter bíboros, valamint Ittész János és Szebik Imre evangélikus püspökök, a NÜB elnöke Szenes Iván, a Muszoe elnöke, Sessler György.

2. A Legfelsőbb Bíróság elévülés és büncselekmény hiányában felmentette a Ságvári Endre háború végi lelövése miatt 1959-ben kivégzett Kristóf László csendőrnnyomozót. Az ítéletet, még inkább annak indoklását nagy felháborodás és sajtópolémia követte. Tamás Gáspár Miklós például a Népszabadság 2006. március 9-i számában „Lelőtték Ságvárit? Bravó!” című írásával tiltakozott (13. p.) A Legfelsőbb Bíróság állásfoglalása – mely olvasható a Népszava 2006. március 17-i számában – tiltakozást váltott ki magyar és külföldi értelmiségiek körében. dr. Kende Péter a Népszava 2006. július 19-i számában „Az ítélet” című írásában tiltakozott. A budapesti Kossuth Klubban pedig Gyurcsány Ferenc jelenlétében mutatták be a „Ságvári-dossier – A Legfelsőbb Bíróság és jogállam” című kötetet 2006. július 27-én. A bemutatón Krausz Tamás és Sipos Péter történészek, valamint György Péter esztéta mondták el véleményüket az ügy kapcsán.

3. Az Osztrák Megbékélési Alaphoz benyújtott hamisított kárpótlási igényekről készített riportot Scipiades Erzsébet „Házkutatás és iratlefoglalás a zsidó közalapítványnál” címmel a Népszava 2006. március 6-i számában (13. p.). Az írás összefoglalta annak a visszaélésnek a történetét, amely sikkasztás alapos gyanúja miatt merült fel cigány szervezetek ellen.

március 8.

Az MTA Judaisztikai Kutatócsoport szervezésében Déri Balázs tartott előadást „Gyűjtői tapasztalatok egy budai zsinagógában” címmel az ELTE Szerb utcai Tanári Klubjában.

március 10.

63 éves korában meghalt Halász Péter színész, rendező. A Szombat 2006/áprilisi számában Szántó T. Gábor búcsúztatta „Véletlen – Halász Péter halott” című írásával (27. p.) Najmányi László „Javaslat Halász Péter életművének elismerésére” című írása az ÉS március 24-i számában jelent meg (17. p.).

március 11.

1. A HVG-ben interjút készített Shiri Zsuzsa Ámosz Manorral, az izraeli hírszerzés nagy öregjével „Rákosiék alatt is volt Pesten emberük” címmel.

2. A Wizo Hungary a budapesti Terézvárosban a Podmaniczky Palotában rendezett Púrimi forgatagot.

március 13.

Izraeli - magyar kulturális napot rendeztek a Petőfi Csarnokban az izraeli Gaya zenekar, a Muzsikás együttes, Sebestyén Márta és az amerikai Klezmetics fellépésével.

március 14.

Pécsett megnyílt Böröcz András „Purim” című kiállítása, amelyet Komoróczy Géza professzor nyitott meg. A megnyitón elmondott beszéd olvasható az ÉS 2006. március 10-i számában „Purim – a zsidók farsangja, zsidó karnevál” címmel (12. p.).

március 15.

1. Az ünnep alkalmából a köztársasági elnök Kossuth-díjat adományozott Fischer Iván karmesternek, Herskó János filmrendezőnek, Karátson Gábor festőművésznek, Léner Péter rendezőnek, Spiró György írónak. Széchenyi-díjat kapott Litván György történész, Köztársasági érdemrendet Kurtág György zeneszerző, Oláh György Nobel-díjas kémikus, Bródy János zeneszerző, Gergely János immunológus, Timár Károly főkántor és Krausz Éva, az Újpesti Israel Sela Otthon szakmai vezetője. A kulturális miniszter Kiváló művész kitüntetésben részesítette Jeles András filmrendezőt, József Attila díjat kapott Forgách András, író, drámaíró, Schein Gábor költő. Táncsics Mihály díjat kapott Friedmann Endre fotóművész, Mester Ákos és Nej György újságírók, a Magyar Köztársaság Babérkoszorús Írója kitüntetésben részesült Szilágyi Ákos író, szerkesztő, a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetését kapta Timár Károly, a Dohány utcai zsinagóga kántora, az OR-ZSE tanára. Magyar Bálint oktatási miniszter a Magyar Köztársasági Érdemkereszt kitüntetését adományozta Ádám Máriának, a Goldmark Kórus vezetőjének. Debrecen város díszpolgári címmel, a Measz a Radnóti Miklós antirasszista díjjal jutalmazta Halmos Sándort, a debreceni hitközség ügyvezető igazgatóját. A Measz 15 személyt jutalmazott Radnóti Miklós díjjal. Köztük Vásárhelyi Mária szociológust és David Gurt (Izrael).

2. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc méltó megünneplésére alakult Magyar Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság a BP. VII. Herzl Téren rendezett megemlékezést. Verő Tamás rabbi megfűtta a sófárt, a liturgiai szertartásban közreműködött Weisz Ferenc főkántor és Rosenfeld Dániel kántorjelölt. Az ünnepen beszédet mondott Rosenfeld Dávid elnök, Hunvald György, Erzsébetváros polgármestere, Filló Pál MSZP-s parlamenti képviselő és Végh Gábor történelemtanár. A rendezvény a Bálint Zsidó Közösségi Házban irodalmi összeállítással és kerekasztal-beszélgetéssel folytatódott.

3. Az Új Élet 2006. március 15-i számában Kardos Péter bemutatta a Schweitzer Baráti Kör tevékenységét (1. p.). A kör előbb az országos főrabbi lakásán, majd a Mensch Alapítvány jóvoltából a Rumbach Sebestyén utcában működött. Végül a VII. kerület polgármestere az önkormányzat Wesselényi utca 17-ben található Közösségi Házában biztosított helyet a Társaság összejöveteleihez. A havonta az első és a harmadik pénteken megtartott összejöveteleken tudományos és művészeti előadásokra is sor került.

március 17.

1. A Művészetek Palotájában lépett fel az izraeli Batsheva Táncegyüttes a Budapesti Tavaszi fesztivál keretében.

2. A Budapesti Operettszínházban mutatták be Jávori Ferenc zenéjével a „Menyasszonytánc” című klezmermusicalt, amely Indig Ottó „A torockói menyasszony” címmel 1937-ben Keleti Márton által filmre is vitt színművéből készült. Kállai István és Böhm György átdolgozásában. Közreműködött a Budapesti Klezmer Band, rendezte Béres Attila a címszerepben, kettős szereposztásban Siménfalvy Ágnes és Kékkovács Mara, a fontosabb szerepekben Molnár Piroska, Mikó István és Lehoczky Zsuzsa. Az előadásról Gadó János írt kritikát a Szombat 2008/ márciusi számában „Tolerancia az operett nyelvén” címmel (30-31. p.).

március 17-19.

A Pesti Jesiva hagyományos pilisi hétvégéjén Köves Slomó, Oberlander Báruch és Salamon Hurwitz rabbik haszidizmusról szóló előadásai mellett Bányai László Izrael és a palesztinok konfliktusát elemezte nemzetközi jogi szempontból, Nógrádi Gábor pedig „holdszentelésről” tartott előadást Dobogókőn.

március 22.

Az MTA Judaisztikai Kutatócsoport tanszéki szemináriumán Bányai Viktória „Ezekiel Landau mint magyar zsidó történeti forrás?” címmel foglalta össze kutatásait az ELTE Szerb utcai Tanári Klubjában.

március 24.

Az ÉS 2006. március 24-i számában regényrészlet jelent meg Kőrösi Zoltán „Milyen egy női mell?” című, készülő regényéből. (22. p.)

március 25.

A Népszava 2006. március 25-i számának Szép Szó mellékletében Kozár Alexandra emlékezett a száz éve született Gelléri Andor Endrére „A nyugattól a guns kircheni lágérig” című írásával (8. p.). Az író Bp. III. Beszterce u. 25 szám alatt lévő emléktáblájánál Jókai Anna mondott emlékbeszédet április 3-án, a Petőfi Irodalmi Múzeumban pedig emlékestet rendeztek.

március 26.

A Szochnut által szervezett „Bibliaversenyben” három iskola – 13 scheiberes, két lauderes és egy diák az Amerikai Alapítványi Iskolából – diákjai vettek részt. A januártól tartó felkészítést Balázs Gábor vallásfilozófus, Dov Levy tanár és Radnóti Zoltán rabbi végezte. A többfordulós versenyt a lauderes Kisvári Kinga nyerte, a második a szintén lauderes Polyák Ágoston lett.

március 28.

Az izraeli választásokon az Ariel Saron által alapított Kadima párt nyerte a Likud ellen, a palesztin parlament pedig bizalmat szavazott a Hamasz által alakított kormánynak. A választások éjszakáján a Bálint Zsidó Közösségi Ház nagytermében a Szochnut, a Macisz, az és az Izraeli nagykövetség partyt rendezett. A diplomáciai testület tagjai elemzéseikkel tájékoztatták a jelenlévőket, akik televízió élőben szinkrontolmáccsal követhették az izraeli választásokat. Közben telefonösszeköttetést részesítettek a győztes izraeli Kadima kampányfőnökével. Az új miniszterelnök, Ehud Olmert a választás napján közölte, hogy minden zsidó telepet felszámol, amely palesztin területen fekszik, s ha nem lesz palesztin békepartner a tárgyalásos rendezéshez, Izrael maga vonja meg határait 2010-ig.

Gadó János a Szombat 2006/júniusi számában „Új kormányok a kerítés két oldalán” címmel írt elemzést a palesztin és izraeli választások utáni helyzetről (4-6. p.).

március 29.

Budapesten emléktáblát avattak az V. kerületben a svájci követség egykori épülete előtt a Vadász utcában Carl Lutz svájci diplomata emlékére. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Szita Szabolcs történész, Schiffer János főpolgármester-helyettes, és Steiner Pál kerületi polgármester mondott avató beszédet. Az ünnepségen megjelentek a svájci, az izraeli, az amerikai és az orosz követségek képviselői, valamint Ágnes Hirschi, Lutz nevelt lány is.

március 31.

1. Március 31-július 31-től ismét benyújthatják kárpótlási igényüket azok az érintettek, akik jogosultak, de bármilyen ok miatt eddig nem jutottak az összeghez. (2006. évi XLVII. tv.; 67/2006. (III. 27. korm.rend.)xxx. Az életvesztés miatt az elhalt házastársa és gyereke, szülője, testvére

jogosult. Munkaszolgálat miatti kárpótlásra az érintett, illetve túlélő házastársa jogosult. A közérdekű tudnivalókról az Új Élet 2006. május 1-i száma készített interjút Petrétai József igazságügy-miniszterrel „Miniszteri nyilatkozat az Új kárpótlási törvényről” címmel (5. p.). A 2003-as törvény szerint életvesztésért egyszeri 400 ezer forint kárpótlás jár.

2. Az ÉS 2006. március 31-én megjelent számában Nádas Péter: „Leni sír” című írása jelent meg Reni Reifenhahl, Hitler udvari rendezőjéről (17, 21. p.). Szilágyi Ákos: Születésnap – Spiró György 60 éves című írása a lap 12 oldalán jelent meg.

A Budapesti Zsidó Múzeumban „Thália szolgálatában 1940-1944” címmel nyílt kiállítás.

Sibrik Polgárőr Egyesület alakult Kőbányán a Kozma utcai temető biztonságának védelme érdekében. A Milász Ferencné Novák Annamária által vezetett csoport éjjel-nappal őrzőjáratot tart a temetőben.

A Szombat 2006/márciusi számában Konrád György „Európa és Izrael” című írása jelent meg (4-5. p.). Szegő Péter „Rendszerváltást a hitközségen – Zoltainak mennie kell!” című írása a 15-16. oldalon olvasható. Várnai Pál Kertész Ákossal készített interjút „Öreg pesti zsidó vagyok” címmel (26-28. p.). Halász Tamás a görög zsidókat mutatta be „Rodosz zsidói” című írásában (24-25. p.). Szegő Péter a csehországi zsidóságot mutatta be „Prága zsidóságáról” című riportjában (19-22. p.). A lap „Körkép az amerikai zsidóságról – Toleránsak és gazdagok” címmel ismertette az American Jewish Committee felmérésének főbb következtetéseit Sziklai Éva fordításában (22-24. p.).

Az Erec 2006/márciusi számában hirdetést tett közzé a Magyar Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság, ebben az 1848-49-es szabadságharcban résztvevő zsidók hozzátartozóit keresték. Ugyanebben a számban készült áttekintés a mostanra már kizárólag a MAOIH (Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség) fenntartásában működő Amerikai Alapítványi Iskola és Óvoda tevékenységéről (14. p.) Krausz Róbert 40 zsidó fiatal ingyenes, a „születés jogán járó” izraeli utazásáról számolt be Taglit Birthright – avagy Izrael a nagy mágnes című írásában (11. p.).

A Remény 2006/tavaszi számában jelent meg Bollobás Enikő „Zsidó irodalom az USA-ban” című tanulmánya.

Az Eszmélet 2006/tavaszi (69.) számában jelent meg Marsovszky Magdolna „Az antiszemitizmus: „Egy sikeres program negatív része” című tanulmánya (37-63. p.).

április hónap

április 2.

1. A nyolcadik, zsidó szimbólumokról rendezett „Balázs Pál verseny” döntőjét rendezték meg a Scheiber Sándor tanintézetben. A versenyre összesen 216 nevezés érkezett, az érettségizettek, illetve felsőfokú tanintézeti hallgatók által benyújtott 41 pályamű többsége elhagyott zsidó temetők feldolgozásával, illetve zsidó családtörténeti kutatásokkal foglalkozott. A zsűri kiemelte Balogh István OR-ZSE hallgató dolgozatát, amely a tótkomlói Iczkovics-család történetét dolgozta fel. Készült pályamű Kisvárda, Salgótarján, Tatabánya, Lenti, Törökszentmiklós, Abony, Kőröshegy, Bonyhád, Aszód, Miskolc és Pestújhely zsidó temetőiről, az azokban található épületekről is. A résztvevők egy részét felkészítő tanáraik is elkísérték az eredményhirdetésre, például a szolnoki Vásárhelyi Pál Szakközépiskola, a Pápai Református Egyetem, illetve átkelve a határon a délvidéki Bajmok és Szabadka diákjait is. A Szabadkai Műszaki Szakközépiskola tanulói Szabadka, Bácskossuthfalva, Magyarkanizsa, Topolya és Zenta zsidó emlékeinek feldolgozásával indultak a versenyen. A pályamunkák értékelésében Schőner Alfréd főrabbi, Róbert Péter, Tóth Andrea, Schweickhardt Zsolt és Kovács Johanna vett részt.

2. A Spinoza Házban az izraeli választások kapcsán Közel-Kelet napot rendeztek. Simon Róbert orientalista „Az iszlám fundamentalizmus gyökerei”; Zalán Eszter tudósító „Élményeim Gázában és Ciszjordániában”; Kis Álmos Péter katonai szakértő „Az iráni nukleáris program és egy esetleges katonai csapás lehetőségei”; Gadó János újságíró „A nyugat-európai anticionizmusról”; Eörsi Mátyás

Európa Tanács képviselő pedig „A palesztinoknak nyújtott EU-támogatásról” tartott előadást. A rendezvény a Dánia-ellenes kampány következtényiről tartott kerekasztal-beszélgetéssel zárult. Közreműködött Eperjes Ildikó és Gadó János újságírók, valamint Eörsi Mátyás EU képviselő.

3. Hatvanban a városi önkormányzat megemlékezést szervezett a zsidótemetőben a zsidó mártírok emlékére. A gyászistentiszteletet Verő Tamás rabbi és Zucker Immanuel kántorjelölt vezette, a Mazsihiszt Streit Sándor és Egri Oszkár, valamint Bürg Judit képviselte.

4. A Budai Micve Klubban Haraszi György tartott előadást „A magyar zsidók és 56” címmel.

április 3.

1. Válaszul a Keszthelyi Zsidó Hitközség januári bejelentésére, amelyben közölték kilépési szándékukat a Mazsihiszből, Feldmájer Péter és Zoltai Gusztáv a Mazsihisz vezetői levélben kérték a Zala megyei Bíróságtól, hogy törölje a Keszthelyi Zsidó Hitközséget az egyházak nyilvántartásából, mivel annak jogi személyisége a Mazsihisztől származott. Kilépés esetén a Mazsihisz vezetőinek érvelése szerint a Goldschmied István elnök által vezetett Balaton felvidéki szervezet megszűnik. (Az ügyet részletesen ismerteti a Szombat 2006/márciusi számában Gadó János „Keszthely non coronat” című cikke 16-17. p.). A vita alapját egy mintegy félmilliárd forint értékű vagyon tulajdonjoga adta. A 2005 decemberi közgyűlésen vita alakult ki arról, hogy kié legyen az állam által 2002-ben kárpótlásul visszaadott iskolából, zsinagógából és további ingatlanokból álló vagyon: a Mazsihiszé, vagy a helyi hitközségé. Több vidéki hitközség érezte úgy, hogy a Mazsihisz csorbítani igyekszik a vidéki hitközségek önállóságát. A Népszabadság 2006. június 20-i számában Czene Gábor cikke jelent meg „Hitközségi szakítópróba – többfrontos küzdelmet vív a Mazsihisz, hogy megőrizze befolyását” címmel (5. p.), a HVG 2006. június 17-i számában „Ó, szövetség! – Vita a zsidó hitközségek jogállásáról” címmel jelent meg összeállítás (108-111. p.). A Zala megyei Bíróság 2006. áprilisában törölte a Keszthelyi Hitközséget a nyilvántartásból, a Győri Ítéltábla viszont 2006. október 9-én, perein kívül visszaállította a Keszthelyi Zsidó Hitközség jogi személyiségét. A Szombat című folyóirat 2006/márciusi és 2007/januári számában foglalkozott az ügygel „Keszthely non coronat I-II.” címmel.

2. A Belügyminisztériumban Lamperth Mónika belügyminiszter adta át a „Bátorság Emlékérmét” a „Világ Igaza” kitüntetések birtokosainak.

3. A Measz konferenciát rendezett „Magyar antifasiszta ellenállók Európában” címmel a Parlament felsőház termében. Előadást tartott Ivancsik Imre, a Honvédelmi Minisztérium államtitkára, és Vitányi Iván, egykori ellenálló is.

4. Megalakult az Off-Off Broadway Színház, amelynek művészeti vezetője Kishonti Ildikó.

április 7.

Vancouverben 82 éve korábban meghalt Rudolph Vrba, az úgynevezett „Auschwitz-jegyzőkönyv” egyik szerzője, aki Alfred Wetzlerrel közösen 1944. áprilisában tudatta a világgal, mi történt a haláltáborokban.

április 10.

A 2006. április 10-én megjelent Népszabadságban B. Papp László ismertetése jelent meg a hódmezővásárhelyi, a szegedi és a makói zsinagógák mai állapotáról „Zsinagógák földjén járva Csongrád megyében” címmel (20. p.).

április 10-11.

Az MTA Judaisztikai Kutatócsoport szakmai kirándulást szervezett Apostag – Baja – Szeged – Szabadka - Kecskemét zsidó emlékeinek megtekintésére. A program szakmai vezetője Dávid Ferenc, az MTA Művészettörténeti Kutatóintézet munkatársa volt.

április 12-13.

A Pészachot minden hitközségben megünnepelték, a Bálint Ház, a Mazsike és a Szombat közös szédert rendezett. A Schweitzer Baráti Társaság a Hanna Restaurant emeleti termében tartotta a

Peszachot. Gimnazisták és egyetemisták részére ebben az évben másodszor rendeztek külön ünnepséget a Hegedűs Gyula utcai körzetben. A szédert itt Lőwy Gábor, a New York-i Yeshiva University rabbiképző szakának hallgatója vezette.

április 13.

A Nemzeti Filharmonikusok műsorra tűzték Leonard Bernstein III.(Kaddis) szimfóniáját. A Művészetek Palotájában adott koncertet Lawrence Foster vezényelte.

április 15.

1. Az Új Élet 2006. április 15-én megjelent számában Deutsch Gábor mutatta be Deblinger Eduardot, a Dessewffy utcai ortodox hitközség vezetőjét, a MAOIH tavasszal megválasztott alelnökét „Az ortodoxia gondjairól (és hetek óta nincs hús!)” című írásában (4. p.). Ugyanebben a lapszámban olvasható a „Zsidó „színházféle” a Klauzál téren” című tudósítás arról, hogy a Klauzál tér és a Csányi utca sarkán létesült Sark Kávéházban tartott előadásokat egykor a Budapesti Zsidó Színkör (7. p.).

2. A Budai Micve Klubban Judith Müller, az Oscar-díjas parfüm kreátorral beszélgettek az érdeklődők.

április 16.

1. A holocaust áldozatainak emléknapjától ötödször emlékeztek meg az Élet Menete Alapítvány összefogásával. A Margit-híd pesti hídfőjétől ismét fáklyás emlékmenetet tartottak a Vizafogó Mártíremlékműig több ezer fő részvételével. A menet élén közéleti személyiségek vonultak, köztük Szili Katalin házelnök, Kiss Péter kancelláriaminiszter, David Admon Izrael állam nagykövete, Steiner Pál és Tóth József, V. illetve XIII. kerületi polgármesterek, valamint a hitközségek vezetői. A megemlékezést Csonka András színművész vezette, beszédet mondott Kiss Péter kancelláriaminiszter és Demszky Gábor főpolgármester. A vallási teendőket Frölich Róbert főrabbi és Fekete László főkántor látták el, fellépett Székelyi József, Gerendás Péter és a Somér ifjúsági kórus, roma és zsidó fiatalok közös táncelőadásra került sor. Az Élet Menete Alapítvány szervezésében a lengyelországi megemlékezés után fiatalokból álló 15 fős csoport utazott Izraelbe, ahol május 3-án, Izrael függetlenségi ünnepén találkoztak azzal a 10 holocaust túlélővel, akik a Malév támogatásával, és az Alapítvány segítségével életükben először utazhattak Jeruzsálembe 3 napra.

2. A Holocaust-Emlékközpont az emléknaphoz kapcsolódva ismeretterjesztő programokat szervezett iskolások számára, április 22-én pedig konferenciát rendezett pedagógusok, és a holocaust témájával foglalkozó értelmiségiek számára.

3. A Bálint Zsidó Közösségi Házban „A magyar zsidó filmek klubja” bemutatta az Auschwitz-jegyzőkönyvről készült televíziós vitaműsor felvételét. Az est vendégével, Haraszti György történésszel a klub vezetője, Sipos András filmrendező beszélgetett.

április 19.

A Magyar Tudományos Akadémián ünnepélyes könyvbemutatót rendeztek az eredetileg 1977-ben Jeruzsálemben kiadott, „A karcagi zsidók története” című tanulmány magyarországi megjelentése alkalmából. A szerző, Mose Hersko (Biharugra, 1905 - Jeruzsálem, 1998.) rokonságban van a 2005-ben Nobel-díjjal kitüntetett Avram Herskóval. A magyarországi kiadás a karcagi Kertész Nyomdában készült, az eredeti kiadás a jeruzsálemi Karcagi Zsidók Emlékbizottsága adta ki. Az MTA-n a Judaisztikai Kutatócsoport rendezvényét Komoróczy Géza nyitotta meg, majd Fazekas Sándor, Karcag polgármestere mondott néhány szót a könyv új kiadásáról. Glatz Ferenc Herskó Mózes történetírói érdemeiről, és a közösség becsületéről szólt. Az eseményen jelen volt Herskó Mózes idősebb fia, a világhírű hematológus professzor, Hájim Hersó is, (akinek édesapjáról mondott szavait az Új Élet 2006. május 1-i száma közölte „Emlékezés Édesapára” címmel (4. p.). Végül a Nobel-díjas Avram Hersko és családja üdvözlését adta át a Budapesten tanuló Chaim Hersko. A Népszabadság 2006. május 20-i Hétféje mellékletében Kácsor Zsolt interjúja jelent meg, amelyet

Róssinger Oszkár karcagi bútorkereskedőről – a könyv újrakiadásának szervezőjéről - készített „A múltat őrző ember” címmel (7. p.).

április 21.

Az ÉS 2006. április 21-én megjelent számában Petőcz András Párizsból tudósított a 2005. novemberi külvárosi gettólázadás, és az Izrael-ellenességben megnyilvánuló új antiszemitizmus újabb megnyilvánulásairól „A fekete pap, a parkolóőr és a guadeloupe-i szomszéd (aki zenetanár)” című írásában (8-9. p.).

április 24.

91 éves korában egy manhattani kórházban meghalt Moses Teitelbaum, aki 1980 óta állt a szatmári haszid zsidó közösség élén. A szektának mintegy százezer követője lett Amerikában. A New York-i temetéséről, és Teitelbaum megüresedett helyéről Horváth Gábor tudósított a Népszabadság 2006. április 27-i számában „Ökölharc a csodarabbi cím utódlásáért” címmel (10. p.). A rebbe által vezetett mintegy 20 ezer családból álló chaszid tábor kettévált „Sziget” és „Szatmári közösség” néven. Mindkettőt Teitelbaum egy-egy fia vezette – megtartva a cionizmus ellenes és Izrael ellenes irányvonalat.

április 25.

A Lauder-Javne Zeneiskola művésztanárai és diákjai zenei összeállítással emlékeztek a holocaustra. A műsort Tamar Bloch igazgatónő állította össze Max Bruch, Felix Mendelssohn, Jávorai Ferenc és Lisznyai Mária műveiből.

április 26.

Az MTA Judaisztikai Kutatóintézetében tartott előadást Dezső Tamás tanszékvezető „Reconstruction of the Army of Sargon II (721-705 BC) based on the Nimrud horse lists” címmel.

április 27.

A 2006. április 27-i Népszabadságban Miklós Gábor tudósítása jelent meg „Zsinagóga eladó” (6. p.) címmel arról, hogy az egykori esztergomi zsinagóga épületét – amelyben jelenleg a Technika Háza üzemel – a város önkormányzata eladásra hirdette meg.

április 28.

Az ÉS 2006. április 28-i számában György Péter elemzése jelent meg a berlini Jüdisches Museum Freud kiállításáról „Az üres dívány – PSYCHOanalyse” címmel (17. p.).

április 29.

A Népszava 2006. április 29-én megjelenő Szép Szó mellékletében Dési János ismertette a győri zsinagóga történetét az alapítástól a rövidesen véget érő felújításig A „szent hajlék” feltámadása című írásában (4. p.). Ugyanebben a lapszámban Takács Ilona a 150 éve született Sigmund Freudra emlékezett „A modern pszichológia sztárja” című írásával (5. p.).

április 30.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház és a Magsike zarándokutató szervezett Sopron és a burgenlandi Kismarton zsidó emlékeihez.

Április első felében avatták fel a Lőwy Tamás főrabbi adományából létesített új imatermet a Szeretetkórházban. A régi imateremből Schweitzer József, nyugalmazott országos főrabbi, Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató, Lőwy Tamás főrabbi és Szinai T. József, a templomkörzet elnöke vitte át a tóratekercseket az új imaterembe. Itt Davidovics László rabbijelölt vette át a tekercseket. A jelenlévő rabbik felavatták az imatermet a kórház betegei számára, akikhez Deutsch Zsuzsa igazgató-főorvos is szólt.

A XII. Budapesti Nemzetközi Könyvvásár keretében rendezett Berliini irodalmi szalon vendége volt Götz Aly magyar származású frankfurti történész, Goldstein Ferenc berlini könyvkereskedő, és a berlini Antiszemitizmus-kutató Központ vezetője, Wolfgang Benz. Mindannyian a holocausthoz kapcsolódó műveikből olvastak fel. A rendezvényről Beszterczey Judit tudósítása számolt be a Szombat 2006/nyári számában (31-33. p.).

Április első hetében a zsidó közösségi újságírásról rendezett nemzetközi szimpóziumot a Bálint Zsidó Közösségi Házban a Joint és a Bucher programiroda. A magyarországi zsidó újságírást a Szombat folyóirat részéről Szántó T. Gábor (Hol, és hogyan találkozik közösség és sajtója?) és Gadó János (Oknyomozó újságírás a zsidó sajtóban) képviselte. Kaposi Dávid, a www.pulpil.net főszerkesztője a „zsidó közösség” és a „közösségi újságírás” forgalomköreit járta körbe. A tanácskozásról tudósítás jelent meg a Szombat 2006/júniusi számában (15-17. p.) A lapban Kaposi Dáviddal Csáki Márton készített interjút „szellemileg is „félzsidó” úton próbálunk maradni” címmel készített interjút (12-13. p.). A www.judapest.org alternatív zsidó portál bloggerével, Bitter Brunóval ugyancsak Csáki Márton beszélgetett „Zsidó blogger vagyok” címmel (13-14. p.).

Az öt meghatározó zsidó ifjúsági szervezet vezetőiből és érdekvédelmi szervezetéből (Hasomér Hacair, Kidma, UJS, Hanoár Hacioni, Hagshama) április végén megalakult a Zsidó Ifjúsági Tanács (ZSIT). A Bálint Zsidó Közösségi Házban Verő Tamás rabbi külön ifjúsági szédert tartott 2006. április 13-án az ifjúsági szervezetek aktív közreműködésével.

A Szombat 2006/áprilisi számában Beszterczey Judit mutatta be a Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány tevékenységét „Szeretet, szolgálat” című cikkében (16-19. p.). Csőke Zoltán Szita Szabolcs történészt és a Holocaust Dokumentációs Központ tevékenységét mutatta be „Erkölcsei elkötelezettségéből

Foglalkozom a vézskorszakkal” című interjújában (13-15. p.). Konrád György „Van jó deportálás?” címmel a deportálásokról és a lakosságcserékről írt (8-9. p.).

Debrecenben a képviselőtestület Pro Urbe díjjal tüntette ki Halmos Sándort, a Debreceni Zsidó Hitközség ügyvezető igazgatóját. A kitüntetést Kósa Lajos, Debrecen polgármestere adta át.

A Mazsike 2006/áprilisi Hírlevelében Rick Zsófi készített interjút a száz éves Maccabi Klub jelenlegi elnökével, Horváth Józseffel (6-7. p.).

A Thalassa 2006/1 számát a Freud emlékévé alkalmából a mesternek szenteli. A „Freud 150 éve a páciensek szemével” című összeállításban olvasható Szergej Pankejev (a Farkasember) „Emlékeim Sigmund Freudról” című írása (5-22. p.), Sabina Spielrein „Naplórészletek” (49-62. p.), H. D. „Tisztelgés Freud előtt” (63-100. p.), valamint Dianne Hunter „História, pszichoanalízis és feminizmus. Anna O. este” (101-122. p.) című elemzése. Az MTA épületében 2006. június 22-24-én az Osztrák Kulturális Fórum rendezvénysorozatára került sor a Freud emlékévé alkalmából. A Budapesti Francia Intézetben 2006. június 1-3-án Freud és Ferenczi kapcsolatáról rendezett nemzetközi szimpóziumot az MTA Pszichológiai Intézete.

május hónap

május 1.

Róbert Péter „Bernstein Béla, a történetíró” címmel írt tanulmányt az Új Élet 2006. május 1-én megjelent számában. (3. p.).

május 2.

Az Operaházban Izrael Állam függetlenségének 58. évfordulójára (Jom Háácmáut) tartott ünnepségen David Admon nagykövet „Jeruzsálemért” emlékdíjat adományozott Szili Katalin házelnöknek, Mádl Ferenc korábbi köztársasági elnöknek, Markó Iván táncművésznek, Engländer Tibornak, Hollerung Gábor karnagynak, a Magyar-Izraeli Baráti Körök Országos Szövetségének (átvette Kovács László, Sipőcz Ernő), Lőrincze Péternek, a Magyar-Izraeli Kereskedelmi Kamara elnökének. A Magyar-Izraeli Baráti Társaság a Síp utcai Díszteremben tartott ünnepséget, Mezei

András költő és Kóka János gazdasági miniszter mondott ünnepi beszédet. Klein Ervin főkántor éneke után Hídvégi György főtitkár és David Admon izraeli nagykövet szólott az ünneplőkhöz.

május 3.

A Páva utcai Holocaust Emlékközpontban időszaki kiállítást nyílt „Kényszermunka 1944-45 - Magyar zsidók az SS ausztriai munkatáborokban” címmel. A kiállítást Bozóki András kultuszminiszter nyitotta meg.

május 4-14.

A tizedik alkalommal megrendezett izraeli filmfesztiválon négy játékfilmet és három dokumentumfilmet vetítettek le az Örökmozgóban. Az esemény díszvendége Eran Riklis rendező volt, akinek „A szíriai menyasszony” című fesztiváldíjas filmjét is bemutatták a filmszemlén. Riklissal Böhm Ágnes készített interjút a Népszabadság 2006. június 10-i Hétféje mellékletében (9. p.) A fesztiválon levetítették Amit Lior „Kávemesék”; Isaac Yeshurun „Már nem 17 éves”; Savi Gabison „Nyina tragédiája” című játékfilmjeit, valamint a másságról szóló „Mondj áment!” című dokumentumfilmet, valamint a Szovjetunióból Izraelbe vándorolt prostituáltokról készült „Eladó nők”, és a „Sztálin utolsó tisztogatása” című filmeket.

május 6.

A Népszabadság 2006. május 6-i számának Hétféje mellékletében R. Hahn Veronika mutatta be a Londonban élő Lantos Péter ideggyógyász professzort, valamint a professzor Párhuzamos vonalak címmel angolul frissen megjelent önéletrajzának sikerét a „Makótól San Diegóig, via Bergen-Belsen” című cikkében (7. p.). /A könyv magyarul 2009-ben jelent meg „Sínek és sorsok” címmel, a Scolar Kiadónál./

május 7.

A Budai Micve Klubban Krausz Tamás történész „Kelet-Európai új jobboldal és az antiszemitizmus, avagy ért-e már a focihoz Dávid Ibolya?” címmel tartott előadást.

május 8.

86 éves korában meghalt Somlyó György költő, esszéíró. A Múlt és Jövő című folyóirat szerkesztősége 2006/3. számában búcsúzott tőle. A Szombat 2006/szeptemberi számában Vári György írása jelent meg „Somlyó György emlékezete” címmel (24. p.).

május 10.

Az orosz zsidók mind nagyobb számban települtek Németországba. A berlini zsidó hitközség tagjainak már csaknem két harmada közülük kerül ki - erről tudósított Inotai Edit a Népszabadság 2006. május 10-én megjelent „Berlin: az oroszok bejövetele” című írásában (10. p.).

május 11.

A Bzsh közgyűlésén elfogadták a 2005. évi zárszámadást és a 2006-os költségvetést. Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató tájékoztatást adott a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógát érintő tervekről. A zsinagóga eredeti funkciójának megfelelően működik majd, de a karzaton egy Kárpát-medencei néprajzi kiállítás is helyet kapna. A rekonstrukciót a hitközségi forrásokon kívül EU pályázati pénzekkel, illetve a norvég kormány segítségével kívánják megvalósítani. A tervpályázat kiírása folyamatban van. Megkezdődött a zuglói zsinagóga tetőszerkezetének javítása, tatarozzák a Nagyfuvaros utcai zsinagógát, a lágymányosi templom felújítása pedig elkészült – május utolsó hetében avatták. A közgyűlésen előterjesztést hallgattak meg arról, hogy a Tábori Rabbínatus önálló körzetté váljon. Döntés nem született a kérdésben.

május 12.

1. Salgótarjában mutatták be a „Soá napja” című dokumentumfilm sorozat negyedik elkészült darabját a Nógrád megyei zsidóság deportálásának történetéről. A filmet Bárány László rendezte, a film vezérfonalát három Auschwitzot megjárt salgótarjáni, szécsényi és pásztói asszonnyal készített interjú adja. Korábban már elkészült a Veszprém, Vas és Tolna megye zsidóság deportálásáról forgatott dokumentumfilm, a tervek szerint az összes megye, valamint Budapest zsidóságának deportálásáról készül film. A tervezett sorozat projekt gazdája Olti Ferenc, a Veszprémi Egyetem rektor-helyettese, szakértője Szita Szabolcs történész. A hivatalosan is oktatási anyaggá minősített filmeket valamennyi középiskolába, és érdeklődő általános iskolába eljuttatják.

2. 75 születésnapja alkalmából emléktáblát avattak Ember Mária utolsó, újbudai lakhelyének falán (XI. Fehérvári út 31.). Az avató beszédet Murányi Gábor, az író-irodalmi hagyatékának gondozója mondta. Eötvös Pál MÚOSZ elnök az újságíróra emlékezett, Molnár Gyula XI. kerületi polgármester pedig a Főváros nevében méltatta az író-műfordító érdemeit. Az író-író születésnapjáról a „Barátság” című folyóirat zenés irodalmi szalonnal emlékezett a Karinthy Szalonban április 25-én.

május 13.

A Mazsike Klub vendége volt Horváth József, a Maccabi Vívó és Atlétikai Klub magyarországi elnöke. A vendég „Hazai zsidó sporttörténet” címmel foglalta össze előadásának lényegét a Mazsike 2006/június Hírlevelében (6-7. p.)

május 14.

1. A Mazsihisz közgyűlésén megtartották a vezetőségi tagsági választás második fordulóját (az első forduló 2005. december 4-én volt.). Vezetőségi taggá választották Gervai Lászlót (a másik jelölt Gergely Judit volt), a számvizsgáló bizottság tagja lett Róna László (egyedüli jelölt volt.). A 2005-os zárszámadást a jelenlévő 72 küldött 12 tartózkodással, 5 ellenszavazattal elfogadta. A 2006 évi költségvetés vitájában Engländer Tibor és Schönberger András főrabbi az ifjúsági szervezetek erőteljesebb támogatását szorgalmazta. A költségvetést 56 igen, 10 tartózkodás és 4 nem szavazattal fogadta el a közgyűlés. A grémium utólag jóváhagyta azt az ajándékozási szerződést, amellyel a tokaji zsinagógát 2002-ben a városi önkormányzat részére adták át. A városi önkormányzat cserében vállalta, hogy zsidó vallási központot hoz létre. Határoztak az albertirsai temető határ kiigazításáról, és a Mazsihisz által megörökölt Wallenberg utcai ingatlan eladásáról. A Mazsihisz közgyűlése 9 tartózkodással és egy ellenszavazattal elfogadta, hogy az UJS és a Kidma képviselői ezután felszólalhatnak a Mazsihisz közgyűlésén – tanácskozási jogot kapnak. A Hasomér Hacair ezt a jogot már korábban, Heisler András elnöksége idején harcolta ki magának. A Mazsihisz közgyűlésének döntése alapján nem hitközségi szervezetek és magánszemélyek 15 millió forint, hitközségi szervezetek pedig 7 millió forint pályázati támogatást kaphatnak. A pályázatok az első kategóriában rendezvény szervezésre, könyvkiadásra, kutatásra, oktatásra és szociális tevékenységre nyújthatók be. A második csoportban a felsoroltakon kívül ingatlan felújításra, illetve külső pályázat önrészesének biztosítására is lehetett pályázni. Pályázati felhívást tettek közzé zsidó ifjúsági szervezetek támogatására is.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Hernádi Judit adott zenés műsort.

május 15.

Az Népszabadság 2006. május 15-i számában Czene Gábor „Bővülő zsidó vallási kínálat” címmel közölt cikket. Erre reagált a lap május 26-i számában Olti Ferenc „Sokszínű zsidó közéletet!”, valamint Fröhlich Róbert és Schönberger András főrabbi „Kiigazító megjegyzések” című írásaikkal (13. p.).

május 16.

Nagykőrösön beiktatták Róna Tamás rabbit a Cegléd – Kecskemét – Kiskunhalas – Nagykőrös körzet rabbiszékébe. A nagykőrösi hitközség nevében Feldmájer Sándor elnök, a kecskeméti hitközség nevében Grósz Andor elnök, Mazsihisz és a Bzsh nevében pedig Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató, a beiktatást Schöner Alfréd főrabbi és Fekete László főkántor végezték. A szertartást

megtisztelte jelenlétével Ács Tamás államtitkár is. A Zuglói Hitközség 35 tagja is jelen volt a száz év óta első rabbi avatáson, mivel a zuglóiak buszos kirándulást szerveztek Szeged, Makó, Hódmezővásárhely és Nagykőrös zsidó emlékeinek megtekintésére.

május 17.

1. Holocausttagadásért kétévi börtönre ítélték Le Pen pártjának egyik tagját – Georges Theil-t-Franciaországban.
2. Az MTA Judaisztikai Kutatóintézetében tartott előadást Gidó Attila „Útkeresés, vezetési irányelvek Kolozsvár zsidó közösségében az első világháborút követő időszakban” címmel.

május 20.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban mutatták be a magyar holocausthoz vezető utat feldolgozó a „A folyamat” című dokumentumfilmet, amely a Duna Televízió és a Pelagi Film közös produkciója. A filmben megszólalt Haraszi György, Konrád György, Pók Attila, Granasztói György, Karsai László, Ungváry Rudolf és Ungváry Krisztián. A rendező Muszátics Péter, dramaturg: Buslig Eszter, szakértő: Karsai László.
2. A Mazsike Klub terévvárosi sétát szervezett Róbert Péter helytörténész vezetésével zsidó emlékek megtekintésére.

május 21.

1. Az Újpesti Stadionban megrendezett Újpest - MTK meccsen ismét heves zsidózás tört ki, amikor a játékvezető 11-est ítélt az MTK javára. A bíró ezúttal sem fújta le a meccset, majd az MTK egyenlítése és újabb gólja tömegverekedésbe torkolt.
2. A Budai Micve Klubban bemutatták Varga Zsuzsanna - Kriza Bori „Szomszédok voltak” című dokumentumfilmjét, amely a holocaustot a kőszegi zsidók szomszédjainak emlékezetén keresztül mutatja be. A filmet Szántó T. Gábor és Ránki Júlia mutatta be. 2008 február 13-án az M2 csatorna is műsorára tűzte a dokumentumfilmet.

május 22.

A Büchler Sándor Baráti Társaság és a Judaica Alapítvány „Tér, Emlékezet, Mentalitás – Új irányzatok a zsidó történetírásban” címmel rendezett egész napos konferenciát az Andrássy út 23. Ökocentrumban. Köszöntőt Székely Gábor és Schweitzer Gábor, a konferencia szervezője mondott. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi a zsidó szakrális terekről, Szegő György építész és Vincze Kata Zsófia a zsidó közösségi élet helyeiről, Gartner Brigitta Eszter a „Zsidniland” elterjedéséről, Gábor György filozófus a Maszada erődítményről tartott előadást. Fenyves Katalin a zsidó névmagyarítások következményeiről, Lichtmann Tamás a kabaréről, Vörös Boldizsár a zsidó humorról, Michael Miller a nikolsburgi zsidótemetőről, Török Petra Lesznai Annáról, Konrád Miklós a jiddis bettliról, Peter Weber a holocaust romániai emlékezetéről beszélt a konferencián.

május 23-24.

A holocaust oktatásáról rendezett konferenciát a Task Force „Nemzetközi Együttműködés a Holocaust oktatásért – Emlékezés és kutatás” címmel a Páva utcai Holocaust Központban. A tanácskozáson az intézet részéről V. Nagy Rita szervező, Szőnyi Andrea a Lauder Javne, Arató Gergely az Oktatási Minisztérium, Bársony János a Romédia Alapítvány képviselőjében szólalt fel.

május 26-28.

Nyolcadszor rendezték meg a 19 határon túli hitközség és a debreceni kile találkozókat Debrecenben. A Zsidó Hitközségek Állandó Fórumának életmű díját Benedek Tibor romániai magyar építész, a Romániai Zsidó Hitközségek Szövetsége Vagyonkezelő Osztálya vezetője, Engländer Tibor, a Macisz elnöke, Kishonti Ildikó színművész, Randolph L. Braham Amerikában élő, erdélyi származású professzor, Róth Tibor, a Brassói Zsidó Hitközség elnöke és Szenes Iván zeneszerző vehette át. Tolerancia-díjban részesült Bosák Nándor Debrecen-nyíregyházi római

katolikus megyéspüspök, Csiszér Ferenc, a Magyar Televízió vallási és egyházi műsorainak főszerkesztője, Cserhalmi György színművész, Jenei Zoltán református lelkész, Kósa Lajos, Debrecen polgármestere, Mikita János egyetemi docens, a Rotary Klub tagja és Tőkés László királyhágó-melléki püspök. Posztumus tolerancia-díjat kapott Angelo Rotta, néhai pápai nuncius. Lebovits Imre, a Tiszafüred Zsidóságáért Alapítvány kuratóriumi tagja a „Magyarországi Zsidóságért” kitüntetést kapta. A találkozó alkalmából nyílt meg a Medgyesi Ferenc Emlékmúzeumban „A zsidó esküvő rejtelsei” című kiállítás a Bécsi Zsidó Múzeum gyűjteményére alapozva. Az Aradról, Beregszászról, Brassóból, Botosaniból, Konstantaból, Craiovából, Dunaszerdahelyről, Érsekújvárról, Isiből, Kassáról, Kolozsvárról, Komárnoból, Munkácsról, Nagyváradról, Pozsonyból, Szabadkáról, Szatmárról, Temesvárról és Ungvárról érkezett résztvevőket köszöntötte Weisz Péter, a hitközség elnöke, Kósa Lajos Debrecen polgármestere, David Admon izraeli nagykövet és Tőkés László református püspök is. A tanácskozáson jelen volt Aurel Vainer, a Romániai Hitközségek Szövetségének elnöke. A háromnapos konferencián Feldmájer Péter Mazsihisz elnök „A kelet-európai zsidóság és az EU” címmel (megjelent: Új Élet 2006. július 1. 1. p.), Aurel Vainer „Az európai zsidó élet a harmadik évezred elején, ahogyan mi Romániából látjuk” címmel tartott előadást. Dan Ofry, az Új Kelet főszerkesztője Ariel Saronról, Ungárné Komoly Judit Szondi Lipótról, Staller Tamás Zunz Lipótról, Gergely Anna Komoly Ottó székesfehérvári főrabbi, Szántóné Balázs Edit Bernsterin Béláról, Tóth Sándor tanársegéd Ben Jehudáról, Kármán György a nagyünnepi könyörgések dallamvilágáról (Új Élet 2006. október 1. 4. p.), Schöner Alfréd E. M. Lilien (1874-1925) grafikusról, Róbert Péter Rákos Péter (1925-2002) tudós tanárról, Oláh János a Rabbiképző első három rektoráról, Bloch Mózesről, Bacher Vilmosról és Blau Lajosról, Halmos Sándor Kardos Albertről tartott előadást. Sommer László „Itt vagyok és oktatok”; Gellén Imre „A szociális gondoskodás jelene és távlatai”, Heisler András „Zsidó közösség jelene és jövője”; Szécsi József „A holocaust nem történelmi véletlen”; Borsányi Schmidt Ferenc „A régi zsidóság nyelvei”; Gergely Judith és Kulcsár András „A zsidóság részvétele Debrecen fejlődésében” címmel mondták el gondolataikat. Az aradi Vasile Goldis Egyetem Judaisztikai Kutatóközpontjának munkáját Francisc Schneider mutatta be, Benedek Tibor Nicolae Cajal professzorról, a romániai zsidóság nevezetes alakjáról tartott előadást. A kolozsvári hitközség életét Goldner Gábor elnök, a szlovákiai zsidóságét Lang Tamás, az érsekújvári hitközség elnöke, a szabadkai Halbrohr Tamás, az aradi Schlesinger János, a révkomáromi Paszternák Tamás, a szatmárnémeti Dócsei Nicolae, a szatmári Dancu Paul, a győrit Villányi Tibor, a váci Turai János mutatta be.

május 28.

XVI. Benedek pápa lengyelországi látogatása során felkereste Auschwitzban az egykori náci haláltábor, imádkozott az áldozatokért. Több ezer ember előtt istentiszteletet tartott, és azt mondta, hogy „Németország fiaként” kellett sort kerítenie erre a szimbolikus látogatásra. Az eseményen megjelent és a pápával együtt imádkozott Michael Schudrich lengyelországi főrabbi is, akit egy nappal korábban Varsóban az utcán inzultált egy 25 év körüli fiatalember. A lengyel belügyminisztérium célzott antiszemita és lengyelelles támadásnak nevezte az amerikai származású főrabbi elleni atrocitást.

Májustól ismét látogathatóvá vált a Bzsh tulajdonába visszakerült Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga épülete, amely egyelőre templomi funkciókat nem tölt be. A Mazsike 2006/júniusi Hírlevelében Rick Zsófi Dávid Ferenc művészettörténésszel beszélgetett az épületről (8-9. p.)

A Holocaust Emlékközpont 14-24 éves diákok részére egy-egy hetes helytörténeti táborozást szervezett az iskolai szünetben.

Májusban megromlott egészségi állapotára hivatkozva lemondott a Macisz elnöki tisztéről Engländer Tibor professzor, aki a szervezet 1988-as újjáalakulása óta töltötte be az elnöki tiszteletet. Utódjává Novák Attila történészt választotta a szervezet közgyűlése a következő év, 2007 januárjában.

A Kozma utcai zsidótemetőben egy MTK szurkolókból álló csoport helyreállította a Brüll család szecessziós mauzóleumát. A sírhelyet, amely Brüll Alfréd, az MTK mártírhalált halt egykori elnökének is nyughelye, nem gondozta senki - valószínűleg nem maradt élő hozzátartozó. A civil kezdeményezést támogatta Karádi Gábor, a temető igazgatója is. A felújított mauzóleumnál május végén Gerő András történész idézte fel Brüll Alfréd emlékét, Schőner Alfréd mondott kaddist, Tóth Emil főkantor éneke mellett.

Balassagyarmaton az Ipolymenti Zsidó Gyűjtemény és Kiállítóterem zsúfolásig megtelt a város szülőtte, Markó Iván tiszteletére. A művészt Majdán Béla helytörténész mutatta be a közönségnek, a vendéget zsidó helytörténeti sétára kísérték el.

A Mozgó Világ 2006/májusi számában Rainer M. János tanulmány jelent meg „A vitathatatlanról szóló vita” címmel a 2005-ben Kovács Mónika által szerkesztett „Holocaust - történelem és emlékezet” című kötet kapcsán.

A Szombat 2006/májusi számában Heller Ágnes „Néhány gondolat a holocaust traumáról” című tanulmánya jelent meg (10-13. p.). Petőcz András „A Molotov-koktél csak beavatási rítus – avagy miről is mesélnek Párizs lángjai?” címmel a franciaországi bevándorlók lázadásáról írt (6-9. p.). Spiró Györggyel Várnai Pál készített interjút „Nem asszimiláns vagyok, hanem magyar” címmel (28-32. p.). A lapban zsidó ifjúsági szervezetek vezetőit (Nagy Ákos - Kidma, Büchler András – Hásomér Hacair), illetve fiatal rabbikat (Radnóti Zoltán, Verő Tamás) mutatott be Csáki Márton és Salgó Adrienne „Új arcok, új gondolatok? – Tempóváltás a zsidó közéletben” című összeállítása (14-18. p.).

június hónap

június 1.

1. „Zsidó útelágazások” címmel egész éjszaka tartó programot szerveztek a Bálint Zsidó Közösségi Házban a Sávuoat alkalmából.

2. Halálának századik évfordulója alkalmából Kőrösi József emlékülést rendezett a Magyar Tudományos Akadémián az MTA Demográfiai és Statisztikai Bizottsága, a Magyar Statisztikai Társaság és a főváros Főpolgármesteri Hivatala. A konferencián mások mellett a család nevében előadást tartott Yossi Korazim-Körösy, az izraeli Jóléti Minisztérium szociális szakértője is. A tudós sírját a (Salgótarjáni úti temető B parcella 14 sor 24 sír) megkoszorúzták a résztvevők, a Budapest, VI. Délibáb u. 30 alatti lakóhelyén pedig emléktáblát avattak. A KSH Könyvtára és Levéltára pedig kiállítást rendezett Kőrösy kézírataiból, munkája dokumentumaiból.

június 2.

77 éves korában meghalt Tardos Márton közgazdász, Szdsz-es parlamenti képviselő.

június 6.

„Tóraadás – Sávuoat” ünnepet tartott a zsidó ünnepek megélésének hangsúlyosan civil fóruma, a Nyitott Műhely a XII. Ráth György utca 4-ben.

június 11.

1. A XIV. Róna u. 85-100 alatti Postás - MÁV sporttelepen Maccabi sportnapot és egész napos családi programot szervezett a Zsidó Közösségi Fórum abból az alkalomból, hogy százéves a Maccabi Club. A napot Hagesher klezmer koncert zárta.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház Magyar Zsidó Filmek sorozatában Sipos András bemutatta Eichner András rendező és Molnár Péter operatőr „A csodarabbik nyomában” című dokumentumfilmjét, és az alkotókat.

3. A Mazsit Alapítvány a Goldmark Teremben rendezett jótékonysági koncertet a zsidó temetők felújítására. /Az alapítvány elnöke Oblath András, kurátorok Torontáli István és Mányi Gergely./ Bevezetőt mondott Frölich Róbert főrabbi, felléptek: Bíró Eszter, Berki Tamás, Csonka András,

Demeter György, Földvári Gergely, Gerendás Péter, Hárs Viktor, KTL Trió, Somló Tamás, Ungár Anikó.

június 12.

Bécsben 84 éves korában meghalt Ligeti György zeneszerző. Az ÉS 2006. június 23-i számában Wilhelm András búcsúzott tőle Ligeti (1923-2006) című írásával (10. p.).

június 13.

A Zala megyei önkormányzat és a Mazsihisz vezetői 2010-ig terjedő együttműködési megállapodást írtak alá leromlott állapotú zsidó temetők, illetve értékes sírok megmentéséről. A megyében 27 zsidótemető van, közülük először a legrosszabb állapotban lévő, lezárt pacsai temető felújítását tervezik 1-1 millió forintos ráfordítással.

június 15.

Az Új Élet 2006. június 15-i számában Molát Ferenc mutatta be a 95 éves Lilienthal Andor nemzetközi sakknagymestert „kávéházi sakkozóval nemzetközi nagymester” című írásával (7. p.).

június 16.

Szombathelyen - mint 1994 óta minden évben ezen a napon – megtartották a Blum Lipót emléknapot, a „Bloomsday”-t. A város zsidó szülőtte a főhőse James Joyce „Ulysses” című művének, melynek cselekménye egy napon, június 16-án zajlik. A „Bloomsday” 2006 évi ünnepségén Ipkovich György polgármester és Brendan McMahon ír nagykövet mondott beszédet, a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán kiállítás idézte fel az eddigi emléknapok történetét, részleteket olvastak fel az Ulyssesből angolul és magyarul is. Gadányi Károly főigazgató a szombathelyi zsidóság történetéről, Katona Attila főiskolai tanár a Bloomsday-kről készített kiállítást. Takács Ferenc, az ELTE tanára az Ulysses magyar - zsidó vonatkozásairól tartott előadást.

június 17.

A Garay utcai Klubban tartotta évi rendes közgyűlését a Mazsike. Sági György elnök, és a Mazsike vezetőségének beszámolója után elfogadták a 2005-ös zárszámadást, és a 2006-os költségvetést.

június 18.

A Mazsók pályázaton elnyert pénzzel a Hunyadi téri Generációk Klubja buszos kirándulást szervezett Vác és Balassagyarmat zsidó emlékeinek megtekintésére, találkozóra a Váci Hitközség tagjaival.

június 19.

Párizsban konferencia keretében emlékeztek meg az ártatlanul elítélt Dreyfus rehabilitásának századik évfordulójáról. A július 12-i centenáriumon azonban a várt újratemetés elmaradt. Jacques Chirac államfő méltó állami megemlékezést ígért a Monparnasse temetőben, de a Pantheonban való újratemetés gondolatát nem pártolta. Az évfordulóról emlékezve Dévai Gábor az ÉS 2006. augusztus 4-i számában „Dreyfus” címmel közölt cikket, Ádám Péter tanulmánya „Dreyfus sorsa – A másodszeri elmarasztalástól és a teljes rehabilitációig” címmel jelent meg az ÉS 2006. augusztus 11-i számában (3. p.).

június 20.

Az egri zsinagóga műemlék épületét a Művészetek Házához csatolták, és elsősorban kiállításoknak, koncerteknek, filmfesztiváloknak ad helyet.

június 22-25.

A Kisvárdához közeli Nyírtasson négy napos ünneppel avatták fel az újra létrehozott ortodox haszid zsidó hitközség székhelyét, házát, valamint új építésű mikvéjét. A kanadai Quebec tassi

hitközséget Lőwy rabbi vezetésével csaknem ezren vettek részt a rendezvénysorozaton. A Népszabadság 2006. június 26-i számában Kácsor Zsolt tudósítása jelent meg az eseményről „Nyírtass haszid vendégei a kanadai Tassról” címmel (5. p.). A budapesti Mechon Simon Alapítvány vezetője, Salamon Berkovitz 435 millió forintot fordított a vallási központ létesítésére, s egy lakótelep létesítését is fontolgatta Nyírtasson.

június 23.

Nyerges András az ÉS „Színrebotás – Egy heccmagyar következetessége” című esszéjében Lendvai (Lehner) István újságíróval, az 1920-as Ébredő Magyarok szélsőjobboldali, fajvédő alapító tagjával foglalkozott az ÉS 2006. június 23-i számában (8. p.). Pető Gábor Pál az ÉS 2006. július 14-i számában fűzött „Kiegészítés”-t a cikkhez (2. p.).

június 25-30.

A Lauder Javne Zeneiskola zenei tábort működtetett a ráckevei Savoyai kastélyban.

június 26.

1. A Debreceni Zsidó Hitközségbe látogatott el Julius Janus érsek, pápai nuncius, akit elkísért Bosák Nándor katolikus megyéspüspök is.

2. A Holocaust Dokumentációs Központ 2005-ben 181,1 millió forinttal gazdálkodott a Népszavában 2006. június 26-án megjelent kimutatás szerint (5. p.). Ebből 1,53 millió forintot fordított kutatásra, illetve közhasznú programokra. Vezető tisztségviselőinek 5,2 millió forint értékben nyújtott pénzbeli juttatást. A közalapítvány 6,1 millió forintot nyert el pályázatok útján, a költségvetéstől 238,1 millió forint támogatásban részesült.

június 28.

1. A Zeneakadémián lépett fel a bécsi Klezmetov együttes, közreműködött Shmuel Barzlai, a bécsi zsinagóga főkántora, és Fekete László budapesti főkántor is.

2. Kőszegen konferenciát rendeztek a kőszegi zsinagóga múltjáról és jelenéről az Európa-házban (Chernel u. 14.).

június 29. - július 1.

Háromnapos Posztklezmer fesztivált rendeztek a Művészetek Palotájában. Fellépett az amerikai The Klezmetics a Danubia Szimfonikus Zenekarral, Héja Domokos vezényletével. Az 1989-ben alapított ugyancsak amerikai Brave Old World a lódzi gettó dalait szólaltatta meg, bemutatkozott az 1997-ben alapított lengyel Cracow Klezmer Band is.

A Szentendrei Néprajzi Múzeum Skanzen Galériájában rendezték meg Szilárd Klára „Utak a térben” című kiállítását.

A tanév végén kitüntetésekkel adta át Schőner Alfréd rektor az Or-zse-n. Adjunktusi kinevezést kapott Kovács Zsuzsa, Székelyhídy Hajnal és Neumark Zoltán a kántorképzésben kifejtet munkájuk elismeréséül. Egri Oszkár címzetes egyetemi docens, Deutsch Dezső a Rabbiképző zsinagógájának örökös tagja címet kapta. Deutsch Gábor Morénu (Mesterünk) kitüntetést vehette át. Somogyi Tamás a nehéz anyagi helyzetben lévő hallgatók támogatásáért díszoklevelet kapott. Az ünnepségen jelen volt Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató. Streit Sándor Bzsh elnök és Tordai Péter alelnök is.

A XIII. kerület díszpolgára címmel tüntették ki Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbit.

Június végén 85 éves korában meghalt Seifert Gézáné, a Mazsihisz elődjének, a Magyar Izraeliták Országos Képviselőtársaság (MIOK) egykori főtitkára.

Június végén mutatták be Salgótarjánban „A soá napja” című 20 részes dokumentumfilm nógrádi zsidóság holocaustjáról szóló részét. A vetítésen jelen volt a sorozat rendezője Bárány László és Olti Ferenc projektigazgató. A túlélők beszámolóit rögzítő dokumentumfilmet a megye minden középiskolájában levetítették. A Salgótarjáni Hitközséget meglátogatta Jákov Bárzilai izraeli író.

Nagy Károly jogász kiállítását rendezett Eötvös Károly emlékére a MÚOSZ székházában. A többek között a tiszzaeszlári per kapcsán is nagy tekintélyt szerzett jogtudós munkásságáról készült kiállítást az ország több településén – Mezőszentgyörgyön, Pápán, Veszprémben – is bemutatták.

A június első napjaiban nyilvánosságra hozott amerikai CIA iratok alapján nyilvánvalóvá vált, hogy az amerikai titkosszolgálat 1958 márciusa óta a nyugatnémet titkosszolgálatról tudta, hol és milyen álnéven rejtőzködött Adolf Eichmann, de semmit nem tett elfogása érdekében.

Június utolsó napjaiban vita alakult ki a zsidó származású Adam Michnik főszerkesztő és Elie Wiesel Nobel békedíjas író között a lengyel Gazeta Wyborcza liberális napilap hasábjain. Wiesel azt állította, hogy Lengyelországban tovább él az antiszemitizmus, állítását a Princeton Egyetem történésének, Jan Gross „Félelem” című frissen megjelent könyvével támasztotta alá. Michnik példákat hozott arra, hogy lengyel kormányzat az antiszemita megnyilvánulásokat a nemzet elleni támadásnak minősíti.

„És akik lemaradtak” címmel a Magyar Mozgóképek Alapítványtól elnyert pályázat segítségével szegedi magyarok forgattak filmet Kaszner Rezsőről Izraelben. A Bubryák Stúdió által készített film rendezője Radó Gyula, operatőre Sibalin György, szakértő konzulense Haraszi György történész volt. A filmben több túlélőn kívül megszólaltatták Kaszner Rezső lányát, Kaszner Zsuzsát, Komoly Ottó lányát, Komoly Leát, Lomi Lapid korábbi igazságügy minisztert, felvételek készültek a Yad Vasem Intézetben és a Cfáti Magyar Múzeumban. Ugyancsak a Babryák Stúdió forgatott 50 perces dokumentumfilmet a szegedi deportálásról „Téglagyári mementó-1944” címmel. A filmben Fejtő Ferenc Párizsban élő publicista is elmondja történetét. A „Rézbánya Borban” 60 perces dokumentumfilm a rézbányákba hurcolt mintegy 6000 áldozat sorsát, a „Fény-kép – Hommage á Moholy-Nagy László” 36 percben a nemzetközi hírű festő művészetét mutatta be. A dokumentumfilmeket játszotta a szegedi Városi Televízió, valamint a Szegedi Zsidó Hitközség is. Itt Ledniczky András elnök Lőw Immánuel Emlékplakettet adott át az alkotóknak, Molnár Judit történész pedig „Eladta a lelkét az ördögnek?” címmel tartott előadást Kaszner Rezsőről.

Az Ókor című folyóirat 2006/2 (nyári) számában Schmelowsky Ágoston tanulmánya jelent meg „Az istenség grandiózus teste” címmel. Az értekezés az istentest archetipusának zsidó és keresztény alakváltozásait vizsgálja a zsidó misztika és a Páli levelek tükrében.

A Múlt és Jövő 2006/2 számában Dallos Eszter ismertette az Izraelben megjelent magyar vonatkozású irodalom bibliográfiáját „Két izraeli bibliográfia” címmel. Az 1931-ben Budapesten született, Sepsiszentgyörgyön nevelkedett, majd az izraeli Rehovoton letelepedett Féder Zoltán magyar és héber nyelvű bibliográfiája az 1928-2002 közötti időszak termését foglalja össze két részben. Az első rész az izraeli magyar nyelvű, míg a második rész a héber nyelvű művek magyar fordításait, illetve a magyar irodalom héber fordításait tartalmazza.

A Remény című folyóirat 2006/nyári számában jelent meg Szigeti Péter „Új Zsidónegyed – gondolatok a nemrég védettség alá került Zsidónegyed jövőjéről” című írása.

A Holmi 2006/júniusi számában „Polgárvilág darabokban” címmel Szalai Júlia ismertette Losonczi Ágnes „Sorsba fordult történelem” című munkáját.

A 2000 című folyóirat 2006/6. számában jelent meg Losonczi Eszter „A bolygó zsidó legendájának eredete” című tanulmánya (56-68. p.).

A Szombat 2006/nyári számában Heller Ágnes írás jelent meg „Freud, minden napra” címmel a pszichoanalitikus születésének 150 évfordulója alkalmából (17. p.). Az Ulpius-ház Kiadó vezetőjével, Kepets Andrással készített interjút Csáki Márton „Amit nem csak a polcra teszünk” címmel (29-30. p.). Kaposi Dávid „Egy elfeledett cionizmus – Ahad Ha-Am kulturális cionizmusa” címmel írt tanulmányt a 150 éve született Ahad Ha-Am emlékére (25-27. p.). Ahad Ha-Am „Ősimádat” című, 1897-ben írt tanulmánya a Szombat 2006/májusi számában olvasható Csillag Gábor fordításában (26-28. p.). Salgó Adrienne a Rákóczi úti Novotel Szállóban vasárnap esténként működő Hanna Klub működését ismertette a Szombat 2006/ júniusi számába „Női szakasz” című írásában (22-23. p.). A zsidó nők számára alapított klubot Betsava Oberlender és Köves Dvora rebbecenek, valamint Gutfreund Judit és Mucsi Éva működtették. A Graphisoft Rt alapító elnökét, Bojár Gábort ugyancsak Salgó Adrienne mutatta be „Képzeld, hogy portugál vagy...” című írásával a folyóirat 20-21. oldalán. Szegő Péter a „Pozsonyi zsidóságról” című írásában mutatta be a szlovák főváros hitéletét (8-10. p.).

A Budai Sófár 2006/nyári számában (június-július- augusztus) Kivivics Péter „A klezmer zene és a haszidizmus kapcsolata” címmel írt tanulmányt (8-9. p.).

A Mozgó Világ 2006/júniusi számában Gábor György tanulmánya jelent meg „A legközönségesebb magánügy” címmel a jótékonykodásról.

A Valóság 2006 júniusi számában „A szefárd zsidóság történelmi múltjáról” címmel tudósítás jelent meg a Simon Dubnov Intézet által a Lipcsei Egyetemen rendezett tudományos konferenciáról.

Balatonbogláron könyvbemutatót és kerekasztal-beszélgetést szerveztek Szabó András evangélikus lelkész egy évvel korábban megjelent „Auschwitz - Katarzis a teológiában” című könyve kapcsán. A városi Művelődési Központban Aradi György evangélikus lelkész és Róna László, a kaposvári zsidó hitközség elnöke vezette a beszélgetést.

2006. július hónap

július 2.

A Petőfi Irodalmi Múzeum „Palotakerti Esték” sorozatában klezmerzenét játszott a „Vodka v glotku” együttes.

július 3.

Krakkóban a Kazmierzben lévő zsinagógában ünnepi hangversennyel nyílt meg a nyolc napig tartó 16. Zsidó Kulturális Fesztivál.

július 2.

Karsai László „Zsidómentők a népbíróság előtt” című cikkében Tarpataky Zoltánnak (1898-1966) állított emléket (ÉS 2006. július 7. 12-13 p.) Karsai javasolta írásában, hogy a jogtalanul meghurcolt Tarpataky emléktáblát érdemelne a Szent István park 6. számú ház falán.

július 11.

Videokonferenciával zárult a „Füstbe szállt életek” című, öthónapos magyar-izraeli kísérleti távoktatási program. A Holocaust Emlékközponttal kapcsolatot tartó középiskolai tanárok és az OR-ZSE hallgatói közül 24 meghívásos jelentkező vett részt a programban. Közülük hatan tettek eredményes vizsgát. A jeruzsálemi Yad Vasem Intézet tökéletesítette a programot, s ezzel folytatódott a program 2007-ben.

július 12.

1. Két izraeli katona elrablásával, és Dél-Libanonból Észak-Izraelt célzó bombatámadással kezdetét vette a 34 napos háború a síita Hezbollah ellen. A háború - becslések szerint - 5,7 milliárd dollárjába került Izraelnek. A háborúnak az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1701-es 2006. augusztus 11-i határozata vetett véget. A szervezet egyhangú döntéssel szólította fel a feleket a háború beszüntetésére. Az Erec 2006. augusztusi számában tudósítás jelent meg „Helyszíni riport Észak-Izraelből” címmel (4-5. p.). Az Új Élet 2006. augusztus 1-i számában összeállítást közölt a háborúról (5. p.), a Bzsh pedig gyűjtést indított az Izraelben elesettek árváinak javára. Az aggasztó háborús hírek ellenére ötvennél több magyarországi fiatal utazott Izraelbe 10 napos Birthright útra a Szochnut szervezésében. A Taglit-Birthright Israel program keretében ezen a nyáron érkezett a százezredik zsidó fiatal az Ígéret Földjére. Magyarországi zsidó szervezetek - a Mazsihisz, a Joint, a Mensch Alapítvány, a Szochnut - a harcok miatt 120 otthontalanná vált 14-18 éves fiataalt látott vendégül egy hétre Budapesten, Szegeden és a Szarvasi Táborban. A Mensch Alapítvány elnökének, Geiger Andrásnak a munkáját később magas izraeli kitüntetéssel ismerték el. A ZSVK Izraelbe látogatott szolidaritási küldöttségében Feldmájer Péter Mazsihisz elnök és Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató is a Szentföldre látogatott. A Wesley János Lelkészképző Főiskola rektora, Iványi Gábor családjával, a Duna Televízió forgató stábjával együtt vett részt szolidaritási látogatáson Izraelben. (ld részletesen Új Élet 2006. augusztus 15. 1. p.) A Wesley Főiskola

intézményeiben 2007 nyarán vakációra látott vendégül izraeli gyerekeket a háború sújtotta területekről. A libanoni - izraeli konfliktusról Lattmann Tamás és Nagy Boldizsár az ÉS 2006. augusztus 18-i számában „Támadható-e Bejrút vagy Tel-Aviv?- Arányosság a libanoni konfliktusban” (7. p.) címmel, Kiss Álmos Péter az ÉS 2006. szeptember 22-i számában „Egy elszalasztott lehetőség” (9. p.) címmel, Rege Mihály ugyanitt „Vesztesek és vesztesek” (8. p.) címmel közölt írást. Valki László az ÉS 2006. augusztus 25-i számában „A kaotikus Közel- és Közép-Kelet” címmel foglalta össze az események hátterét (8-9. p.). A Múlt és Jövő 2006/3. száma összeállítást készített a libanoni háború apropóján. Heller Ágnes „Zsidó háborúk – esszé”; Goldstein Imre „Eldobható versfoszlányok háború idején – napló”; Smuel Trigano „A zsidók és a gyerekek: a pótlék-antiszemitizmus”; Sidra DeKoven Ezrahi „Halál élet és irodalom mezsgyéjén”; Fehéri György „Háború és béke? - Szemle a németországi reakciókról”; Danny Postel „Eszmék, amelyeknek eljött az ideje – Beszélgetés a börtönéből szabadon engedett Ramin Dzsahánbeglu iráni filozófussal” című írásai olvashatók a folyóiratban. A magyar jobboldali sajtóban a háború újra felerősítette az anticionista hangokat. Erről Gadó János „Izrael a Magyar Nemzetben” címmel közölt összeállítást a Népszava 2006. augusztus 21-i számában (7. p.).

2. 76 éves korában meghalt Beney Zsuzsa (született Gazda Zsuzsanna) költő, műfordító, orvos. Az ÉS-ben Ambrus Judit búcsúztatta (2006. július 21. 8. p.), a Kozma utcai temetőben Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi vezette a temetési szertartást.

július 14.

Gervai András „Apu” című novellája jelent meg az ÉS 2006, július 14-i számában.(19. p.). Ugyanebben a lapszámban készített interjút Serge Kovacs újságíróval apjáról, Kovács Imréről Cserba Júlia. A beszélgetésre az adott okot, hogy a Waffen SS, az izraeli hadsereg és a francia idegenlégió katonájának, a magyar-zsidó származású Kovács Imrének emlékiratai jelentek meg Párizsban „A bosszúálló” címmel (7. p.).

július 15.

Az Új Élet 2006. július 15-i számától kezdve több folytatáson keresztül frissen végzett kántorokat mutatott be Szilágyi Iván Péter. Kardos Lászlót (4. p.), valamint a Máramarosszigetről származó Szerdócz Ervint a július 15-i számban (5. p.), Zucker Immánuel az augusztus 15-i számban (4. p.), Vencel Györgyöt az október 15-iben (5. p.), a november 15-i számban pedig Szilágyi Gábort (4. p.) kérdezte.

július 18.

Az „Óvás! Egyesület” a Dob utca 27 szám alatti, félig lebontott épület előtt tiltakozott az UNESCO által védetté nyilvánított zsidó negyedben folytatódó bontások ellen. A csendes tüntetéshez több civil szervezet is csatlakozott, az eseményen mintegy százan vettek részt. A Dob utca 27 előtt már egy évvel korábban – május 18-án – is tiltakozó akcióra került sor „Dobszerda” néven, ám mint a példa mutatja a tiltakozás hatástalan maradt. 2006 májusában a Kertész utca 23 és a Király utca 40-es számú Hild-ház lebontása ellen tartottak demonstrációt. A Hild-ház lebontását a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal nem engedélyezte.

július 27.

A Semmelweis Kiadónál „Abszolút tenger” címen megjelent esszékötete kapcsán Gábor György vallásfilozófussal készített interjút Sándor Zsuzsanna a „168 Óra” című hetilapban „A vallás titkai” címmel (2006. július 27.).

Az Or-Zse tanévzáróján Totha Péter Joelt nyilvánították okleveles rabbinak, heten kaptak kántor-diplomát. A frissen végzett kántorok: Kardos László (Zugló), Biczó Tamás (Buda), Szilágyi Gábor (Újpest), Szerdócz Ervin József (Dél-Pest), Vencel György (Hunyadi tér), Zucker Emmánuel (Nagyfuvaros utca) és Klavanszkij Anatolij (Szeretetkórház). A művelődéstörténeti szakon négyen, a

judaika tanárszakon hárman, a szociális munkás szakon hatan, a liturgiátörténet előadó szakon 19-en végeztek.

A nyár folyamán mintegy 60 településen tartottak mártír istentiszteletet. Köztük újnak számít Mosonmagyaróvár, Tótkomlós, Szentes, Gyula, Tata, Cegléd és Esztergom. A vallási közösség újjáélesztésében Mosonmagyaróváron segítséget nyújtott a városi televízió, ahol heti 10 percben zsidó vallási műsort sugároztak Radnóti Zoltán rabbi vezetésével. Kapolcson újjászentelték a felújított zsidó temetőt. Az ünnepségen Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi méltatta a kapolcsi Művészetek Völgye Fesztivál vezetőinek – az ünnepségen beszédet mondó Márta István igazgatónak, Szőke András filmrendezőnek és Baji Gabriella tanárnőnek – az ügyben végzett munkáját. A Lauder Iskola és a zsidó egyetemi hallgatók szövetsége ugyancsak segítséget nyújtott a temető rendbetételéhez. Az avatási szertartásban közreműködött Fekete László főkantor, imát mondott Illés Sándor katolikus plébános is. A Népszabadság 2006. július 22-i Hétfége mellékletében Cseri Péter „Sírmentő csapatok a Völgyben” címen megjelent írásából megtudható, hogy a taliándörögdi, és az öcsi zsidótemető helyreállítása után két éven belül a kapolcsi volt a harmadik, amelyet Szőke András és barátai helyreállítottak. (12 p.). Tótkomlóson a város szülötte, Benedek István Gábor a Weisz fotóscsalád emlékét idézte fel, majd felolvasták a környékről elszármazott, Izraelben élő író, Schnapp Lea üdvözlő sorait. Nyíregyházán az egykori gettó területén felállított emlékműnél mintegy 100 főnyi közönség előtt Riczu Zoltán történész emlékezett a városból és környékéről elhurcolt zsidókra. Somos Péter Szenes Hanna egyik ismert dalát adta elő. Nagykátán Róna Tamás rabbi vezette a megemlékezést, Bernáth László újságíró személyes emlékeit osztotta meg a jelenlévőkkel. A Mazsihiszt Grósz Andor professzor képviselte. Karcagon a felújított zsinagógában tartott megemlékezésen megjelent Varga Mihály, a térség országgyűlési képviselője is. A szertartást Deutsch László újpesti főrabbi és Szilágyi Gábor kantor vezették. Jánoshalmán a felújított zsinagógában és a temetőben rendezett mártír ünnepséget követően a polgármesteri hivatal dísztermében a képviselő testület ünnepi ülésén avatta posztumusz díszpolgárrá az 1930-ban jánoshalmi Nemes Marcell néven elhunyt műgyűjtőt. Az 1866-ban Klein Marcell néven a városban született műgyűjtő többek között El Grecót fedezte fel a világnak, híres gyűjteményének darabjait a budapesti Szépművészeti Múzeumnak, és a Kecskeméti Képtárnak adományozta. A Nemes Marcellnek adományozott díszpolgári címet a Hosana Jánoshalmi Zsidók Egyesületének elnöke, Kurcz Ferenc vette át.

Júliusban a gödöllői polgármesteri hivatal kötelezettséget vállalt a gödöllői zsidótemető, és az benne lévő emlékmű helyreállítására. Gémes György polgármester azt is közölte a Mazsihiszt vezetőivel, hogy a folyamatos gondozást is vállalja a város.

Hódmezővásárhelyen megnyílt az önkormányzat 700 millió forintos ráfordításával létesített „Emlékpont”. A mintegy 500 négyzetméteres kiállító teret magában foglaló intézményben a „Fél Évszázad Vásárhelyen” című kiállítás emberi történeteken keresztül mutatta be a város 1945-1990 közötti történetét. A kiállítás a Terror Háza Múzeum főigazgatójának, Schmidt Mária a koncepciója szerint készült, a megnyitón jelen volt és beszédet mondott Lázár János polgármester és Schmidt Mária. Novák Attila a Szombat 2006/októberi számában „Kettős megszállás” Hódmezővásárhelyen” címmel arról írt, hogy 2004-ben és 2006-ban a Terror Háza Múzeum segítségével két emlékhely is létesült a városban (27-29. p.).

Júliusban lejárt a kaposvári születésű Meir Beck januárban kapott megbízatása a Szochnut Közép- és Kelet-Európai részlegének élén. Az Új Élet 2006. október elsejei számában Gál Juli búcsúztatta „Váltás a Szochnut élén: Meir Beck hazamegy” című írásával (1. p.) Meir Beck helyét Eran El-Bar és Corina Berger foglalta el.

Vallástörténeti konferenciát tartottak Dunaföldváron az evangélikus templomban Raj Tamás főrabbi, Jankovics Marcell művelődéstörténész, Grandpierre Attila csillagász és Molnár Iván

evangélikus lelkész közreműködésével. Raj Tamás a helyi televízióban szorgalmazta, hogy a város önkormányzata készítsen emléktáblát Scheiber Sándor egykori lakóházának falán.

A „Szegedi Zsinagógaért Alapítvány” hangversenyt rendezett az Új zsinagógában, ahol hazai művészekon kívül felléptek Görögországból, Németországból, Izlandról, Koreából és Kínából érkezett művészek is.

Berlinben Irán Izrael-ellenes politikájáról, az iráni nukleáris kísérletekről, a vallások közötti béke esélyeiről és a különböző jóvátételi alapokról tanácskoztak a ZSVK delegáltjai. A tanácskozáson Feldmájer Péter Mazsihisz elnök és Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató képviselte a magyarországi zsidóságot. A résztvevők között volt Németh Miklós korábbi magyar miniszterelnök, Joshka Fischer korábbi német külügyminiszter, Franz Vranitsky korábbi osztrák kancellár, a francia Simone Veil, Lean-Marie Lustiger bíboros-érsek, a németországi politikai pártok képviselői, a Német Zsidó Központi Tanács nemrég megválasztott elnöke, Charlotte Knoblauch, és Israel Singer újraválasztott ZSVK elnök.

A hónap elején rendezett Savaria Nyári Egyetem témája a kőszegi zsinagóga sorsa volt. A tanácskozáson megjelent David Admon izraeli magyar nagykövet is. A hónap folyamán Kőszeg város képviselőtestülete is foglalkozott a kérdéssel, a felújításhoz azonban nincs a városnak pénze. A Kőszeg és Vidéke című folyóirat 2006. augusztusi számában „Egy tudományos ülés utóélete” címmel ismertetés jelent meg a zsinagógalapító Schey Fülöp (1798-1881) életéről. Decemberben a Szombathelyi Zsidó Hitközség kezdeményezésére a kőszegi önkormányzat részvételével megalakult a Schey Fülöp Alapítvány a zsinagóga megmentéséért. A kuratórium 2007-ben többször is ülésezett, de felmutatható eredményt nem tudott elérni.

Az orosházi Szántó Kovács Múzeum Évkönyve 8. kötetében jelent meg Balogh István „Büchler rabbi népe. Az orosházi és környékbéli zsidók története” című tanulmánya (219-238. p.).

A Jászság című folyóiratban jelent Csósz László „A jászsági zsidóság a vészidőszakban” című tanulmánya (2006/74-110. p.). A kutatást a J and O Winter Fund és az OTKA támogatta.

Az Életünk című folyóirat 2006/7-8. számában jelent meg Balázs Edit tanulmánya „A jó zsidó egyúttal jó hazafi is – Dr. Bernstein Béla rabbi” címmel (111-119. p.).

augusztus hónap

augusztus 4.

A Holocaust Emlékközpontban a Raoul Wallenberg születésnapján ünnepelt „humánus napján” köszöntötték azokat, akik üldözött zsidó honfitársaikat mentették. Szita Szabolcs történész elmondta, hogy eddig az időpontig 671 személy és család részesült Yad Vasem kitüntetésben. Várpalotán a napokban avattak szobrot a cigány áldozatok emlékére. Az ÉS 2006. augusztus 4-i számában Ungvári Tamás tanulmánya jelent meg „Közép-európai sorsok: Margarete, Milena, Kafka” címmel (17,22. p.).

augusztus 5.

Kinszki Imrének, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége alkalmazottjának és családjának állított emléket Bächer Iván a Népszabadság 2006. augusztus 5-i számának Hétvége mellékletében „Kinszkiék” című írásával. A szerzőt a család ma is álló Verőcei nyaralójának sorsa ihlette meg. A cikkben szó esik a két háború közötti nyaralótartási szokásokról is. A Kinszki család jeles rokonai közé tartozik Baumhorn Lipót neves zsinagógaépítő is. (11. p.)

augusztus 14.

Iránban megnyílt a holocaustról meghirdetett karikatúra pályázat – válaszul a 2005 szeptemberében egy dán napilapban megjelent Mohamed-karikatúrákra. A teheráni kiállítás kudarcáról Szántó T. Gábor a Népszabadság 2006. augusztus 24-i számában „Két világ” címmel írt cikket (12. p.). A kétharmad részt arab/izlám országokból küldött 1100 pályaműből 200-at mutattak be a Palesztin Kortárs Művészeti Múzeumban, de a megnyitóra csak ötven ember volt kíváncsi.

augusztus 15.

Az Új Élet 2006. augusztus 15-i számában Deutsch Gábor tollából megjelent tudósítás (6. p.) szerint az Or-zse a „Magyar Zsidó Szemle” újjáélesztésével próbálkozik. Staller Tamás főszerkesztő és Lichtmann Tamás felelős szerkesztő vezetésével eddig 2004-ben, 2005-ben és 2006-ban készült el egy-egy szám. Ezekhez egyelőre csak az Or-Zsen keresztül lehet hozzájutni.

augusztus 21.

A Népszava 2006. augusztus 21-i számában Hamvay Péter készített egész oldalas interjút Kövesdy Pál zsidó származású egykori operaénekesssel, aki a háború után New Yorkban híres műgyűjteményt hozott létre műkereskedőként, majd 85 éves korban visszavonult és hazatelepült. „A miénk a legjobb másodvonalbeli korai avantgard – mondja a nemrég hazatelepült műgyűjtő – Kövesdy Pált Karády Katalin segítette bújtatni” címmel (10. p.).

augusztus 23-27.

Az 1998-ban Berlinben alapított Bet Debora nevű zsidó női szervezet az EszterTáska Alapítvány közreműködésével Budapesten rendezte meg a negyedik konferenciáját, amelynek témája a „Diversities: eltérések, elkülönülések” volt. Többek között előadást tartott az izraeli feminizmus anyjaként ismert Alice Shalvi, Shulamit Reinharz (USA), Svenka Savic (Novi Sad). Magyarországi zsidó nők képviseletében Kelemen Katalin, Herman Judit, Wirth Judit, Toronyi Zsuzsa, Pető Andrea és Gazsi Judit vett részt és tartott előadást a konferencián.

augusztus 27. - szeptember 3.

A IX. Zsidó nyári Fesztivált hivatalosan Zoltai Gusztáv nyitotta meg, a megnyitón jelen volt David Admon izraeli nagykövet is. A nyitókoncerten Vivaldi „Juditha Triumphans” című műve hangzott fel a Rumbach utcai zsinagógában Grossmann Dániel vezényletével. A Dohány templomban ezzel egy időben nemzetközi kántorkoncert zajlott Israel Rand és Simon Cohen (Izrael), a Jeruzsálemi Kántor kórus, Fekete László, Tóth Emil főkántorok, valamint Neumark Zoltán zongorakíséretével. Ugyancsak a Dohány utcai templomban tartották a Pártos Ödön-émlékkoncert ősbemutatóját a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekara és Bárony Péter közreműködésével. Vezényelt Héja Domonkos. Az Uránia moziban a Jiddish Színház a „Lola Blau” című darabot adta elő Maia Morgenstern főszereplésével, a Belvárosi Színház „Szfardi dallamok” című rendezvényén Horgas Eszter, Kovács Adél, Szakcsi Lakatos Béla és Vukán György lépett a fel. A fesztivál egyes rendezvényei az Örökmozgóban, az Operettszínházban, a New Orleans Klubban, az Aranytíz Művelődési Központban kaptak helyet. A Gólem Zsidó Színház „Dávid pennája” címmel kabarét adott elő Heltai Jenő, Királyhegyi Pál és Gábor Andor műveiből. A Dohány utcai zsinagógában „Konzert Stradivarian” címmel Vadim Gluzman adott hangversenyt a Liszt Ferenc Kamarazenekar közreműködésével. A Deák téri zsidó könyvnapokon 20-25 kiadó kínálta kiadványait, a vásárt Schiffer János főpolgármester-helyettes nyitotta meg. A vidéki városok közül bekapcsolódott a fesztiválba Kiskunhalas, Vác, Karcag, Nagykőrös és Szeged, valamint a határon túlról Szabadka és Révkomárom is. A Budapest Klezmer Band tartott koncertet az Újvidéki zsinagógában. A váci rendezvényen mintegy kétezer látogató fordult meg, az itt rendezett konferencián Turai János hitközségi elnök bemutatta a hitközség által kiadott magyar-angol nyelvű turisztikai könyvet, amely a környék zsidó emlékeit sorolja fel. Décsei Miklós, a Szatmárnémeti Zsidó Hitközség elnöke az Észak-Erdélyi zsinagógákról, Viera Komencká, a Szlovák Nemzeti Múzeum Zsidó tagozatának

főmunkatársa pedig a szlovákiai zsidó nevezetességekről beszélt. A konferencia résztvevői és a városi önkormányzat képviselői emléktáblát helyeztek el az egykori zsidó polgári leányiskola falán. Kiskunhalason a Csipkeház nagytermében „Zsidó egyházi textíliák és a judaika” címmel nyílt kiállítás a budapesti és a prágai Zsidó Múzeum anyagából. Gábor Anna, a múzeum munkatársa a tóratakarókról és Mózes tekerceinek tartalmáról, Schöner Alfréd főrabbi Marc Chagall alkotásairól a Knesszetben, Popper Péter a zsidó ezotériáról tartott előadást. Szegeden Botka László polgármester nyitotta meg a fesztivált. A főleg zenei programok mellett a Parti Ékszer társaság saját tervezésű judaica ékszereit is kiállították a zsinagóga Mártír Termében. Révkomáromban a város zsidó emlékeit látogatták meg a Magyarország és Szlovákia számos helységéből érkezett látogatók. Szécsi József a Keresztény – Zsidó Társaság 1991-2006 közötti tevékenységéről számolt be, Jozef Dukes azokról a jeles zsidó személyiségekről szólt, akik Szlovákiából indulva szereztek hírnevet a világban. A Salgótarjáni Zsidó Hitközséget Gótai László elnök mutatta be. Elmondta, hogy a régiós együttműködés keretében keresik az együttműködést Fülek, Losonc, Rimaszombat zsidóságával. Gergely Anna a székesfehérvári Szent István Múzeum munkatársa az ottani zsidók történetéről tartott vetített képes előadást.

augusztus 27.

A Spinoza Házban bemutatták Groó Diána „Kazinczy utca és a többiek” című rövidfilmjét.

augusztus 28.

1. A felújított győri zsinagógában kapott helyet a város nem régen elhunyt díszpolgára, Vasilescu János műgyűjtő gyűjteménye. Az állandó kiállítással az egykori templom épülete a XX. századi magyar képzőművészet legnagyobb vidéki központjává vált, új funkciójára Hiller István kultuszminiszter adta át az épületet. Villányi Tibor elnök elmondta, hogy a holocaust utáni győri hitközség számára nagy és fenntarthatatlan volt a templom. Az évekkel korábban elkezdett felújítás 2003-ban vett kedvező fordulatot, amikor 450 millió forintos célzott állami támogatást kapott a templom épületének rekonstrukcióját. A város ehhez 80 millió forintot tett hozzá. A felújítást és a funkcióváltást mind a győri hitközség, mind a Mazsihisz megnyugvással vette tudomásul. A Mazsihisz vezetői és a főrabbi az átadást követően kaddist mondtak az áldozatok emlékére. Az ünnepségen jelen volt a zsinagóga első rabbijának, Ranschburg Salamonnak dédunokája: Ranschburg Hildegárd asszony, Erdélyi Ernő egykori hitközségi elnök fia, Erdélyi Miklós, valamint Paul Chaim Eisenberg bécsi főrabbi, akinek édesapja 1944 után a hitközség első rabbija volt. Az „Óvás! Egyesület” a Spinoza Házban rendezett vitaestet „Ön mit gondol a zsidónegyed jövőjéről?” címmel.

augusztus 30.

Klein Judit jiddis dalestet adott a Spinoza Házban.

Tokajban tízedik alkalommal rendezték meg az egyhetes „Zsidó hagyományörző tábort” Löwy Lajos helybéli előimádkozó és a New Yorkban élő Berkovits Kálmán rabbi fia, Mordechai Berkovits vezetésével. A külföldi zarándokok évről évre visszatérnek a környék zsidó emlékeihez, meglátogatják a rabbi sírokat. Rendszeresen megjelennek a zuglói, a Bethlen téri és a nagyfuvaros utcai körzet tagjai is, ahol közösen foglalkoznak a Szentírás tanításaival, együtt imádkoznak.

Szegeden „Biblikus konferenciát” rendeztek, immár 18-ik alkalommal. A konferencia zárónapján előadást tartott a tisztéből távozó Gyulai Endre katolikus megyés püspök, és utóda Kiss-Rigó László. Lednitzky András hitközségi elnök és Markovics Zsolt főrabbi köszöntötték mindkettőjüket. Jakubinyi György gyulafehérvári érsek eladását követően Szécsi József ismertette a szegedi konferenciák történetét bemutató két kötetes gyűjteményt Jakubinyi György teológiai professzor és Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi szerkesztésében.

A Thalassa 2006/2-3. „Pszichoanalízis és társadalomkritika” tematikus számában olvasható Theodor Wiesengrund-Adorno „A freudi elmélet és a fasiszta propaganda mintázata” című tanulmánya Szummer Csaba fordításában (7-32. p.). Erich Fromm „A tehetetlenség érzéséről” című tanulmányát Schulcz Katalin fordította (71-94. p.). A lapszámban megjelent Franz Samuelson „A tekintélyelvű karakter Berlintonól Berkeley-ig és aztán: Egy probléma Odüsszeiája” című munkája (95-126. p.) is.

A „Magyar Lettre” című folyóirat 2006. 62. őszi számában „Freud és a lélekelemzés” címmel tematikus összeállítás készült. Ebben olvasható Erős Ferenc „A Monarchia világa a Freud – Ferenczi levelezés tükrében”; Bókay Antal „Bécs, Budapest, London a pszichoanalízis fordulata 1924-ben”; Jádi Ferenc „Freud és a zsidó identitás reminiscenciái” című tanulmánya. Borgos Anna „Nők a pszichoanalízisben”; Székács Judit „Hogyan lesz az emberből kétnyelvű terapeuta?”; Michael Molnár „Halál a múzeumban”; György Péter „Reusch, Freud és Mandelstam (A szentpétervári Freud-múzeumról.)”; Farkas Zsolt: „Freud-Verneinung” címmel írt értekezést.

Az Erec 2006/augusztusi számában Róbert Péter cikke jelent meg „60 éve: Tarbut iskolák Magyarországon” címmel (15. p.).

A Magyar Zsidó Szemle Új folyam 2006. (3.) számban Balázs Edit „Armálisok a Budapesti Zsidó Levéltárban” címmel jelentetett meg tanulmányt. (67-90. p.).

szeptember hónap

szeptember 1.

1. 96 éves korában meghalt Faludy György Kossuth-díjas költő, műfordító. Az ÉS 2006. szeptember 8-i számában Fencsik Flóra, Vámos Miklós és Szántó T. Gábor búcsúzott a költőfejedelemtől. A Szombat 2006/ októberi számában Szántó T. Gábor „Faludy 1910-2006” című tanulmánya jelent meg (30-32. p.).

2. Majsai Tamás „Kamenyec-Podolszkijra emlékezünk” című írása az ÉS 2006. szeptember elsejei számában idézte fel az 1941. augusztus 27-28-i vérengzés emlékét (6. p.). Karsai László az ÉS 2006. október 20-i számában közölt tanulmányt „A Kamenyec-Podolszkij-i deportálásról” címmel (16. p.) a vérengzés történeti, tankönyvi és közéleti interpretációjáról. Haraszti György a Múlt és Jövő 2006/3. számában tette közzé „Zsidók kiutasítása Kárpátaljáról 1941 nyarán – Az újvidéki mészárlások” című tanulmányát.

3. A Spinoza Házban kéthetente Popper Péter estet rendeztek.

szeptember 2-3.

Az Európai Zsidó Kultúra Napja alkalmából a Mazsike és a Szombat folyóirat szerkesztősége sétát szervezett a budai és a pesti zsidó emlékek megtekintésére. A Szimpla kertmoziban (VII. Kazinczy u. 14.) a Szombat folyóirat rendezett zenés irodalmi estet az első napon Uri Asaf, Balla Zsófia, Borbély Szilárd, Mezei András, Petőcz András, Schein Gábor, Szántó T. Gábor, Székely Magda, Tábor Ádám és Turczi István részvételével, a második napon pedig levetítették Groó Diána „Urlicht” című kisjátékfilmjét. A Spinoza Házban a 2004-ben „civilekből” alakult „Klezmerész együttes” adott koncertet. Baján ugyancsak a város zsidó emlékeit és temetőjét látogatták meg az érdeklődők, a városi könyvtár rendezvényén zsidó ételeket szolgáltak fel klezmer zenei háttérrel, Zima András történelemtanár pedig „A zsidóság útja Európában” címmel tartott előadást.

szeptember 4.

A NÜB új helyre, a Budapest VIII. Népszínház u 27. I. emeletére költözött.

szeptember 8.

A Holocaust Emlékmúzeumban levetítették Dettre Gábor filmrendező dokumentumfilmjét a Zsidó Gimnázium 1944-ben érettségizett diákjainak sorsáról. Az „Én Varsóból való vagyok, én Prágából, én nem tudom honnan...” című dokumentumfilm szerkesztője Keleti Éva, az operatőr Markert Károly.

szeptember 10.

Az újpesti zsinagóga fennállásának 120 évfordulóján rendezett ünnepségen megjelent az Or-zse Rektori Tanácsa. Beszédet mondott Schőner Alfréd rektor és Deutsch László, a körzet főrabbi. Fellépett a Goldmark Kórus, Tóth Emil és Fekete László főkántorok, valamint a frissen diplomát szerzett hét kántor. A mintegy félezer főnyi közönség soraiban a zsidóság vezetőin, rabbijain kívül megjelent Kiss Péter kancelláriaminiszter, Derce Tamás, Újpest polgármestere, Solymár Péter Tamás, Blázi Lajos és Donáth László evangélikus lelkészek és Molnár Béla esperes.

szeptember 15.

1. György Péter az ÉS 2006. szeptember 15-i számában „Zsidó Múzeum, Budapest” címmel írt kritikája (16. p) érzékenyen érintette B. Turán Róbertet, a múzeum igazgatóját. Ezért az ÉS 2006. október 13-i számában egész oldalas írásával ismertette a Múzeum lehetőségeit és a végzett munkát „A zsidó Múzeumról” címmel (16. p.) A lap 2006. október 20-i számában György Péter „A Zsidó Múzeum –válasz nélkül” címmel (16. p.) ismét kifogásolta a Múzeum körüli vásári forgatagot, a virágzó zsidó emléktárgy kereskedelmet, az édes-bús klezmer zenét, és újra szereptévesztéssel, koncepciótlansággal vádolta a múzeum vezetését.

2. Az Új Élet 2006. szeptember 15-i számában megjelent a Mazsók döntése alapján elfogadott pályázatok listája (5. p.). Eszerint a hitközségek és intézményeik részére kiírt pályázatra 91 pályamunka érkezett összesen 39,2 millió forint értékben. Ebből 35 pályázatot fogadtak el 7 millió forint értékben. Ezek közül kiadványokra 10 pályázat összesen 2 millió forint, szociális feladatokra 6 pályázat 1,7 millió forint, rendezvényekre 6 pályázat 1,1 millió forint, ingatlan fenntartásra, javításra, eszköz beszerzésre 10 pályázat 1,6 millió forint támogatást kapott. A hitközségeken kívüli szervezetek 220 pályázatot nyújtottak be összesen 98,93 forint értékben. Ebből 67 pályázat kapott összesen 15 millió forintnyi támogatást. A legtöbb pályázat könyvekre, kiadványokra, ezekhez kapcsolódó kutatásokra érkezett. A 37 elfogadott pályázat összesen 8,3 millió forint támogatást kapott.

szeptember 15-17.

Az EMIH és a Chabad pilisi hétvégéjén részt vett Davis Admon izraeli nagykövet és Shmuel Raskin rabbi is.

szeptember 17.

1. A nyilasok által az üldözöttek bújtatása miatt 1944. december 27-én a Dunába lőtt Salkaházi Sára boldoggá avatásán jelen volt és beszédet mondott Schweitzer József országos főrabbi is. A közszolgálati televíziók közvetítették az eseményt, a Duna TV pedig az üldözöttek mentésében részt vevő Schlachta Margittal együtt Salkaházi Sáráról is portréfilmet készített. Egy túlélő, a kassai Grósz Margit már 1968-ban javasolta Salkaházi Sárát a jeruzsálemi Yad Vasem Intézetnél a Világ Igaza kitüntetésre, amit 1972-ban kapott meg a rendfőnöknő. A budapesti zsidóság pedig 1989-ben, illetve annak összetörése miatt 2002-ban ismét emléktáblát állított fel mártíriuma helyszínén. Az Új Élet 2006. október 1-i számában Hídvégi György írt cikket „In memoriam Salkaházi Sára” címmel (6. p.).

2. Jeffrey Siegel adott újév köszöntő jótékonyági zongorakoncertet a Nagyfuváros utcai zsinagógában.

szeptember 20.

Jeruzsálemben Theodor Herzl kívánságának megfelelően 76 évvel az eredeti temetés után apjuk mellé temették két gyermekének, Paulina és Hans Herzl holttestét. A gyermekeket a bordeaux-i zsidó temetőben exhumálták.

szeptember 23.

1. Ros Hasana 5787 alkalmából a Mazsihiszen keresztül köszöntötte a magyarországi zsidóságot Hiller István oktatási miniszter, Arató Gergely államtitkár, Csepregi András egyházi titkárságvezető, Medgyessy Péter korábbi miniszterelnök, Tarjáni István, az MSZP vallásos tagozatának titkára, Mandur László, az országgyűlés alelnöke, Margalit David, az „Izraelben Élő Makói Zsidók Egyesületének” elnöke.

2. 67 éves korában meghalt Pege Aladár nagybögőművész.

szeptember 27.

1. „Tudományos kutatások és dokumentáció a Yad Vasem műhelyeiben” címmel tartott előadást Dan Michman, az intézet vezető történésze, a Bar-Ilan Egyetem professzora az MTA Felolvasótermében az MTA Judaisztikai Kutató Intézet vendégeként. A vendéget Komoróczy Géza professzor és Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi mutatták be.

2. Az Újlipótvárosi Klub Galériában (Bp. XIII. Tátra u. 20/b.) emlékkiállítás rendeztek Engel Tevan István (1936-1996) grafikusművész halálának tizedik évfordulójára. A kiállítást Kozák Csaba nyitotta meg, a megnyitó szövege az ÉS 2006. október 6-i számában olvasható „Engel Teván, a kortárs” címmel (29. p.)

A Petőfi Irodalmi Múzeumban Engel Tevan István emlékkiállítás rendeztek, amely 2007 márciusáig volt látható.

szeptember 28.

Efraim Zuroff, a jeruzsálemi Simon Wiesenthal Központ igazgatója bejelentette, hogy nyomára akadtak egy 92 éves, Budapesten élő háborús bűnösnek – Képiró Sándor személyében. Képirót parancsnokként súlyos felelősség terheli az újvidéki vérengzésben, amiért már a Horthy-rendszerben is elítélték. Másodszor 1946-ban ítélték el, ekkor 14 évi börtönt kapott a Wiesenthal Központ szerint. Nagy felháborodást váltott ki, hogy a 2007. február 14-én rendezett csendőrség-történeti szimpóziumon a tervek szerint Képiró Sándor is előadást tarthatott volna „Hogyan lettem „háborús bűnös?” címmel. Az igazságügyi és rendészeti tárca 2007. január 31-én vizsgálatot indított az ügyben, de a tárca oktatási osztályának vezetője, Boda József úgy nyilatkozott, hogy amíg az ítéletek valóságát vizsgáló Fővárosi Bíróság nem nyilatkozik Képiró bűnösségét illetően, addig megilleti az ártatlanság vélelme, így előadást is tarthat. A Fővárosi Bíróság 2007. február 19-én keltezett végzésében a Képiró Sándort büntetlen előéletűnek nyilvánította, és 1944. február 18-ai hatállyal korábbi tiszti rendfokozatába visszahelyezte. A Simon Wiesenthal Központ jeruzsálemi irodája kifogásolta a bírósági döntést. 2007. március 13-án a Budapesti Nyomozó Ügyészség polgári lakosság elleni erőszak büntette miatt nyomozást indított Képiró Sándor volt csendőr százados ellen

szeptember 29.

A zsidó munkaszolgálatosokat védő vitéz Nagybaczoni Nagy Vilmos vezérezredes halálának 30. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek a Hadtörténeti Intézet Múzeuma udvarán 2003-ban létesített emléktáblájánál. Emlékbeszédet mondott Holló József Ferenc altábornagy, az intézet igazgatója, valamint a Mazsihisz képviselőjében Lebovits Imre.

szeptember 30.

Kijevben a Babij Jar-i vérengzés 65 évfordulóján rendeztek megemlékezést, kiállítást és konferenciát. Az emlékműnél Viktor Juscsenko ukrán és Mose Kacev izraeli elnök nyitotta meg az emlékezést, amelyen mintegy 40 külföldi küldöttség is részt vett. A két nap alatt 33 ezer zsidó halálát okozó tömeggyilkossággal foglalkozó kiállítást Viktor Juscsenkó elnök nyitotta meg, a

vendégek között volt Stephen E. Hurbits a ZsVK, valamint Serge Cwajgenbaum, az Európai Zsidó Kongresszus képviselője is.

A Duna Televízió szeptemberben tűzte műsorára a „Zsidó Budapest” címmel forgatott több részes dokumentumfilmet, amelyben többek között Komoróczy Géza professzor és Perczel Anna építész, az „Óvás! Egyesület” egyik alapítója mutatta be a város zsidó emlékeit. Az Erzsébetvárosban volt zsidónegyed revitalizálására fiatal építészek nyújtottak be pályázatot az Európai Unióhoz. A pályázat két német nyertesét - Jutta Kleisch, Johanna Porep - és Perczel Anna fiatal építészeket kérdezte Váradi Júlia az ÉS 2006. október 27-i számában „Valóságos segélykiáltásnak hangzott a pályázati felhívás” című írásában (7,10. p.).

Debrecenben és a budapesti Desseffy utcai zsinagóga közelében is öt-öt zsidó család részvételével kezdte el működését a Bné Beraki rabbi Steinemann irányításával a fiatal nős férfiak egész életre szóló Talmud tanulását célzó kolél. A tanulást a magyarországi származású ráv Doed Keleti vezette.

A Spinoza Házban szeptembertől volt látható Kapolka Gábor „Séták a zsidónegyedben” című fotókiállítás.

A Karinthy Színházban bemutatták Joe Bettancourt „A New York-i páparablás” című vígjátékát Cseke Péter rendezésében. A rabbit Vallai Péter, a pápát Bécs Ferenc, Smület Nádas Péter, feleségét Vándor Éva játszotta. A korábbi előadásban Bessenyei Ferenc és Zenthe Ferenc játszották a főszerepet. A darabot két évtizeddel korábban már játszották Budapesten.

A Remény című folyóirat 2006/őszi számában jelent meg Kertész Péter „Jelentés a szentendrei izraelita temetőről” című írása, és egy tudósítás a „Gödöllői históriák” címmel megjelent helytörténeti sorozatról.

A Szombat 2006/szeptemberi számában Várnai Pál Fenákel Judit íróval készített interjút „Talán jobb lett volna, ha beszélünk róla” címmel (25-27. p.). A Kanadában élő Feldmár András magyar pszichológussal Novák Attila beszélgetett „Az elnyomás ellen mindig küzdeni kell” címmel (21-23. p.). A folyóirat a Mazsók működéséről két cikket is közölt. Gadó János „Működésképtelen kuratórium? - 24 millió forintról nem dönt a Mazsók” című írását (11-12. p.) Korányi László, a Mazsók pénzügyi bizottsága elnökének elemzése követi (12-14. p.) „A Mazsók elmúlt hét éve számokban – Pályázati és döntési gyakorlat” címmel. /Csaknem két év múlva, 2008 júliusában a Mazsihisz újabb „Pályázati Felhívást” tett közzé a Mazsók irodavezetői, egyben kuratóriumi titkári állására. (Népszabadság, 2008. július 22. 22. p.)/. Szegő Péter „Vannak-e zsidók Lengyelországban?” címmel számol be a lengyelországi hitközségeknél tett látogatásáról (8-10. p.). A libanoni háborúval, Közel-Kelettel foglalkozó blokkjában Novák Attila, Konrád György és Heller Ágnes írása jelent meg (4-7. p.).

A Holmi 2006/szeptemberi számában jelent meg Hubay Miklós „A bíró fia” című elbeszélése a tiszaezlári vérvád bírójának, Bary József fiának sorsáról.

A Mazsike 2006/szeptemberi Hírlevelében Rick Zsófi bemutatta Kirschner Pétert, a Mazsike elnökségének tagját, a Fővárosi Önkormányzat kulturális tanácsadóját „Eszmezsere, közös gondolkodás” címmel (12-13. p.). A Nagyfuvaros utcai zsinagógát és körzetét Streit Sándor elnök mutatta be „Az Emberbarát Templomegylet utóda” (8-9. p.) címmel.

október hónap

október 1.

Erev Jom Kippur.

október 2-3.

A Petőfi Irodalmi Múzeumban kétnapos konferenciát rendeztek Lesznai Anna, született Moskovitz Amália halálának 40 évfordulójára. Lesznai Anna Hatvany Lajos unokatestvére Jászi Oszkár első felesége volt. A konferencia kapcsolódott a Petőfi Irodalmi Múzeumban Török Petra és Szilágyi Judit által Lesznai Anna tevékenységéről készített kiállításnak. A Szombat 2006/szeptemberi számában Lesznai Anna naplójából olvasható részlet Török Petra bevezetőjével (27-29. p.).

október 8.

A Sátrak ünnepén a Bálint Zsidó Közösségi Ház sétát szervezett a zsidónegyedben Szegő Dóra vezetésével, majd Raj Tamás rabbi az őszi ünnepekről beszélt.

október 11.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban sorozat indult „Művészet mindenkinek” címmel Bálványos Huba művészettörténész vezetésével.

október 9.

A „Magyar Nyelvtérületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma” megtartotta a hagyományos Herzl-napi ünnepséget Cfáton. A rendezvény központi témája a holocaust után született generációk szerepe volt a szellemi örökség megőrzésében. A közös programokat meglátogatta Aharon Zeevi Farkas tábornok és a magyar nagykövetség munkatársai. Átadták a Révész család által alapított ösztöndíjat is.

október 12.

Történész konferenciával emlékeztek a Kamenyec-Podolszkijban és Stanislauban 1941-ben elkövetett vérengzésre a Wesley János Lelkészképző Főiskolán. A házigazda Karsai László egyetemi tanár volt.

október 15.

1. „Zsidó sors a XX. században” címmel rendezett kerekasztal-beszélgetést a Mensch Alapítvány a nyilas párt hatalomra kerülésének évfordulóján a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Vendég volt Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Ormos Mária és Szita Szabolcs történészek, Betlen János és Vámos György újságírók.

2. Az Új Élet 2006. október 15-i számának címlapján búcsúzott a nagyváradi zsidó hitközség zenekarának 71 éves korában elhunyt karmesterétől, Vilan Györgytől. Ugyanitt méltatták a Kaposvári Hitközség éléről 60 éves szolgálat után visszavonuló Lipkovits Tibor érdemeit, az új elnök Róna László.

október 19.

1. „A responsum-irodalom kutatásának útjai” címmel rendezett konferenciát az ELTE Tanári Klubjában az MTA Judaisztikai Kutatócsoportja. Előadást tartott: Turán Tamás „A halakhikus érvelés poetikus elemei a responsum-irodalomban”; Spitzer, Slomo „Egy középkori responsum Dél-Franciaországból: értelmezése, feldolgozása és jelentősége”; Zsom Dóra „Kitért zsidók szefárdi szerzők responsumaiban”; Visi Tamás: „A toszafisták szerepe a Maimonidesz körüli vitákban”; Komoróczy Géza „Szökés Budáról 1686. Egy responsum fonákja”; Bányai Viktória „Ezekiel Landau magyarországi levelezői. Levelek a responsumok mögött”; Komoróczy Szonja Ráchel „A nyelvi asszimiláció ügye R. Hillel Lichtenstein responsumaiban” címmel. Kónya Judit „Zsidótörvények és responsum-irodalom (1938-1944). A magyarországi zsidóüldözés belső története”; Friedlander, Yehuda „Életmentés keresztény iratokkal a Shoah idején a halakhikus irodalomban”; Frojimovics

Kinga „Jizkor-könyv és responsum: műfaj keveredés a Holocaustot követő rabbinikus irodalomban” címmel.

2. A „Marom” konzervatív, vallásos zsidó ifjúsági szervezet a Király utca 50-ben lévő „Sirály”-ban rendezett vitaestet „Visszatérés... de mihez?” címmel. A vitaestet Vincze Katalin Zsófia vezette. A vitapartnerek Vári György, a konzervatív, Gárdos Bernadett a reform zsidó közösség tagja és egy magát megnevezni nem kívánó ortodox fiatal zsidó volt. A vitaesten hallgatóként megjelent Radnóti Zoltán rabbi.

október 20.

Az ÉS 2006. október 20-i számában Standeisky Éva „Írástudók hatalma – Az Irodalmi Újság és a kommunista párt, 1950-1956.” című írása jelent meg (Melléklet 1-2. p.) Tamás Gáspár Miklós írása ugyanebben a lapszámban „A nemzetek titkai – Szélgjegyzetek Orphan Pamukhoz” címmel olvasható (7. p.). TGM a 2006 évi Nobel-díjjal kitüntetett török író életművét, illetve Pamuk néhány nyilatkozatát követő megosztottságról ír. Pamuk következetesen elítélte, és genocídiumnak nevezte az örmények legyilkolását a török állam által. A török nemzet titkának megnevezésével Pamuk a mi sötét titkainkat is felfedte – írja TGM.

október 22.

A Scheiber Sándor Gimnáziumban tudományos konferenciát tartottak a magyarországi zsidóság és 1956 kapcsolatáról a Mazsihisz és az OR-ZSE szervezésében. Feldmájer Péter Mazsihisz elnök megnyitója után Stark Tamás, az MTA Történettudományi Intézetének főmunkatársa a forradalom társadalmi gyökereiről, Haraszi György az OR-ZSE egyetemi tanára az antiszemita jelenségekről tartott előadást az ötven évvel ezelőtti forradalomban. Sipos Péter történész „Magyar zsidóság 1945-1956” címmel tartott előadást, Domán István főrabbi pedig a forradalom nemzetközi hátteréről beszélt. Konferencián meghívottként megjelent Bölcskei Gusztáv református zsinati elnök, Häfenschér Károly, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos irodájának vezetője, David Admon izraeli nagykövet és Fónagy János Fideszes országgyűlési képviselő is. A Múlt és Jövő 2006/3. számában Domán István „Zsidó 56” című, és Anna Mária Háberman „Levelek Tibornak” című írása jelent meg. Az Erec 2006/októberi számában Vámos György „Hol voltak a zsidók 1956-ban?” című írása olvasható (3. p.). A Szombat 2006/októberi száma „56 és a zsidók” címmel tematikus összeállítást közölt. Ebben Engländer Tibor, Heller Ágnes, Kende Péter, Standeisky Éva, Szántó T. Gábor és Várnai Pál írása foglalkozott a forradalom zsidó vonatkozásaival (4-26. p.).

október 23.

Az utcai randalírozók 2006 szeptember 17-e (Gyurcsány Ferenc miniszterelnök Balatonöszödön elmondott beszédének kiszivárogtatása) óta folyamatosan foglalkoztatták a közvéleményt, a csúcspontot a forradalom 50. évfordulójára időzítették. A kormány lemondását sürgetők rendre antiszemita jelszavakat is skandáltak a főváros különböző pontjain, a parlament előtt például felolvasták a zsidó(nak tartott) közéleti szerepelők névsorát. Az elszaporodott jogsértő esetek miatt Péterfalvi Attila adatvédelmi biztos közleményben figyelmeztette a zsidózó tüntetőket, hogy „egyes személyek vallási meggyőződésére vonatkozó adatok fokozott védelmet élveznek, ezért azok nyilvánosságra hozatala kimeríti a bűncselekmény fogalmát, és akár három évig terjedő szabadságvesztést vonhat maga után. A Mazsihisz levélben tiltakozott Sólyom László köztársasági elnöknel a Kossuth téren hetek óta tartó zsidózás, és az árpádsávós zászlók lengetése ellen.

október 24.

A budai Várban a Hadtörténeti Múzeum díszudvarán elhelyezett emléktábla megkoszorúzásával emlékeztek a Nemzetközi Vöröskereszt embermentőiről, köztük Friedrich Born svájci delegátusról. A koszorúzáson megjelent Habsburg György, a Magyar Vöröskereszt elnöke és Jacques Moreillon, a Nemzetközi Vöröskereszt Bizottságának tagja. A Holocaust Emlékmúzeumban, Eduard Benedek Brunschweilerre emlékeztek, aki a pannonhalmi apátságban tevékenykedett. Pannonhalmán az „Embermentők napján” Várszegi Asztrik főapát avatta emléktábláját az apátság falán. Az

ünnepségen megjelent Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Bogyai Katalin, az Oktatási Minisztérium külügyi vezetője, Chava Baruch, a Yad Vasem Intézet osztályvezetője és Székely Gábor, a Holocaust Közalapítvány kuratóriumának elnöke, valamint Martinkovics Judit ügyvezető igazgató.

október 27.

1. Az ÉS Ex Libris rovatában Salamon János ismertette a pécsi Jelenkor kiadásában megjelent Jack Derrida műveket /Marx kísérletei; Hit és tudás; Ki az anya?; A másik egynyelvűsége) (25. p.).
2. A Hunyadi téri Generációk Klubja Benedek István Gábor író-t hívta meg vendégül.

október 28.

1. A 66 éves korában váratlanul elhunyt Bence György filozófust Kelemen János búcsúztatta az ÉS 2006. november 3-i számában „Bencze György 1941-2006” című nekrológiájában (11. p.). A Farkasréti zsidótemetőben Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi vezetésével helyezték örök nyugalomra 2006. november 7-én. A Szombat 2006/decemberi számában Novák Attila írt nekrológot (26. p.)
2. A Népszabadság 2006. október 28-án megjelent számában Ungvári Rudolf emlékeztetett arra, hogy 1956-ban Miskolcon az ávosokkal együtt lincseltek meg zsidó származása miatt egy embert.
3. Bíró Eszter dalestjét rendezték meg a Spinoza Házban.

október 30.

A Spinoza Házban elkezdődött a több részből álló „Nincsen hónap Rejtő nélkül” előadás sorozat.

A Páva utcai Holocaust Dokumentációs Emlékközpontban hónapról hónapra filmklub működik elsősorban túlélőknek és történelem tanároknak Pécsi Katalin vezetésével. Októberben a Színház és Filmművészeti Egyetem két diákjának dokumentumfilmjét mutatták be. Schusztler Richárd „Bapszi” és S. Takács István „Múltba nézők” című alkotásait holocaust túlélőkkel forgatták.

A hónap közepén Beer Shevában mutatták be Kármán Irén „Szép, sima kő” című dokumentumfilmjét, amely a tiszaföldvári holocaust történetét dolgozta fel. A „Jewish Eye - World Jewish Film” fesztivál versenyprogramjában bemutatott filmet a Nyilvánosság a Tiszazugért Alapítvány finanszírozta, főszereplője Köves (Kuschner) Mihály, vágó Korniss Anna, operatőr Rác Albert.

A Károly körúti Keren Or zsinagóga Bodz és Merav Kenig izraeli állampolgárok adománya révén megkapta harmadik tóratekercsét, amelyek készítését Köves Slomo rabbi, hivatalos Tóramásoló fejezett be az adományozók lakhelyén. A nagyméretű Tórat felszentelés után a templom tóraszekrényében helyezték el.

A Pesti Jesiva növendékei az őszi ünnepek megtartásában segédkeztek olyan helységeken, ahol nincs rabbi, vagy előimádkozó. Így jártak Dunaszerdahelyen, Galántán és Érsekújváron is.

Október végén a Mazsihisz székházában köszöntötték Ungár Richárd író 75 születésnapján kollégái, barátai, valamint a hitközség vezetői. Szeptemberben ugyanitt Deutsch Róbert főrabbi 50-ik születésnapját ünnepelték.

Bécs második kerületében korábban Ichmann-gassét Simon Wiesenthalról nevezték el.

Tatán a város zsidótemetőjében felavatták azt a porcelán emléktáblát, amit Farkasházy Fischer Mórnak állított a 180 évvel ezelőtt általa alapított Herendi Porcelánmanufaktúra. A család leszármazottai, a város és a manufaktúra vezetőinek jelenlétében Simon Attila vezérigazgató mondott beszédet, az temetőben az ünnepség Raj Tamás főrabbi imájával fejeződött be. A

Polgármesteri Hivatal Dísztermében Michl József polgármester avatta fel a manufaktúra ajándékát, Fischer Mór porcelánszobrát.

Szolnokon a Baumhorn Lipót által épített egykori neológ zsinagóga (ma Művészeti Galéria) épületében rendezett estet a Szolnoki Zsidó Hitközség, a Keresztény – Zsidó Baráti Társaság és a Magyar – Izraeli Baráti Kör. Schőner Alfréd rektor a szolnoki zsinagóga történetéről, Róna Tamás rabbi a kecskeméti és a szolnoki hitközségek egységéről beszélt. Berman Dávid hitközségi elnök köszöntötte Varga Bélát, aki könyvben dolgozta fel a szolnoki zsidóság történetét. Szécsi József főtitkár a Tórát elemezte. A Goldmark Kórus énekével végződött eseményen megjelent Feldmájer Péter Mazsihisz elnök, és az izraeli követség több munkatársa is.

A Keresztény – Zsidó Társaság által Debrecenben rendezett „Teológiai napon” Csukás Judit, az egyetemi könyvtár tudományos főmunkatársa „Nők a szentírásban”, Halmos Sándor docens „Híres zsidók államférfiak mellett” címmel, Marjovszky Tibor református teológiai professzor „Egy fejezet Misna, és ami utána következik” címmel tartott előadást. A teológiai nap zárásaként a Debreceni Magyar – izraeli Baráti Társaság vacsorát adott, amelyen megjelentek a város vezetői és a történelmi egyházak képviselői is.

Felújítás után októberben ünnepélyesen avatták újra Révkomáromban a 110 éves ortodox zsinagógát, és a hozzá tartozó Menház épületét. Menház folyosóján kiállítás nyílt az épület felújításának történetéről.

A munkálatok 2004-ben indultak meg a Szlovák Köztársaság kormánya Kárpótlási Tanácsának anyagi támogatásával. Az ünnepélyes avatáson – amelynek költségeihez magyar részről hozzájárult a Mazsihisz, az Illyés Közalapítvány és a magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium is - Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi a hitközség korábbi rabbijainak tevékenységét idézte fel. A templom mezüzejét Verő Tamás budai rabbi szegezte fel. A felújított tóraszekrénybe Schweitzer József, Verő Tamás, Zeev Boker Izrael Állam szlovákiai nagykövete, Paszternák Antal a Komáromi Zsidó Hitközség elnöke, Biczó Tamás és Zucker Immánuel kántorok helyezték vissza a tóratekerceket. A köszöntők sorát Frantisek Alexander, a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetségének ügyvezető igazgatója kezdte, majd Bastrnák Tibor révkomáromi polgármester és Fazekas László református püspök*helyettes szolt az egybegyűltekhez. A moderátor Asbóth József, a Duna Televízió „Halld, Izrael!” című műsorának házigazdája volt. Kihirdették a Bét HaKneszet helytörténeti pályázatának eredményét is. A bírálóbizottság tagja volt Fritz Zsuzsanna, a Bálint Zsidó Közösségi Ház igazgatója és Verő Tamás rabbi is. Levetítették a 2001-ben készült „Zsidók Komáromban – Emlékezések a jövőért” című dokumentumfilmet, amelyet Susanne és Peter Scheiner forgatott. Fellépett a Bécsben 1989-ben alakult Weiner Jüdischer Chor. A rendezvényen megjelent a város számos közéleti személyisége, a dunaszerdahelyi, érsekújvári, galántai, párkányi, lévai, győri, budapesti és tatai zsidó hitközségek tagjai.

A moszkvai Choral zsinagóga alapításának centenáriuma alkalmából rendezett ünnepségen részt vett az Oroszországban tartózkodó Ehud Olmert izraeli miniszterelnök és Jurij Lucskov moszkvai főpolgármester is. A templomot néhány éve felújították a város és zsidó üzletemberek hozzájárulásából. Pinchas Goldschmidt moszkvai főrabbi elődei, és Golda Meir, Izrael egykori szovjet nagykövete emléklét idézte. Oroszország főabbija a felújításhoz nyújtott segítséget köszönte meg, a templomban II. Alekszij pátriárka zsidókhöz intézett levelét Vszevolod Chaplin püspök olvasta fel.

A száz éve született Kabos Endre háromszoros olimpiai bajnok kardvívó emlékére állítottak emléktáblát egykori iskolája, a Petőfi Gimnázium falán (Bp. I. Attila u. 43.). A holocaust áldozatául esett élsportoló emléktábláját Zsivótzky Gyula olimpiai bajnok kalapácsvető avatta föl.

Az Or-zse Dísztermében a Bécsi Zsidó Múzeum „Zsidó esküvő” című kiállításának anyagából nyílt kamara kiállítás, amelyet Borsányi-Schmidt Ferenc judaika tanár, Schőner Alfréd rektor és Georg Haber, a Bécsi Zsidó Múzeum igazgatója nyitott meg.

A Múlt és Jövő 2006/3. számában búcsúzott a nyáron elhunyt temesvári születésű izraeli tudóstól, Ezra Fleischertől. Ari L. Goldman: 78 éves korában elhunyt Ezra Fleischer, a héber költészet tudósa; Joshua Grant: És nem tudták a rögök, mit rejtenek; Kőbányai János: Jaj! (Ezra Fleischer 1928-2006).

A Mazsike 2006/októberi Hírlevelében a felújított Hegedűs Gyula utcai zsinagógát és körzetét mutatta be Zoltai Gusztáv körzeti elnök (6-7. p.). A Mazsike elnökségi tagjai közül pedig Hoffman Ivánnal, a III. kerületi önkormányzati képviselővel készített interjút Rick Zsófi (12. p.). A „Magyar Zsidó Nagyaink” sorozatban az Elektronikus Készülékek és Anyagok Gyárát 1888-ban alapító Engel Károlyról, és a gyár történetéről közölt ismertetést Pári Mirella Mirjám (13. p.). A második rész a Hírlevél novemberi számban jelent meg.

A Partes Populorum Minores Alianigenae 2006/10. számában jelent meg Balázs Edit „A zsidó jótékonyág és intézményei Vas megyében a második világháborúig” címmel (153-173. p.).

november hónap

november 1.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a zsidó temetők magyarországi helyzetének szenteltek egy délutánt a MAZSIT Alapítvány kezdeményezésére. Vándor Zoltán a Hatvan környéki elhagyott zsidó temetőket megörökítő „Itt vagyunk” című fotókiállítását Szabó István filmrendező nyitotta meg. „A zsidó temető, mint érték” című kerekasztal-beszélgetés vendége volt Denke Emma, F. Várkonyi Zsuzsa, Gergely Anna, Iványi Gábor, Raj Tamás és Ráday Mihály. A zsidó temetők állapotáról és jövőjéről Frölich Róbert, Oblath András, Suchman Tamás és Szőke András mondta el véleményét. A rendezvényre eljött Londonból Abelesz Jiszrael, aki vezető szerepet töltött be a Győr környéki zsidótemetők felújításában.

2. 81 éves korában elhunyt William Styron, aki a „Sophie választása” című regényét egy magyar zsidóasszony, Lengyel Olga „Öt kémény” című emlékirata felhasználásával írta. Ungvári Tamás a Népszabadság 2006. november 4-i számának Hétvége mellékletében „Búcsú egy nagy írótól” című írásával emlékezett rá (5. p.). Styron 2002-ben megkapta az Auschwitz Jewish Center Foundation Witness to Justice díját.

november 3.

1. Wagner István az ÉS 2006. november 3-án megjelent írásával tisztelgett a szentendrei Lehoczky János és Lehoczky Tivadar iparművészek előtt, akik a müncheni új zsinagóga kapuját készítették el Robert Guttmann hitközségi elöljáró (magyarországi születésű építész, a budapesti ArtHotel tervezője) megbízásából. „A Bajor zsinagóga magyar bronzkapuja” című írás ismerteti a 2003. november 9-től a Kristályéjszaka 2006 évi évfordulójaig készült új zsinagóga történetét is (29. p.). Az elkészült bronz kapukat Szentendrén bemutatták a közönségnek, majd 2006. szeptember 26-án szállították rendeltetési helyükre.

2. Markovics Zsolt szegedi főrabbi is beszédet mondott Szegeden, a Belvárosi Temetőben a 66 éves korában, október 27-én elhunyt Gregor József operaénekes koporsójánál. Gregor József birtokosa volt a hitközség „Lőw Lipót Emlékplakett” kitüntetésének, a Szegedi Magyar-Izraeli Baráti Társaság Díszelnökéeként támogatója is volt a hitközségnek.

3. A Magyar Tudomány Napján az Or-Zse négy éve működő doktori iskolája szervezett konferenciát az Or-zse Oktogonális Termében. A doktoranduszok nagy zsidó tudósok kerek évfordulói köré csoportosították előadásait: Sigmund Freud 150, Hanna Arendt 100 és Emmánuel

Lévinas 100 éve született. Staller Tamás rektor helyettes megnyitója után a következő előadások hangzottak el: Zima András „A századforduló zsidóságának szellemi élete a sajtó alapján”; Hrotkó Larissza „A tömeg pszichológiája Freud nyomán”. Urbanicsik Zsolt „Makó zsidósága 1944-ben”; Kozma György „Ritoók Emma írónő naplójának freudi elemzése”; Hasznos Judit „Hanna Arendt üzenete” címmel értekezett. Bacsó Beáta „Messiási szerepkör és az álmlogika Karinthy Frigyes műveiben”; Kárpáti Ildikó „Freud hatása a filmművészetre”; Markovics Zsolt „Lőw Immáneul szegedi rabbiról”; Kárpáti Judit „Freud és a rituális fürdő kapcsolata” címmel értekezett. Gleszer Norbert „Cádik tisztelet korabeli híradások alapján”; Fényes Balázs „Michael K. Silber kulturális antropológiájáról” tartott előadást. A Múlt és Jövő 2006/4. számában jelent meg Silber, Michael K.: „A német zsidóság történelmi tapasztalata és hatása a magyarországi zsidó felvilágosodásra és vallásreformra” című tanulmánya (14-44. p.).

november 3-5.

„Keset – Szivárvány. Egy paletta sok ecsettel” a Bálint Zsidó Közösségi Ház több napos, térítési díjas kulturális programot szervezett a Római parti Holiday Beach Hotelben. A konferencia lényegében az egy évvel korábban az MTA-n tartott „Zsidó Közösségi Fórum” továbbfejlesztett változata volt. A programok párhuzamosan futottak - az angliai Nottinghamban már negyedszázada meghonosodott Limmud elnevezésű konferencia hagyományát idézve. A napi 20 programajánlatban szerepeltek filmek, koncertek, kiállítások, Gábor György, Karády Viktor, Kovács András, Balázs Gábor filozófus, Balla György berlini rabbi növendék, Rékai Miklós zsidó folklórkutató és előadásai. Zsidó színpadi és irodalmi szerzők, zsidó giccsparádé, valamint felolvasás eddig még nem jelent zsidó vonatkozású írásokból Kornis Mihály. A „Budapesti Gólem Zsidó Színház” „Kóser szex” címmel mutatott be kabarét, a felolvasó színház pedig bemutatta Hanoch Levin „Jákobi és Lájdentál” című darabját.

november 6-9.

„Jelenkori antiszemitizmus és rasszizmus” címmel Budapesten rendezett négy napos konferenciát a Tel-Aviv-i Egyetem Stephen Roth Intézete a világ 30-35 országából érkezett résztvevővel. A megnyitón a Mazsihisz Dísztermében megjelent Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a Mazsihisz és a Bzsh vezetői, Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, valamint Hóvári János, Magyarország korábbi izraeli, és David Admon Izrael jelenlegi magyarországi nagykövete is. A konferenciát Dina Porot professzor, a Roth Intézet igazgatója, Pók Attila, az MTA elnökhelyettese és Raphael Vágó, a Tel-Aviv-i Egyetem professzorának előadásai nyitották meg. A rendezvényen átnyújtották a kulturális tárca Pro Cultura Hungaria-díjat Raphael Vagónak, a Tel-Aviv-i Egyetem díját Dina Porot adta át Hiller István miniszternek és Feldmájer Péter Mazsihisz elnöknek. A szekcióüléseket a második napon az Or-zse-n tartották izraeli, angol, amerikai, francia, kanadai és magyar résztvevőkkel. A harmadik napon Kovács András professzor előadásával a CEU-n folytatódott a konferencia, itt argentin, mexikói, venezuelai, orosz, ukrán, belorusz, moldovai, szerb, svájci, belga és lengyel korreferátumok hangzottak el. Az utolsó napon az MTA adott otthont a konferenciának, ahol ausztrál, dél-afrikai, délkelet-ázsiai professzorok előadásai hangzottak el. Az Erec 2006/decemberi számában Büchler Sándor készített interjút Dina Porattal „Ellentmondó tendenciák” címmel (12. p.).

november 8.

78 éves korában meghalt Litván György. A történészről Kende Péter írt nekrológot a Népszabadság 2006. november 9-i számában, az ÉS 2006. november 17-i számában Rainer M. János búcsúztatója jelent meg „Litván György halálára” címmel (5. p.). Az Óbudai temetőben 2006. november 30-án eltemetett mesterétől Kozák Gyula búcsúzott az ÉS 2006. december elsejei számában „Litván György emlékére” címmel (12. p.) A temetőben a történészt Glatz Ferenc akadémikus búcsúztatta, a sírnál elmondott beszéde olvasható a Kritika 2007/májusi számában „Halotti beszéd – Búcsú Litván Györgytől” címmel.

november 9.

Bécsben a restitúciós bizottság Alma Mahler-Werfel lányának ítélte Eduard Munch „Tengeri táj” című festményét. Az ítélet szerint a Belvedere Múzeum köteles visszaszolgáltatni a képet az örökösnek. A kárpótlásként korábban az Amerikában élő Maria Altmannak ítéltek négy Gustav Klimt festmény árveréseinek rekord leütési árak születtek a Christie's New York-i árverésein.

november 10.

Az ÉS 2006. november 10-i számában Kőszeg Ferenc emlékezett a forradalom harmincéves évfordulóján, 1986-ban Krassó György által Eörsi István és Betlen Anna lakásán rendezett konferenciára „A harmincadik évforduló huszadik évfordulóján” című írásával (10. p.). 2006-ban a Szabó Miklós Alapítvány ismét ugyanott tartott összejövetelt az azt követő időszakról. Ugyancsak az ÉS közölte „Trauma, emlékezet, kultusz” címmel Gyáni Gábor előadását, amely egy debreceni konferencián hangzott el 2006. november 2-án. (6. p.).

november 11.

1. A Mazsike Klub vendége volt Jávori Ferenc (Fegyva), a Budapest Klezmer Band alapító-vezetője, akivel Garai Péter beszélgetett.

2. A Goethe Intézet Ráday utcai új otthonában kétnapos konferenciát rendeztek a családi fényképek szerepéről az egyén, a család és egy adott közösség múlt értékelése témában. A Műkritikusok Nemzetközi Szövetségének Magyar Tagozata közreműködésével szervezett nemzetközi konferencián több zsidó tárgyú előadás is elhangzott. A berlini Humboldt Egyetemről érkezett Nicola Hauck egy W. G. Sebald regényben szereplő, nagyrészt zsidó kivándorlókat megörökítő családi fényképről tartott előadást. Hirsch Marianne (Columbia University) és Spitzer Leo (Dartmouth Collage) csernovici zsidó polgárok háború előtti képeit elemezték. Nancy K. Miller (Columbia University) „Ükapám pajesza” című előadása a diaszpóra zsidóságával foglalkozott, Maro Rizzi Jeruzsálemben készített fotóit mutatta be.

november 12.

1. A 25 éves Karinthy Színház igazgatója, Karinthy Márton volt a Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége, ahol a meghívottal Bóta Gábor újságíró beszélgetett.

2. A Budai Micve Klub autóbuzos kirándulást szervezett Bécsbe, ahol zsidó nevezetességeket látogatták meg.

november 14.

Az ELTE Néprajztudományi Doktori Iskoláján Vincze Kata Zsófia védte meg a 2005-ben elkészült „Visszatérők a zsidósághoz Budapesten. A hagyománytól való elszakadás és a báál tsuvá jelenség kérdései” című értekezését.

november 16.

A Mindentudás körei – Tagliot programsorozat megtartotta első rendezvényét a Sirály kávéházban. A sorozat célja, hogy a Taglit Birthright Israel tíznapos ajándék körutazás leendő, és korábbi résztvevőinek ismereteit bővítse a világ zsidóságának kérdéseiről. A világ zsidóságának kapcsolatáról Gideon Lewinsohn izraeli professzor, Izrael világgazdasági és politikai szerepéről pedig Yahel Vilan követségi tanácsos beszélt.

november 16-18.

Háromnapos konferenciát rendezett „Emlékezés Budapestre” címmel a „Zsidó Ügyvédek és Bírók Nemzetközi Szövetsége” az Európa Tanács főtitkárának védnöksége alatt. A világ minden tájáról érkezett jogászok a holocaust idején üldözött és meggyilkolt kollégáikra emlékeztek, és felhívták a figyelmet a napjainkban támadt új antiszemitizmusra is. A Holocaust Emlékközpontban rendezett konferencián részt vett Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, Bánáti János, az Ügyvédi

kamara elnöke és Tomi Lapid, Izrael korábbi igazságügyi minisztere. A Mazsihisz-t Feldmájer Péter elnök képviselte, beszéde olvasható az Új Élet 2006. december 15-i számában (3. p.)

november 18.

„Maratoni Klezmer Kocsmá” címmel egész estét betöltő zenélést rendezett a Mazsike a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Fellépett a Lauder Javne Iskola diákjaiból álló Z, mirim klezmer zenekar, a Merész Klezmerész, a lendületes Klezmer R.s, a cigány-zsidó zenét játszó Jud-Rom, valamint az igazi kocsmazenét játszó Vodku v Glotku zenekar. A pincében libazsíros kenyér, libatöpörtyű, vörös bor és haszid táncház várta a mulatósaikat.

november 19.

1. A Dohány utcai zsinagógában közös jótékonysági koncertet adott Dés László, Gerendás Péter, Pege Aladár és Varnus Xavér. Az est fővédnöke Vizi E. Szilveszter, az MTA elnöke volt.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szegedről elszármazottak meghívásával Geser – Szeged-Budapest Híd estét rendeztek. A Klubban levetítették „A Kasztner-vonat” című háromrészletes dokumentumfilmet is. A Spinoza Házban már szeptemberben műsorra tűzték a Kasztner filmet.

november 24.

1. A Budapesti Zsidó Múzeumban fotókiállítás nyílt Jevgenyij Haldej háborús tudósításaiból „A háború ikonjai” címmel. A kiállítást Varga László történész nyitotta meg, az ott elmondott szöveg megjelent az ÉS 2006. november 24-én megjelent számában „...Ich bin auch ein Jid!” címmel (32 p.).

2. A Blikk címlapján Gyenge Zsolt, a Fidesz terézvárosi alelnöke, önkormányzati képviselő náci egyenruhás képe jelent meg, ezért a Fidesz vezetősége kizárta Gyengét a pártból.

november 26.

1. A Mazsihisz által alapított „Magyarországi Zsidókért” díjjal Erdő Péter bíborost és Plankó Erika, az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium főosztályvezetőjét tüntették ki. Plankó Erika a zsidó közösségi kárpótlási rendszer megteremtésében végzett meghatározó tevékenységéért részesült az elismerésben.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban kerekasztal-beszélgetést rendeztek „A Horthy-korszak hatása a magyar zsidóságra” címmel. Meghívott vendég volt Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Ormos Mária, Szita Szabolcs és Romics Ignác történészek, a beszélgetést Betlen János vezette.

november 29.

A magyarországi gettók túlélőinek értekezletét a Síp utcai Díszteremben tartotta a Measz gettó csoportja.

November közepén 80 éves korában meghalt Garami László, a Chevra Kadisa igazgatója. A Kozma utcai temetőben Löwy Tamás főrabbi és Klein Ervin főkántorok végezték a temetési szertartást.

Szegeden a 100 éve született Birnfeld Sámuel szegedi rabbira emlékeztek a hitközség székházának dísztermében. A mártírhalált halt rabbi emlékét Schőner Alfréd az Or-zse rektora, Kármán György az Or-zse magántanára és Markovics Zsolt főrabbi idézte fel, a zsinagóga előterében kiállításon mutatták be életének főbb állomásait.

Az erzsébetvárosi Szenes Hanna Parkban (Rózsa és Jósika utca sarok) megkoszorúzták a 62 éve kivégzett Szenes Hanna emlékkövét. Az eseményen Novák Attila, a Macisz elnöke mondott beszédet, jelen volt David Admon izraeli nagykövet, a Holocaust Emlékközpont képviselőjében Martinkovics Judit kuratóriumi elnök, Szenes Iván a NÜB elnöke, a család részéről Szenes Iván dalszövegíró és lánya, Andrea, a Mazsihisz képviselőjében Lazarovits Ernő külügyi vezető, valamint a Hit Gyülekezete Bornemissza Péter Gimnáziumának egy osztálya.

A NÜB november végén tartott közgyűlésén olyan állásfoglalás született, hogy a kormány lépjen fel a neonácik ellen. A közgyűlés új tagokat megválasztott a vezetőség meghalt tagjai helyébe. Mandátumot kapott Földi Péterné, Frisch György, Keresztes Tiborné és Gedeon Timea. A táborcsoportok beszámolóit Szemes Györgyné: Auschwitz, Frischmann Edgár: Sachsenhausen, Buchenwald: Cserépfalvi Ervin, Mauthausen: Kertész László, Lichtenwörth: Kovács Györgyné, Neuengamme: Lakatos Emil, Bergen-Belsen: Jenei Sándorné, gettócsoport: Réti Klára.

A Múltunk 2006/novemberi számában tanulmány jelent meg Holocaust Észak-Erdélyben címmel.

A Szombat 2006/novemberi számában Gadó János „A Kossuth téri „forradalomról” címmel írt az ötvenedik évfordulóra időzített randalírozásoktól és antiszemita megnyilvánulásokról (4. p.). Adam Michnik a „Harag és szégyen” című könyvének megjelenése alkalmából látogatott Magyarországra. A Gazeta Wyborcza alapító-főszerkesztőjének könyvét a Kalligram Kiadó jelentette meg, a szerzővel Gadó János készített interjút a Szombatban „Egy demokrata nem buzdít anarchiára” címmel (9-10. p.). Szegő Péter a szlovéniai zsidóságot mutatta be (11-19. p.). Csáki Márton az „Új arcok” sorozatban Lányi Esztert, a nem zsidók számára informális oktatást nyújtó Haver Alapítvány kuratóriumi elnökét, és Kürti Csabát, a Jewish Meeting Point a Zsidó Közösségért Alapítvány kuratóriumának elnökét (www.jmpoint.hu) mutatta be (21-23. p.). Heller Ágnes „Zsidók ábrázolása a jelenkori történelmi regényben” című írása a folyóirat 30-31. oldalán jelent meg, a lap novella pályázatának második helyezettje Varga Miklós „Zsidó szerepkártya” című írása a 28-29. oldalon kapott helyet.

A Mazsike 2006/novemberi Hírlevelében a Frankel Leó utcai zsinagógát és körzetét mutatta be Tordai Péter elnök (8-9. p.), Közép-és Kelet-Európai zsidó emlékeinek meglátogatására szervez túrákat rendelésre a www.rockhoppers.hu vállalkozás, amelyet Török Mónika mutatta be (6 p.).

A Budai Sófár 2006/novemberi száma Fritz Zsuzsát, a Bálint zsidó Közösségi Ház igazgatóját mutatta be a „Sikeres zsidó fiatalok” sorozatban (6-7. p.).

A Gede testvérek magyarországi előadókörutat szerveztek David Duke, ismert amerikai neofasiszta Ku-Klux-Klan vezérnek. A Magyarok Házában mutatták be a „Zsidó szupremácia – a zsidókérdés amerikai szemmel” című könyvét.

december hónap

december 1.

1. Nyerges András az ÉS 2006. december 1-i számában ismertette Sinkó Ervin 1945-1967 között írt leveleinek az Argumentum kiadónál megjelent kötetét „Akinek kibicelt a történelem” címmel (26. p.).

2. A Soros Open Society Association konferenciát rendezett az október 23-i randalírozás kapcsán 1956 és 2006 kapcsolatáról „Mi (volt) ez?” címmel. A Bence György filozófus emlékének ajánlott konferencián elhangzott 25 előadás közül néhány szerkesztett változata olvasható az ÉS 2006. december 8-i számában (11-14. p.). Ezek: Radnóti Sándor „A repríz tanulsága”; Komoróczy Géza „Az erőszakot le kell fogni”. Ludassy Mária „A forradalom szó jelentéséről”; Rév István „2006 (1989) 1956”; Varga László „Mit kíván(t) a magyar nemzet” avagy Legyen béke, szabadság és egyetértés”; Ungváry Rudolf „Ami 56-ból tovább él – Az élőhalott forradalom”.

december 6.

1. A Magyarországról elszármazott Steve Reich zeneszerző 70. születésnapjára nagyszerű koncertet adott a Művészetek Palotájában az Amadinda együttes, az UMZE Kamaraegyüttes és a Schola Cabtirim Budapestiensis az ünnepelt közreműködésével. Ebből az alkalomból az ÉS 2006. december 15-i számában Végső Zoltán írása jelent meg „Reich hetven” címmel (30. p.) A Népszabadság 2006. december 16-i Hétvége mellékletében pedig Láng Zsuzsa készített interjút Steve Reich-hel „A zene gyógyítja a szívet” címmel (9. p.).

2. Az Amerikai Konzervatív Mozgalom rabbi gyűlése olyan határozatot hozott, hogy a homoszexuális kapcsolatok „bizonyos formái” megengedhetők.

december 7-10.

A Bzsh és a Mazsihisz közgyűlésén az őszi zavargások kapcsán megállapították, hogy számolni kell a „mindennapi antiszemitizmussal.” Feldmájer Péter nyitó beszédében élesen elítélte Sólyom László államfőt és Szekeres Imre honvédelmi minisztert, amiért posztumusz tábornokká léptették elő Kisbarnaki Farkas Ferencet, Szálasi legfőbb katonai tanácsadóját. „Máris csökken a Magyarországra látogató izraeliek száma, ami egyrészt az őszi zavargásokkal, részben a libanoni háborúval függ össze” - mondta. A közgyűlések elfogadták a 2006 évi beszámolót és a 2007 évi költségvetés főbb számait. A Bzsh gazdálkodásáról Pintér Ágnes főkönyvelő, a Mazsihisz gazdálkodását Hagymási Zsuzsanna főkönyvelő adta elő. A gazdálkodás átláthatóságát azonban továbbra is érte kritika. A közgyűlés a hitközségek tulajdonában lévő ingatlanokkal foglalkozó részét zárt üléssé nyilvánították. A MAOIH harminc évre megkapta a sajszentpéteri mikve kezelői jogát. A közgyűléseken elhangzott, hogy egyre több, az államtól visszaigényelt ingatlan kerül a területileg illetékes hitközség tulajdonába. Intő példa volt a Mazsihisz vezetői számára, hogy egy ingatlan átadásának elmulasztása kapcsán a keszthelyi hitközséggel kialakult jogvitában alul maradt.

december 10.

1. A Macisz közgyűlésén Novák Attila történészt választották a szervezet elnökévé, Englander Tibor korábbi elnök pedig az örökös tiszteletbeli elnöki tiszteletet tölti be.

2. A Lauder Javne Iskola „Könyvünnep” rendezvényének vendége volt Garaczi László, Karinthy Márton és Németh Gábor.

december 11.

Teheránban nemzetközi tiltakozások ellenére megnyílt az úgynevezett „Nemzetközi holocaust konferencia” azaz a holocaust-tagadó konferencia. A mintegy harminc – főleg muzulmán - országból származó, mintegy hatvan kutató részvételével rendezett konferenciát Mahmúd Ahmadinedzsád iráni elnök kezdeményezte. A konferencián részt vettek Izrael ellenes ortodox zsidó rabbik is. A konferenciával foglalkozott Novák Attila a Szombat 2007. februári számában megjelent „Globális anticionista vízió” (5-6. p) című írásában.

december 12.

1. Nyilvános konferenciát rendezett a Hadtörténeti Intézet és Múzeum Kisbarnaki Farkas Ferencről, aki a nyilas rémuralom idején soron kívüli előléptetéssel került vezérezredesi rendfokozatba, s ebben a minőségében ítélkezett a kiugrási kísérletben résztvevők felett. Kisbarnaki személye július 5-én került a közfigyelem központjába, amikor a Honvédelmi Minisztérium Rehabilitációs Bizottságának határozata alapján elindult a rendfokozat posztumusz visszaadása iránti eljárás. A minisztérium a javaslatot továbbította Sólyom László köztársasági elnöknek, aki 2006. szeptember 15-én posztumusz helyreállította Kisbarnaki vezérezredesi fokozatát, amelyet az illegitim Szálasi kormánytól kapott. Az eljárást széles társadalmi vita követte a sajtóban, novemberben pedig a Parlamentben Gulyás József SzDSz-es képviselő interpellálta Szekeres Imre honvédelmi minisztert, hogy miért kezdeményezte a rehabilitációt. A konferencián Romics Ignác akadémikus Magyarország helyéről és szerepéről tartott előadást a 2. világháborúban; Szakály Sándor történész a háború katonai elitjének megítéléséről beszélt. Kovács Tamás, a Holocaust Emlékközpont gyűjteményi csoportvezetője Kisbarnaki Farkas Ferenc helye, szerepe, tevékenysége a Horthy- és a

Szálasi éraban és az emigrációban címmel tartott előadást, Bonhardt Attila alezredes, a Hadtörténeti Levéltár és Irattár igazgatója pedig Kisbarnaki Farkas Ferenc és a rendelkezésre álló katonai levéltári dokumentumok címmel tartott előadást. A konferencia foglalkozott a népbírók szerepével és tevékenységével, valamint a katonai rehabilitáció jogi hátterével is. Ezt egyébként a 2006. november 25-én alakult Magyar Antifasiszta Liga is szorgalmazta. A Liga Nyilatkozatot adott ki, amelyben követelte, hogy a magyar parlament, a kormány, a bíróságok és az ügyészségek – a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségeinek is eleget téve – tegyenek meg mindent az utóbbi időben elszaporodott neofasiszta jelentések visszاسzorítása érdekében. A Liga egyben aláírás-gyűjtést is kezdett tiltakozásul a Ságvári Endrét meggyilkoló Kristóf László csendőr és Kisbarnaki rehabilitálása ellen, és követelte a jogi lépések hátterének felderítését. A Nyilatkozat elítélte az őszi zavargások során a szélsőjobb által készített és nyilvánosságra hozott megfélemlítő listákat, valamint a fasiszta műveket újra kiadó Gede testvérek ügyében az ősszel hozott felmentő ítéletet. A Nyilatkozathoz az antifasiszta@primlista.hu címen lehetett csatlakozni. A Ságvári-perben a Legfelsőbb Bíróság 2008. január 8-án jogerőre emelte az elsőfokú ítéletet Kristóf László rehabilitálásáról. Révész Sándor a Népszabadság 2008. január 25-i számában „Balítéletek” című írásában kritizálta az ítéletet (3. p.).

2. Bächer Iván estek sorozatát indították el a Spinoza Kávéházban.

december 13.

Carl Lutz, az embermentő svájci alkonzul emlékművét avatták fel a budapesti Szabadság téren. Az avató ünnepségen beszédet mondott April H. Foley, az Egyesült Államok nagykövete, Marc-André Salamin svájci nagykövet, Demszky Gábor főpolgármester és Vámos György, a Carl Lutz Alapítvány elnöke.

december 14-15.

Az MTA „Oktatás, elitek, zsidóság a 19-20. században” címmel rendezett kétnapos konferenciával tisztelgett a 70 éves Karády Viktor professzor előtt.

december 14.

1. A Petőfi Csarnokban irodalmi estet rendeztek a hanuka tiszteletére „Klezmer és irodalom” címmel, amelyen Havas Judit Hajnal Anna verseiből adott elő, Hegedűs D. Géza Domán István „Rettegés” című memoárjából, Keres Emil pedig Ady Endre és Avigdor Hameiri írásaiból olvasott fel. A zenei blokkban a Budapest Klezmer Band és az izraeli Beit Habutot zenekar lépett fel. A rendezvényen megjelent Demszky Gábor főpolgármester, David Admon izraeli nagykövet, Weinek Leonárd zuglói polgármester is.

2. A Toldi moziban bemutatták a kőszegi zsinagóga hányatott sorsáról szóló „Zsinagógát vegyenek!” című dokumentumfilmet, melyet Kriza Bori rendezett.

december 15.

A hanuka alkalmából a legtöbb zsidó szervezet és hitközség tartott ünnepséget. A felújított győri zsinagóga valódi felavatása a hanuka ünnep volt, amelyet Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Tóth Emil főkantor vezetett. A vendégek között volt Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát, Lentulai Attila református esperes, Szakács Imre, a megyei közgyűlés elnöke, a Mazsihisz részéről Suchman Tamás alelnök és Egri Oszkár jogtanácsos. Az ünneppel egy időben nyílt meg Villányi András fotóművész tárlata is a zsinagógában, a műsoros esten fellépett Gerendás Péter és Gáti Oszkár színművész és Bede Fazakas Csaba operaénekes. Galántáról, Érsekújvárról, Révkomáromból, Dunaszerdahelyről és Mosonmagyaróvárról is érkeztek vendégek. Vácott a Madách Imre Művelődési Központ Színháztermében rendeztek fánkfesztivált, a liturgiai részt Zucker Immanuel kántor és Chikán Zoltán előimádkozó végezték. Szegeden a hanukát „nagy protokoll” mellett ünnepelték: megjelent Szabó Gábor, az egyetem rektora, Botka László polgármester, David Admon izraeli nagykövet, Katona Tamás, Gulyás Kálmán korábbi államtitkárok, Kiss-Rigó László megyei püspök, valamint a Mazsihisz részéről Zoltai Gusztáv és

Feldmájér Péter. A vendégek között volt Gregor József özvegye is. A közös gyertyagyújtásra a Dóm téren került sor. Veszprémben Schweitzer József és Verő Tamás, valamint Biczó Tamás kántor vezették az ünnepet. Révkomáromban a tatabányai, tatai, párkányi, bicskei és győri hitközségek tagjai ünnepeltek együtt Paszternák Tamás közösségi koordinátor vezetésével. A Mazsike a Budai Micve Klubban rendezett zenés táncos összejövetelt, a Szombat című folyóirat a Király u. 50. Sirály Kávéházban tartott kulináris lapbemutatót „Kuszkusz vagy gefilte fis?” címmel. Előkóstoló és ételbemutató Frölich Erika cukrász és Fényes Balázs kószersági szakértő volt, Budai Miklós szefárd dalokat játszott gitáron. A Maccabi Sportegyesület Pusztazámoron az Öreg Tölgy kastélyban ünnepelt. A Chabad a Városligeti Műjégpályán gyújtott gyertyát. Az EMIH Hanna Klubja koncertet és jótékonyági árverést rendezett csak nőknek a Budapest Novotel Centrumban (Bp. VIII. Rákóczi u. 43-45.). A Jewish Meeting Point a MÚOSZ Andrassy úti székházában rendezett születésnapi, hanuka partyt. A negyedik éve működő közösségi portál létrehozója és működtetője, a pécsi hitközség elöljárója, Kürti Csaba és Radnóti Zoltán rabbi beszélt az ünnep jelentőségéről. Az EszterTáska zsidó nőszervezet a Bálint Zsidó Közösségi Házban rendezett Ros hodes bulit, ugyanitt ünnepelt a Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség is. A Múlt és Jövő szerkesztősége a Marom Budapesttel és a Pilpul.nettel összefogva rendezett hanukát a Sirályban, amelyen Fitz Zsuzsa, a Bálint Zsidó Közösségi Ház igazgatója gyújtott gyertyát, Gábor György és Bitó László a Genézis könyvének filozófiai értelmezéséről beszélgetett. Bemutatták a HaHeszder és a Walk on water című izraeli filmeket, az esten a zenét a Veszprém Klezmer Band szolgáltatta.

december 19.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Zsidó filmek klubja keretében bemutatták Sipos András „Viszontlátás” című filmjét, amelyet Fahidi Éva 2005-ben megjelent „Anima rerum” című könyv ihletett.

december 20.

1. Az A38 Állóhajón lépett fel a Fellegini KlezmerGipsy együttes, Palya Bea és a marokkói Chalaban.
2. Az OR-ZSE Oktogonális termében mutatta be Staller Tamás „Zsidóság és filozófiai – történeti vázlat” és Mendelssohn Mózes „Phaidon” című könyveit a Logos Kiadó vezetője, Babits Antal. A műveket méltatta Schőner Alfréd rektor, Rathmann János és Kiss Endre professorok.

december 21.

A Népszava 2006. december 21-i számában Buda Péter „Zsidózzunk még egy kicsit!” című írása jelent meg, ami kapcsolódik a szerző egy korábbi, 2006. december 6-án szintén a Népszavában megjelent „Vizet prédikálni és bort inni” című írásához. Mindkét írás az egyházi antiszemitizmusról szól. Prohászka Ottokár fajvédő eszmerendszerét vizsgálja, az utóbbi azonban reagálás Joó István a Magyar Nemzetben megjelent cikkére, Joó azzal mentegeti Prohászka antiszemitizmusát, hogy a zsidó népcsoportot „patkányozó” kijelentései a századelőn hangzottak el.

december 22.

Az ÉS 2006. december 22-én megjelent számában Sándor Iván „Az Auschwitz-i jegyzőkönyv útja – Dosszié egy dokumentumfilmhez” című írása (52. p.) olvasható. Ugyanebben a lapszámban készített interjút Marina Cattaruzza olasz történész professzorral Fries Katalin (7. p.) „A tömeges halál, mint napi tapasztalat” címmel. A professzor Storia della Soah /A soa története/ című ötkötetes munkájának első kötetét a napokban mutatták be Torinóban.

december 23.

A Hanuka bált ebben az évben a Gundel étteremben rendezte meg a Mazsike. A „Magyar Zsidó Kultúráért” díjat Jávorai Ferenc klezmer zenész, a „Várhegyi György” oktatási díjat Schweitzer József nyugalmozott országos főrabbi kapta 2006-ban.

Az Élet Menete Alapítvány javára jótékonysági koncertet rendeztek a Dohány utcai zsinagógában Dész László, Varnus Xavér és Gerendás Péter közreműködésével.

A Szeretetkórházért a budai Hilton Szálloda báltermében rendeztek jótékonysági vacsorát 360 fő részvételével. A vacsora közben a Pannónia Klezmer Band szolgáltatta a zenét, a műsorban fellépett Bálint András, Vukán György, Horgas Eszter, Székelyhidi Hajnal, Kármán György, Jávor Ferenc és Bíró Eszter. Az est rendezését támogatta a Bank Hapoalim, a Szerencsejáték Rt, és a TEVA Magyarország.

A Mazsike Hírlevél 2006/decemberi számában az Újpesti zsinagógát mutatta be Rick Zsófi (8-9. p.). A Mazsike elnökségét bemutató sorozatban Olti Ferenc kérdezte Deák Gábort (Hiányzik a koordináció 12-13. p.) A Szochnut alija osztályának vezetőjét, Corina Bergert Rick Zsófi mutatta be „Debrecen a második otthonom” című interjújában (6-7 p.).

A Palimpszeszt folyóirat 2006. decemberi (25) tematikus számát a szefárd zsidóság témakörének szentelte. „A kiűzetés előtt és után – szefárd zsidóság Ibériában és a diaszpórában” című tematikus szám felelős szerkesztője Peremiczky Szilvia, társszerkesztője Ladányi-Turóczy Csilla volt. (In: Antal József Jehuda Halévi vallásos és világi költészetéről; Benke László „Cum gratia et privilegio”: a converso diaszpóra irodalma a ferrarai Biblia tükrében”; Ladányi-Turóczy Csilla „A marrano probléma születése a XV-XVI. században: a portugál és spanyol helyzet”; Mészáros Zsolt „Szerelmi nyelvezet a XI-XII. századi hispán-zsidó költészetben”; Nagy András Ödön „Tudelai Benjamin utazásai”; Peremiczky Szilvia „Korok és kultúrák metszéspontja - a szefárd zsidó folklór műfajai”; Végh Dániel „Fray Luis de León – egy converso szerző?”; Végh Dániel: Jehuda Abravanel „Dialoghi d'amore”; Virágh András „A Kazár szótár látszólagos ellentmondásai”.) **FORDÍTÁSOK:** Gil Vicente „Lusitánia komédiája” – bevezető jelenet Ford.: Ladányi-Turóczy Csilla; Fray Luis de León: „Zsoltárparafrazis – 137. zsoltár” Ford.: Ladányi-Turóczy Csilla; „Az Alborayque könyve” Ford. Zsom Dóra; Machado de Assis „Az újkeresztény lány” - részlet Ford.: Ladányi-Turóczy Csilla; „Szefárd dalok” Ford.: Peremiczky Szilvia és Ladányi-Turóczy Csilla; „Szefárd mesék” Ford.: Peremiczky Szilvia és Ladányi-Turóczy Csilla; David Raphael „Don Isaac Abravanel válasza a Kiűzetési Rendeletre” (Részlet az Alhambrai rendelet c. könyvből) Ford.: Ladányi-Turóczy Csilla. **RECENZIOK:** Peremiczky Szilvia „Los israelitas espanoles (?) - avagy a szefárdok egy története”; José Albino Teixeira Alves „Steven Nadler: A biografia de Bento Espinosa”.)

A Vígszínházban, decemberben mutatták be Hanoch Levin „Az élet olyan, mint” című darabját Parti Nagy Lajos átdolgozásában, Ilan Eldad (Lengyel Iván) rendezésében, Kútvölgyi Erzsébet, Kern András és Rajhona Ádám játékaival.

Kardos Péter főrabbit a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetésben részesítette Súlyom László köztársasági elnök.

Decemberben, New Yorkban 87 éves korában elhunyt az utolsó tokaji rabbi, reb Mojse Kálmán Berkovits.

A Szombat 2006/decemberi és 2007/januári számában jelent meg az új EU tagállamok zsidóságát bemutató sorozatban Gadó György beszámolója „Töredékek a litván zsidóságról” 1-2. rész című összeállítása. Az etióp zsidóságról Szegő Péter „A falassák hazatérése” (8-9. p.) és Sturovics Andrea „Sába királynője és Salamon – Etióp nemzeti legenda, egy tisztázatlan liaison” (9-10. p.) című írása jelent meg a Szombat 2006/decemberi számában. Heller Ágnes „Egy fontos születésnapról” című írásában Hannah Arendt 100. születési évfordulójára hívta fel a figyelmet (27-28. p.)

A Szegedi Tudományegyetem Vallástudományi Tanszéke háromnapos konferenciával ünnepelte fennállásának 10 évfordulóját. A konferencián előadást tartott Schőner Alfréd rektor, Oláh János docens és Markovits Zsolt, a szegedi zsidó hitközség főabbija.

A Keresztény – Zsidó Társaság (KZST), az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) és a Goldziher Intézet nemzetközi konferenciát rendezett a zsidó – keresztény kapcsolatok alakulásáról. Előadást tartott Csepregi Zoltán rektor (EHE), Fabinyi Tamás elnök (KZST), Helmut Nauser és Markus Himmelbauer (Ausztria), Paszternák Tamás (Révkomárom), Ivan Kolin (Kassa), Haraszi György és Halmos Sándor (Or-zse), Ionel Schlesinger (Arad), Róth Sándor (Brassó), Juttas Hsusman (EHE) és Szécsi József (KZST). A Carl Lutz emlékműnél a svájci diplomatáról Csernák István, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendánsa beszélt. A konferencia résztvevőinek delegációját a Parlamentben fogadta Balog Zoltán Fideszes országgyűlési képviselő.

December elején temették el a 85 éves korában elhunyt Szilárd Gyula iparművészt, aki saját költségén jelentette meg „...sodrában a szörnyű malomnak” című önéletrajzát, verseit. A Kozma utcai temetőben Domán István főrabbi búcsúztatta. Szilárd Gyula felesége két nappal korábban halt meg, mind férje.

Az év végén megkezdődött a katalán főváros, Barcelona régi zsidónegyedének rekonstrukciója.

Az év végére felújították a ravatalozót Nagykőrösön a zsidótemetőben.

Borbély László tervei alapján elkészült a kecskeméti Ó-zsinagóga új tetőzete. A felújítás költségeit a Mazsihisz Közép-Magyarországi Területi Csoportja fedezte. Az épület valószínűleg képtárként működik tovább, ahol a kecskeméti Cifra Palotában található zsidó alkotásokat állítják majd ki a tervek szerint.

A Budai Micve Klubban az év folyamán több körzet találkozóját rendezték meg. A Frankel körzet vezetői és tagsága vendégül látta a Nagyfuvaros utcai, a Thököly utcai, a Bethlen téri, és a Dohány utcai körzet vezetőit és tagságát.